

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 1

การศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใน
แหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง
(กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์)

Sustainable Tourism Logistics Activities of Attractions
Historic Town Sukhothai and Associated Historic Towns
(Kamphaeng Phet, Phitsanulok and Phetchabun)

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตา ไสรัตน์ และคณะ

พฤษภาคม 2563

สัญญาเลขที่ RDG62T0133

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 1

การศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายใน
แหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง
(กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์)

Sustainable Tourism Logistics Activities of Attractions
Historic Town Sukhothai and Associated Historic Towns
(Kamphaeng Phet, Phitsanulok and Phetchabun)

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตา ไสรรัตน์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อาวีวรรณ มั่งมีชัย
3. นางสาวปริญญ์ เมฆฉาย

คณะโลจิสติกส์และดิจิทัลซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยนเรศวร
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

ภายใต้แผนงานวิจัย การศึกษาการเชื่อมโยงโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเส้นทางเมืองมรดกโลกสุโขทัย
และพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์)

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

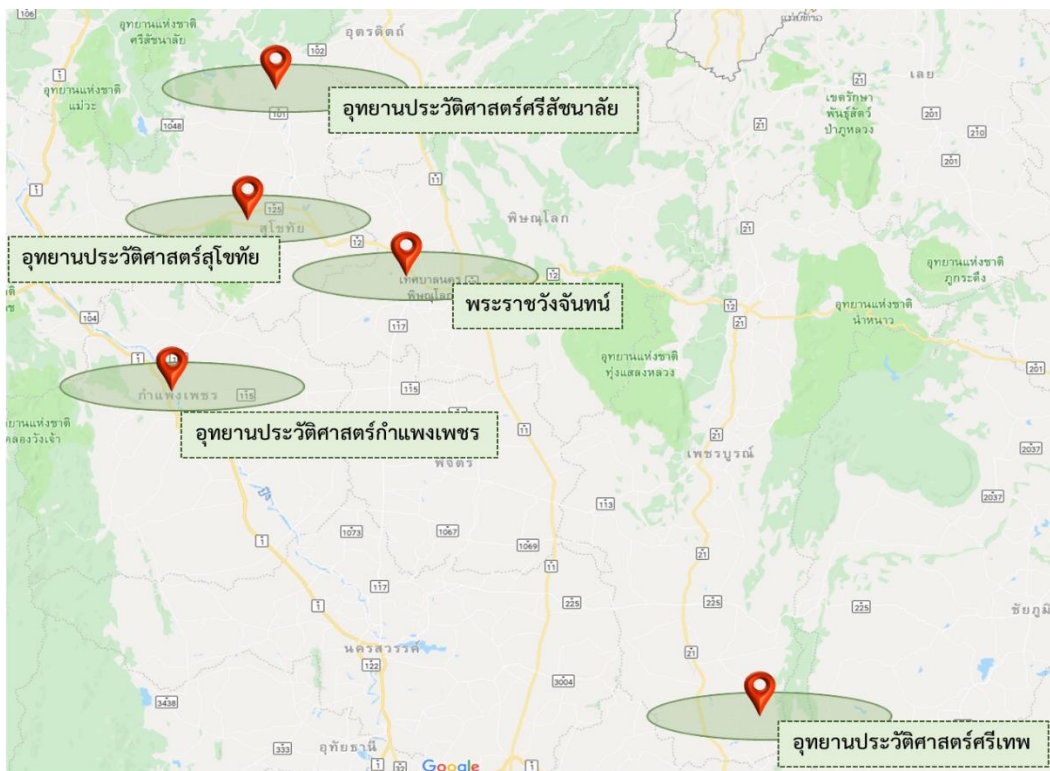
1. บทนำ

เมืองมรดกโลกสุโขทัยและเมืองบริวาร จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร เป็นหนึ่งใน 3 แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ที่ได้รับการพิจารณาให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ประกอบด้วย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นเมืองมรดกโลกที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยในปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2557 มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชม จำนวน 4,429,258 คน และ 4,614,488 คน ตามลำดับ นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังพื้นที่เชื่อมโยงในภูมิภาคพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งทั้งสองจังหวัด เป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ พระราชวังจันทน์ ซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ ซึ่งกำลังเข้าสู่การขึ้นบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative list) เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก (กระทรวงวัฒนธรรม, 2560) ตามลำดับ

การเติบโตอย่างต่อเนื่องของการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทย ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ โดยในช่วงปี พ.ศ. 2555-2556 และช่วงปี พ.ศ. 2556-2557 มีอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 44 และร้อยละ 51 ตามลำดับ และมีรายได้จากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2557 จากรายได้มูลค่า 12.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 14.5 ล้านบาท และ 15.4 ล้านบาท ตามลำดับ (กรมการท่องเที่ยว, 2558) ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกในภูมิภาคเอเชีย 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา เกาหลี เวียดนาม และจีน นอกจากนี้ ยังเป็นผลมาจากการที่การท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกกำลังอยู่ในกระแสนิยมของนักท่องเที่ยว (เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม, 2559) และได้รับการสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากภาครัฐ ที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างการพัฒนา สร้างคุณค่า และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ผ่านการดำเนินการของหน่วยงาน อาทิ ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก ปี พ.ศ. 2553 อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาเรื่องการกระจายรายได้ การใช้ทรัพยากร และการจัดการของเสียจากการท่องเที่ยว (เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม, 2559) ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมถึงนักท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทยและพื้นที่เชื่อมโยงมีการเติบโตอย่างยั่งยืน จึงควรมีการจัดทำแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ที่ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร การเดินทาง ร้านค้าและของที่ระลึก และกิจกรรม

ท่องเที่ยว ที่คำนึงถึงความสมดุลระหว่างบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก รวมถึงชุมชนโดยรอบ

การศึกษานี้ มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังแสดงในภาพ 1 รวมถึงชุมชนโดยรอบแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ศึกษา โดยการดำเนินงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การเก็บข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งและชุมชนโดยรอบ ตามเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม ที่พัฒนาขึ้นโดยคณะผู้วิจัย ตามเป้าประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Inter-Agency and Expert Group on SDG Indicators, 2017) และการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว

ภาพ 1 แหล่งมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง

2. ขั้นตอนการดำเนินงาน

โครงการย่อที่ 1 ดำเนินงานวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่

ยั่งยืนภายในแหล่งมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา 2) การออกแบบเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษาและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) การวิเคราะห์ผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา 4) การศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวต่างประเทศ และ 5) การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเครื่องมือวิจัยหลักที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกณฑ์การประเมินโลจิสติกส์ท่องเที่ยวและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้ในขั้นตอนที่ 2 และ 3 และเกณฑ์การประเมินตามเป้าประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เฉพาะเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. ข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา

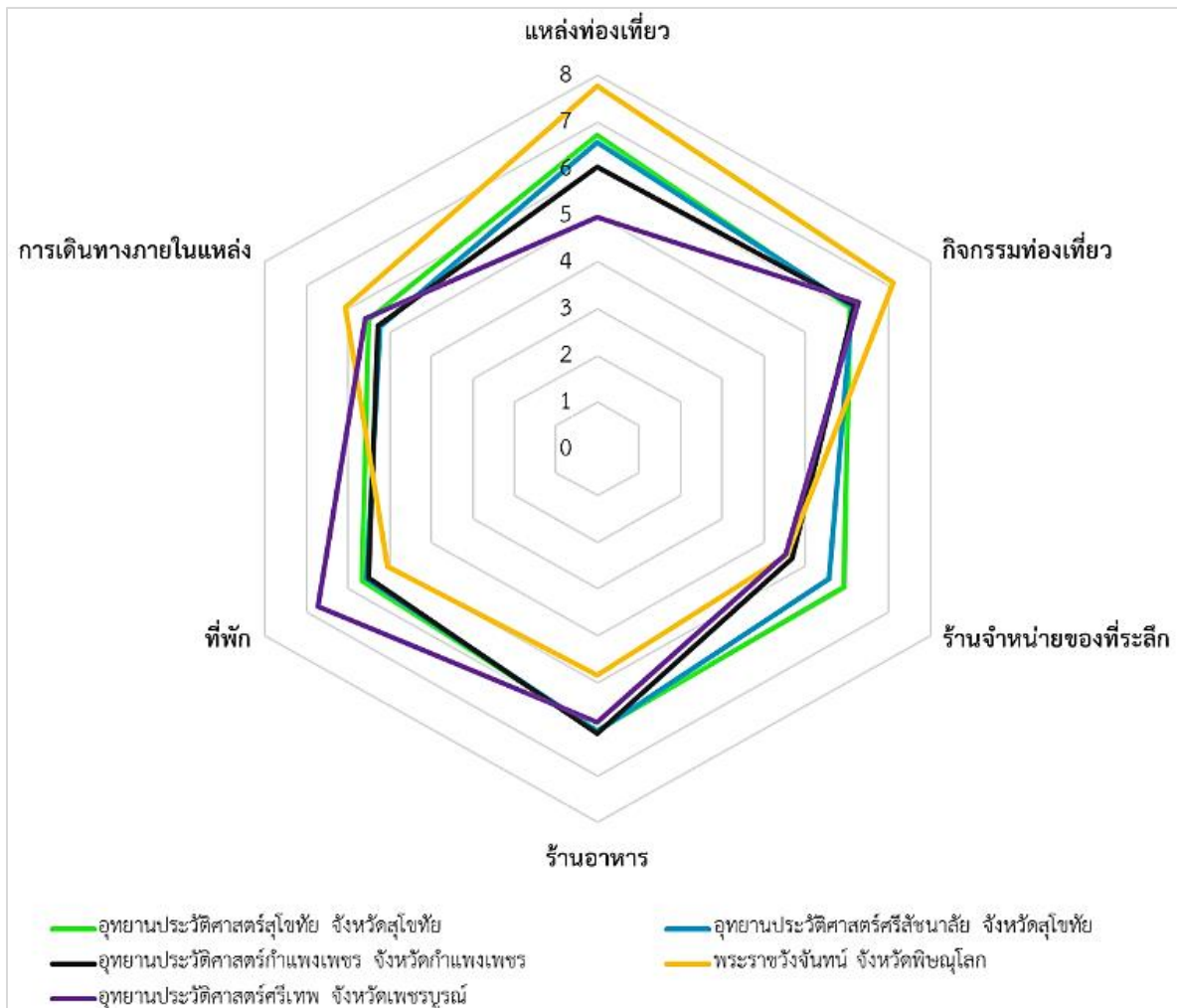
การนำเสนอข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของทั้ง 5 แหล่ง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล แสดงผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยว ของแต่ละแหล่ง

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร) จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร รวมถึงพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก และเมืองโบราณศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว และสามารถจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยงในด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Sustainable consumption and production) ที่มุ่งเน้นการจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ศักยภาพองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยว ของเมือง

มรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง และนำข้อมูลที่ได้มาประเมินการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ตามเกณฑ์ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น จากแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของ The Global Sustainable Tourism Council (GSTC) ที่ประยุกต์มาจากตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของ UNWTO ร่วมกับเกณฑ์การประเมินแหล่งท่องเที่ยวของ ททท. โดยแบ่งการจัดการของแต่ละองค์ประกอบออกเป็น 4 ด้าน ตามหลักการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (life cycle assessment) ได้แก่ การใช้วัตถุดิบ การดำเนินการ การใช้งาน และการจัดการของเสีย ซึ่งแต่ละด้านมีคะแนนการประเมินเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นคะแนนรวมทั้งสิ้น 12 คะแนน แล้วจึงนำผลการประเมินมาจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม จากการประเมินผลในภาพรวมภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง ทั้ง 5 แหล่ง แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีผลการประเมิน ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 การบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว
เมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง

จากภาพ 2 แสดงให้เห็นว่า แต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนในแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน สำหรับองค์ประกอบที่ 1) แหล่งท่องเที่ยว พระราชวังจันทน์และพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 7.77 เนื่องจากความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึง ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ อยู่ในระดับดี ข้อเสนอแนะโดยรวมในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เสนอให้มีการส่งเสริมในด้านการดำเนินการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารจัดการ ควบคุมและตรวจสอบการใช้ทรัพยากร รวมถึงการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและความสะอาดแก่นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง และการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบริการท่องเที่ยวลดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จากปัญหาที่พบในการจัดการของเสีย ระบบบำบัดน้ำทิ้ง ระบบการกำจัดขยะ ที่มีการกำหนดจุดทิ้งขยะภายในแหล่ง แต่ไม่มีการจัดเก็บและการกำจัดอย่างเป็นระบบ องค์ประกอบที่ 2) กิจกรรมท่องเที่ยว พระราชวังจันทน์และพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 7.10 เนื่องจากการเชื่อมโยงกิจกรรมท่องเที่ยวการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตชุมชนใกล้เคียง การนั่งรถรางเที่ยวชมเมือง การเรียนรู้งานหัตถกรรม การเลือกซื้อของที่ระลึก และการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวของภาครัฐและภาคเอกชน ข้อเสนอแนะโดยรวมของกิจกรรมท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ควรมีรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าทางชีวิตและพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตในแหล่ง การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการให้ข้อมูลและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จัดทำรูปแบบการให้ข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมผ่านทางสื่อโซเชียล เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน องค์ประกอบที่ 3) ร้านจำหน่ายของที่ระลึก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 5.93 สินค้าของที่ระลึกส่วนใหญ่เป็นงานหัตถกรรมที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น ลดการใช้สารเคมีหรือวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ เครื่องสังคโลก ผ้าทอ ผ้าหมักโคลน เครื่องเงิน ข้อเสนอแนะโดยรวมของร้านจำหน่ายของที่ระลึกในแต่ละพื้นที่ ควรส่งเสริมให้มีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรสังเคราะห์อื่น ๆ การให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภค โดยใช้ข้อความโฆษณาและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริง จัดฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบที่ 4) ร้านอาหาร อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรและพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 6.10 ร้านอาหารส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารของคนท้องถิ่น อาหารท้องถิ่นของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ บะหมี่ซาก់ราว ก๋วยเตี๋ยวไทยนครชุม เมนูปลาแม่น้ำ ซึ่งเป็นการใช้วัตถุดิบท้องถิ่น ตามฤดูกาล ข้อเสนอแนะโดยรวมของร้านอาหารในแต่ละพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมโดยการให้ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แนวทางการลดการใช้ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ เช่น กระดาษเช็ดปาก และสารทำความสะอาด แนวทางส่งเสริมการลดการใช้บรรจุภัณฑ์และการเกิดขยะอาหาร (food waste) เช่น ปริมาณอาหารที่เหมาะสม รวมถึงระบบการจัดการของเสีย การดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ทางอากาศ น้ำ และดิน องค์ประกอบที่ 5) ที่พัก อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพและพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 6.73 การบริหารจัดการธุรกิจที่พักมีการติดป้ายรณรงค์ลดการใช้ทรัพยากร

ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ลดการซักผ้าเช็ดตัวและเปลี่ยนผ้าปูที่นอน ข้อเสนอแนะโดยรวมของที่พักในแต่ละพื้นที่ภายในที่พักควรเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและหาได้ในท้องถิ่น เลือกใช้ระบบพลังงานไฟฟ้าพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม การตรวจวัดปริมาณขยะ เพื่อหาแนวทางลดปริมาณขยะ และระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน จัดโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการที่พักที่ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม องค์ประกอบที่ 6) การเดินทางภายในแหล่ง พระราชวังจันทน์และพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 6.07 การเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยวมียานพาหนะหลากหลายรูปแบบ มีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสมเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว อาทิ รถราง รถตุ๊กๆ รถเมย์สาธารณะ รถแท็กซี่ ซึ่งมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกและปลอดภัย เพื่อส่งเสริมการลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ข้อเสนอแนะโดยรวมของที่การเดินทางภายในแหล่งในแต่ละพื้นที่ ภาครัฐควรนำเนินการด้านนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะด้านการปล่อยมลพิษอย่างเคร่งครัด ผู้ให้บริการระบบขนส่งควรจัดระบบการใช้ยานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพตามอัตราบรรทุกของยานพาหนะ รวมถึงการจัดเส้นทางเดินทางที่เหมาะสม คำนึงถึงการลดการใช้พลังงาน เวลา และความปลอดภัย แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เสนอให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีระบบมากยิ่งขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวต้องตระหนักถึงความสำคัญและการปฏิบัติตามกรอบความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

บทคัดย่อ

เมืองมรดกโลกสุโขทัยและเมืองบริวาร จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร เป็นหนึ่งใน 3 แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ที่ได้รับการพิจารณาให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ประกอบด้วย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังพื้นที่เชื่อมโยงในภูมิภาคพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งทั้งสองจังหวัดเป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ พระราชวังจันทน์ และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ ตามลำดับ การเติบโตอย่างต่อเนื่องของการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกเป็นผลมาจากกระแสความนิยมของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และการสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากภาครัฐ ที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนา สร้างคุณค่า และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวอาจจะส่งผลกระทบทางลบต่อทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบดังกล่าว การศึกษานี้จึงได้ดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยวิธีลงพื้นที่เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่ง และประเมินแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการบูรณาการระหว่างเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Council: GSTC) และเกณฑ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จากนั้นจึงนำผลการประเมินและข้อมูลของแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวมาใช้ในการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ตามเป้าประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ข้อเสนอแนะสำหรับด้านแหล่งท่องเที่ยว เสนอให้ส่งเสริมในด้านการดำเนินการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารจัดการ ควบคุมและตรวจสอบการใช้ทรัพยากร รวมถึงการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและความสะอาดแก่นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว เสนอให้จัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกิจกรรมท่องเที่ยวการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตชุมชนใกล้เคียง โดยมีรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตในแหล่ง ด้านร้านจำหน่ายของที่ระลึก เสนอให้ส่งเสริมให้มีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรอื่น ๆ การให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคโดยใช้ข้อความโฆษณาที่มีข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริง ด้านร้านอาหาร เสนอให้

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องส่งเสริมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการให้ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการ ขอบเขตธุรกิจ ที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นสิ่งแวดล้อม ด้านที่พัก เสนอให้เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและหาได้ในท้องถิ่น เลือกใช้ไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน และจัดให้มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการเดินทางภายในแหล่ง เสนอให้ภาครัฐดำเนินการด้านนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยมลพิษของยานพาหนะอย่างเคร่งครัด ผู้ให้บริการระบบขนส่งควรจัดระบบการใช้ยานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพตามอัตราบรรทุกของยานพาหนะ รวมถึงการจัดเส้นทางเดินทางที่เหมาะสม คำนึงถึงการลดการใช้พลังงาน เวลา และความปลอดภัย

คำสำคัญ: การพัฒนาโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน, เมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์)

Abstract

The historic town of Sukhothai and associated historic towns, which consists of Sukhothai historical park, Kampheng Phet historical park and Si Satchanalai historical park is one of the three UNESCO cultural heritage sites in Thailand. As a result, it is considered as a great potential to attract tourists to provincial cluster in the lower northern Thailand, including Phitsanulok and Phetchabun provinces. Both provinces encompass important cultural heritage of Thailand, Chan royal palace and Si Thep Historical Park. Due to popularity among both Thai and foreign tourists as well as support from the government, the world heritage city has continuous growth in tourism. The government's policy to develop tourist attractions's takes into account the participation of local people to achieve development, create value and generate tourism income. However, the tourism growth may negatively affect natural environment, way of life, culture and local livelihood. Therefore, to prevent the occurrence of such effects, the study examined sustainable tourism logistics activities in the historic town of Sukhothai and associated historic towns and nearby provinces (Kamphaeng Phet, Phitsanulok and Phetchabun) in order to provide recommendations on management of tourism logistics components for environmental sustainability. Data on tourism logistics components of each tourist destination was collected from in-depth interviews of key informants and field visits for empirical data. Tourism logistics components consist of attractions, tourist activities, souvenir shops, restaurants, accommodations and transportation on site. Then, evaluation of tourist attractions was made based on criteria for evaluating tourism logistics components within tourist attractions in line with environmental sustainability principles under the integrated guidelines of the Sustainable Tourism Criteria of the Global Sustainable Tourism Council (GSTC) and the Sustainable Tourism Management Criteria of the Tourism Authority of Thailand (TAT). The assessment results and data of each of the tourism logistics components are used to provide recommendations on development of tourism logistics for environmental sustainability in accordance with the UN Sustainable Development Goals (SDGs) - responsible consumption and production (Goal 12).

Regarding suggestions for tourist attractions, they should promote environmental preservation build or upgrade the management system as well as monitor and control the use of resources. Tourists should be educated on environmental protection and maintaining cleanliness and trainings should be provided to stakeholders. In terms of tourism activities, tourism routes

should be organized to allow tourists to learn more about the history and the local way of life in nearby communities. Moreover, tourist activities must not have negative impacts on the life and behaviors of living organisms in the areas. The souvenir shops are encouraged to use environmentally friendly packaging and to reduce the use of plastics, styrofoam, and other resources. They should provide information to consumers by using advertising messages that are accurate and complete. Regarding the restaurants, the relevant government agencies should educate restaurant operators on management and setting business boundaries that place importance on environmental issues. Regarding accommodations, hotel operators are recommended to use eco-friendly and locally available products as well as electricity from renewable energy. A waste management system should be created to reduce adverse effects on the environment. Regarding internal travel, the government sector should strictly implement the policies, laws and regulations related to vehicle emissions. Transport service providers should establish a system to fully utilize the vehicle's loading capacity. Travel routes should be arranged properly, taking into consideration the reduction of energy consumption, time and safety of passengers.

Keyword: Logistics Development for Sustainable Tourism, historic town Sukhothai and associated historic towns (Kamphaeng Phet, Phitsanulok and Phetchabun)

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ฅ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ท
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่ 1	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการย่อย	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 กรอบแนวคิดของงานวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.1.1 มรดกโลกทางวัฒนธรรม	7
2.1.2 คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value : OUV)	9
2.1.3 การพัฒนาที่ยั่งยืน	11
2.1.4 องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	17
2.1.5 การพัฒนาเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	18
2.1.6 ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา เมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์)	19
2.1.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเขตมรดกโลกด้านวัฒนธรรม	27
2.2 การบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย	29

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.3	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
บทที่ 3		45
3.1.	ทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่งเทียวยของหล่งที่ศึกษา	45
3.2.	ออกแบบเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่งเทียวยของหล่งที่ศึกษา และสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง.....	45
3.3.	วิเคราะห์ผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่งเทียวย ของหล่งที่ศึกษา.....	46
3.4.	ศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่งเทียวยเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของหล่งท่งเทียวยต่างประเทศ.....	47
3.5.	จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่งเทียวยเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	47
บทที่ 4		49
4.1	ข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่งเทียวยเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของหล่งท่งเทียวยที่ศึกษา	49
4.1.1	อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	49
4.1.2	อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	61
4.1.3	อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	69
4.1.4	พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก	79
4.1.5	อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์	87
4.2	ศักยภาพโลจิสติกส์และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่งเทียวยเพื่อความยั่งยืนด้าน สิ่งแวดล้อม	97
4.2.1.	อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	97
4.2.2.	อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	99
4.2.3.	อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	101
4.2.4.	พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก	103
4.2.5.	อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์	105

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.3	การเปรียบเทียบ Benchmark จากกรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกของประเทศอียิปต์ ที่เป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา	109
บทที่ 5		112
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	112
5.2	ข้อเสนอแนะ	115
บรรณานุกรม		116
ภาคผนวก		118
	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก.....	118
	ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม.....	120
	ภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง.....	143

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12	
การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน.....	14
ตาราง 2 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก	
แหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	57
ตาราง 3 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก	
แหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	67
ตาราง 4 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก	
แหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	76
ตาราง 5 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก	
แหล่งท่องเที่ยวของพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก	85
ตาราง 6 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก	
แหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.....	94
ตาราง 7 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	
ของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	97
ตาราง 8 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	
ของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	99
ตาราง 9 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	
ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	101
ตาราง 10 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	
ของพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก	103
ตาราง 11 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	
ของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.....	105
ตาราง 12 เปรียบเทียบ Benchmark ของกรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก	
ของประเทศอียิปต์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา	109

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แหล่งมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง.....	3
ภาพ 2 กรอบแนวคิดของงานวิจัย	5
ภาพ 3 องค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน	12
ภาพ 4 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	13
ภาพ 5 แผนที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	20
ภาพ 6 แผนที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย.....	21
ภาพ 7 แผนที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย.....	22
ภาพ 8 แผนที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร.....	23
ภาพ 9 โครงการบูรณาการพระราชวังจันทร์ จังหวัดพิษณุโลก.....	25
ภาพ 10 แผนผังอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จัดแสดงภายในศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว.....	26
ภาพ 11 อาคารหลุมขุดค้นทางโบราณคดี ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ.....	26
ภาพ 12 ปรangkสองพี่น้อง.....	26
ภาพ 13 โบราณสถานเขาค้างนอก.....	27
ภาพ 14 ศูนย์ข้อมูลโบราณสถานเขาค้างนอก ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ	27
ภาพ 15 ทางเดินภายในหลุมฝังศพ ณ หุบเขากษัตริย์	31
ภาพ 16 แผงป้องกันโบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ.....	31
ภาพ 17 การรักษาความปลอดภัย ในพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ	31
ภาพ 18 ศูนย์ข้อมูลบริเวณทางเข้าสถานที่ท่องเที่ยว	31
ภาพ 19 ป้ายแสดงข้อมูลภายในสถานที่ท่องเที่ยว.....	31
ภาพ 20 โครงสร้างจำลองสถานที่ท่องเที่ยว	31
ภาพ 21 ตู้กดเงินสดภายในสถานที่ท่องเที่ยว	32
ภาพ 22 จุดแลกเปลี่ยนเงินต่างประเทศ ณ กรุงไคโร.....	32
ภาพ 23 หมู่บ้านขยะ Garbage city.....	32
ภาพ 24 วิหารเซนต์ไซมอน (Saint Simon) หรือ โบสถ์ถ้ำแห่งซาบาสิน	32
ภาพ 25 กิจกรรมชื้อฐเที่ยวชมพีระมิด.....	33
ภาพ 26 การแสดงแสง สี เสียง บริเวณด้านหน้าพีระมิด	33
ภาพ 27 ล่องเรือแม่น้ำไนล์.....	33
ภาพ 28 ชื้อฐเที่ยวชมหมู่บ้านนูเบีย.....	33

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพ 29 Panorama Pyramids Inn ที่พักที่ได้รับคะแนนรีวิวสูงและเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว	34
ภาพ 30 Gezirat AL Awamia Hotel ณ เมืองลักซอร์ ได้รับมาตรฐาน GSH 4 ดาว	34
ภาพ 31 ผังการบริหารจัดการธุรกิจที่พัก เพื่รองรับมาตรฐาน GSH.....	34
ภาพ 32 เมนูอาหารภาษาอังกฤษและอาหรับ	35
ภาพ 33 อาหารท้องถิ่นของประเทศอียิปต์.....	35
ภาพ 34 ร้านจำหน่ายของที่ระลึกภายใน หุบเขากษัตริย์ (The Valley of the Kings)	36
ภาพ 35 ร้านจำหน่ายของที่ระลึกภายในพีระมิดกิซ่า	36
ภาพ 36 การทำกระดาษปาปิรุสภายในร้านจำหน่ายของที่ระลึก ณ เมืองลักซอร์	36
ภาพ 37 ตลาดข่านเอลคาลิลี (Khan el-Khalili) ณ กรุงไคโร.....	36
ภาพ 38 ลานจอดรถบริเวณด้านหน้า สถานที่ท่องเที่ยว.....	37
ภาพ 39 การเดินเที่ยวชมโบราณสถาน ณ วิหารฮัทเชพสุต (Temple of Hatshepsut).....	37
ภาพ 40 ซี่อูฐ ณ หมู่บ้านนูเบีย	37
ภาพ 41 ทราย ณ วิหารฮัทเชพสุต (Temple of Hatshepsut).....	37
ภาพ 42 แผนภาพเส้นทางหลุมขุดค้น ณ หุบเขากษัตริย์.....	38
ภาพ 43 ผังโครงสร้างจำลองหลุมขุดค้น ณ หุบเขากษัตริย์.....	38
ภาพ 44 ขั้นตอนการดำเนินการ	48
ภาพ 45 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ณ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	51
ภาพ 46 การให้ข้อมูลรูปแบบวีดิทัศน์ ภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว.....	51
ภาพ 47 แผ่นพับสำหรับให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	51
ภาพ 48 การให้ข้อมูลในรูปแบบ QR Code ทั้ง 5 ภาษา ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.....	51
ภาพ 49 ศูนย์การเรียนรู้และร้านจำหน่ายเครื่องสังคโลก ณ จังหวัดสุโขทัย	51
ภาพ 50 กิจกรรมปั่นจักรยาน ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	52
ภาพ 51 กิจกรรม Sukhothai art & craft ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	52
ภาพ 52 กิจกรรมเรียนรู้การทำเครื่องสังคโลก ณ ชุมชนเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย	53
ภาพ 53 รูปแบบที่พักให้บริการนักท่องเที่ยว ณ จังหวัดสุโขทัย	53
ภาพ 54 จักรยานให้บริการผู้เข้าพัก ณ จังหวัดสุโขทัย	53
ภาพ 55 อาหารท้องถิ่น ก๋วยเตี๋ยวสุโขทัย ณ จังหวัดสุโขทัย	54

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพ 56 ถนนคนเมืองเดินสุโขทัย.....	54
ภาพ 57 ผลิตภัณฑ์สังคโลก ณ จังหวัดสุโขทัย	55
ภาพ 58 ของที่ระลึกเป็นรถคอกหมู ของจังหวัดสุโขทัย.....	55
ภาพ 59 รถรางไฟฟ้าบริการนักท่องเที่ยว.....	56
ภาพ 60 ตารางเวลาเดินรถราง.....	56
ภาพ 61 เส้นทางรถราง.....	56
ภาพ 62 รถสามล้อและรถตุ๊กที่ให้บริการภายนอก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	56
ภาพ 63 รถโดยสารสาธารณะ (รถคอกหมู) ณ จังหวัดสุโขทัย	56
ภาพ 64 วัดช้างล้อมภายในอุทยานประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย.....	62
ภาพ 65 ลานจอดรถบริการนักท่องเที่ยว ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	62
ภาพ 66 อารยสถาปัตย์บริการนักท่องเที่ยว	62
ภาพ 67 รถเข็นบริการนักท่องเที่ยว	62
ภาพ 68 ป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	62
ภาพ 69 ป้ายห้ามปฏิบัติในการเที่ยวชมโบราณสถาน ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	62
ภาพ 70 ป้ายแสดงข้อมูลในรูปแบบ QR Code บรรยายเป็นวิดีโอผ่านทาง You tube ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	63
ภาพ 71 ปันจักรยานภายในอุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย.....	63
ภาพ 72 นั่งรถรางชมโบราณสถานภายในอุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย.....	63
ภาพ 73 อาหารท้องถิ่น ข้าวเป็ป ณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย.....	64
ภาพ 74 ป้ายแสดงข้อมูลประวัติความเป็นมาและวิธีการทำข้าวเป็ป ณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย.....	64
ภาพ 75 ร้านจำหน่ายของที่ระลึกบริเวณลานจอดรถด้านหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย.....	65
ภาพ 76 สินค้าของที่ระลึก ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	65
ภาพ 77 ร้านอัญชัญผ้าโบราณ ณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	65
ภาพ 78 การให้ข้อมูลสินค้าผ้าทอภายในร้านอัญชัญผ้าโบราณ ณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	65
ภาพ 79 จักรยานให้เช่าบริเวณด้านหน้าทางเข้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	66
ภาพ 80 รถรางนำเที่ยว ภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย.....	66

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพ 81 รถโดยสารบริการนักท่องเที่ยว บริเวณหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	66
ภาพ 82 ป้ายแสดงข้อมูลการเดินทางบริเวณด้านหน้าทางเข้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	66
ภาพ 83 วัดพระนอน ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	70
ภาพ 84 ป้ายแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	70
ภาพ 85 การให้ข้อมูลในรูปแบบป้ายข้อมูล QR Code ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	71
ภาพ 86 ป้ายขอความร่วมมือในการเข้าชมโบราณสถาน ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	71
ภาพ 87 ป้ายรณรงค์รักษาสีของวัดภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	71
ภาพ 88 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร	71
ภาพ 89 โบราณวัตถุและศิลปวัตถุสมัยต่าง ๆ ที่ขุดค้นพบในเมืองกำแพงเพชร	71
ภาพ 90 โรงแรมในจังหวัดกำแพงเพชร	72
ภาพ 91 บ้านพักริมแม่น้ำปิง ในจังหวัดกำแพงเพชร	72
ภาพ 92 บะหมี่ชาชักยาว ณ จังหวัดกำแพงเพชร	73
ภาพ 93 ก๋วยเตี๋ยวไทยนครชุม ณ จังหวัดกำแพงเพชร	73
ภาพ 94 ผัดไทยนครชุม ณ จังหวัดกำแพงเพชร	73
ภาพ 95 ตลาดริมปิง ณ จังหวัดกำแพงเพชร	73
ภาพ 96 เฉาก๊วยชาชักยาว ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร	74
ภาพ 97 เต้าฮวยฟู้ดสลัด ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร	74
ภาพ 98 กระยาสารท ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร	74
ภาพ 99 พระเครื่องนครชุม ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร	74
ภาพ 100 พวงกุญแจกล้วยไข่ ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร	75
ภาพ 101 พวงกุญแจ ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร	75
ภาพ 102 รถราง 15-20 ที่นั่ง ณ จังหวัดกำแพงเพชร	76
ภาพ 103 รถราง 10 ที่นั่ง	76
ภาพ 104 พระราวีงจันทร์ จังหวัดพิษณุโลก	80
ภาพ 105 การให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวรูปแบบหนังสือและแผ่นพับ	80
ภาพ 106 การให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวรูปแบบวีดิทัศน์	81
ภาพ 107 การให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวรูปแบบ QR Code	81

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพ 108 อารยสถาปัตย์ภายในศูนย์ประวัติศาสตร์ พระราชวังจันทน์.....	81
ภาพ 109 ถึงขยะอันวดยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ณ พระราชวังจันทน์.....	81
ภาพ 110 เรียนรู้ประวัติศาสตร์จากการบรรยาย ภายในศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์	82
ภาพ 111 การเที่ยวสวนบัววิกตอเรีย หรือบัวกระดัง ณ สวนบัวอมรรัตน์.....	82
ภาพ 112 ขนมจีนบ้านปู ณ จังหวัดพิษณุโลก.....	83
ภาพ 113 ต้มซ่า ณ จังหวัดพิษณุโลก	83
ภาพ 114 ของที่ระลึกจำหน่าย ภายในพระราชวังจันทน์.....	83
ภาพ 115 พื้นที่จำหน่ายบริเวณลายจอตลอดด้านหลังศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์	83
ภาพ 116 สินค้าวางจำหน่ายภายในศูนย์รวมจำหน่ายสินค้าของฝากและของที่ระลึก ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวชิหาร	84
ภาพ 117 รถจักรยานยนต์สามล้อ ณ จังหวัดพิษณุโลก	84
ภาพ 118 รถรางชมเมือง ณ จังหวัดพิษณุโลก.....	84
ภาพ 119 อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.....	88
ภาพ 120 จุดจำหน่ายตั๋วเข้าชมอุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีเทพ	88
ภาพ 121 ศูนย์บริการข้อมูลอุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีเทพ.....	89
ภาพ 122 จุดถ่ายภาพบริเวณด้านหน้า ศูนย์บริการข้อมูล	89
ภาพ 123 ศูนย์ข้อมูลโบราณสถานเขาค้างนอก	89
ภาพ 124 ถึงขยะแบบคัดแยกแต่ไม่มีป้ายแสดงข้อมูล	89
ภาพ 125 กล้องวงจรปิดภายในอุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีเทพ	89
ภาพ 126 อารยสถาปัตย์ภายในอุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีเทพ.....	89
ภาพ 127 การให้ข้อมูลในรูปแบบป้ายแสดงข้อมูล และ QR Code.....	90
ภาพ 128 ป้ายปฏิบัติตนในการเข้าชมโบราณสถาน	90
ภาพ 129 อาหารท้องถิ่น ไก่ย่างวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์.....	91
ภาพ 130 แผ่นพับ 678 เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์	91
ภาพ 131 พื้นที่จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ณ ศูนย์บริการข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ.....	92
ภาพ 132 สินค้าของที่ระลึก ณ ศูนย์บริการข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ	92
ภาพ 133 มะขามหวานแปรรูปใช้บรรจุกล่องกระดาษ ณ จังหวัดเพชรบูรณ์.....	93

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพ 134 มะขามหวานแปรรูปใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก ณ จังหวัดเพชรบูรณ์	93
ภาพ 135 ลานจอดรถด้านหน้าจุดจำหน่ายตัว ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์	94
ภาพ 136 รถรางให้บริการนักท่องเที่ยว ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์	94
ภาพ 137 การเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม.....	108
ภาพ 138 การบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว เมืองมรดกโลกสุโขทัยและ พื้นที่เชื่อมโยง	113

บทที่ 1

บทนำ

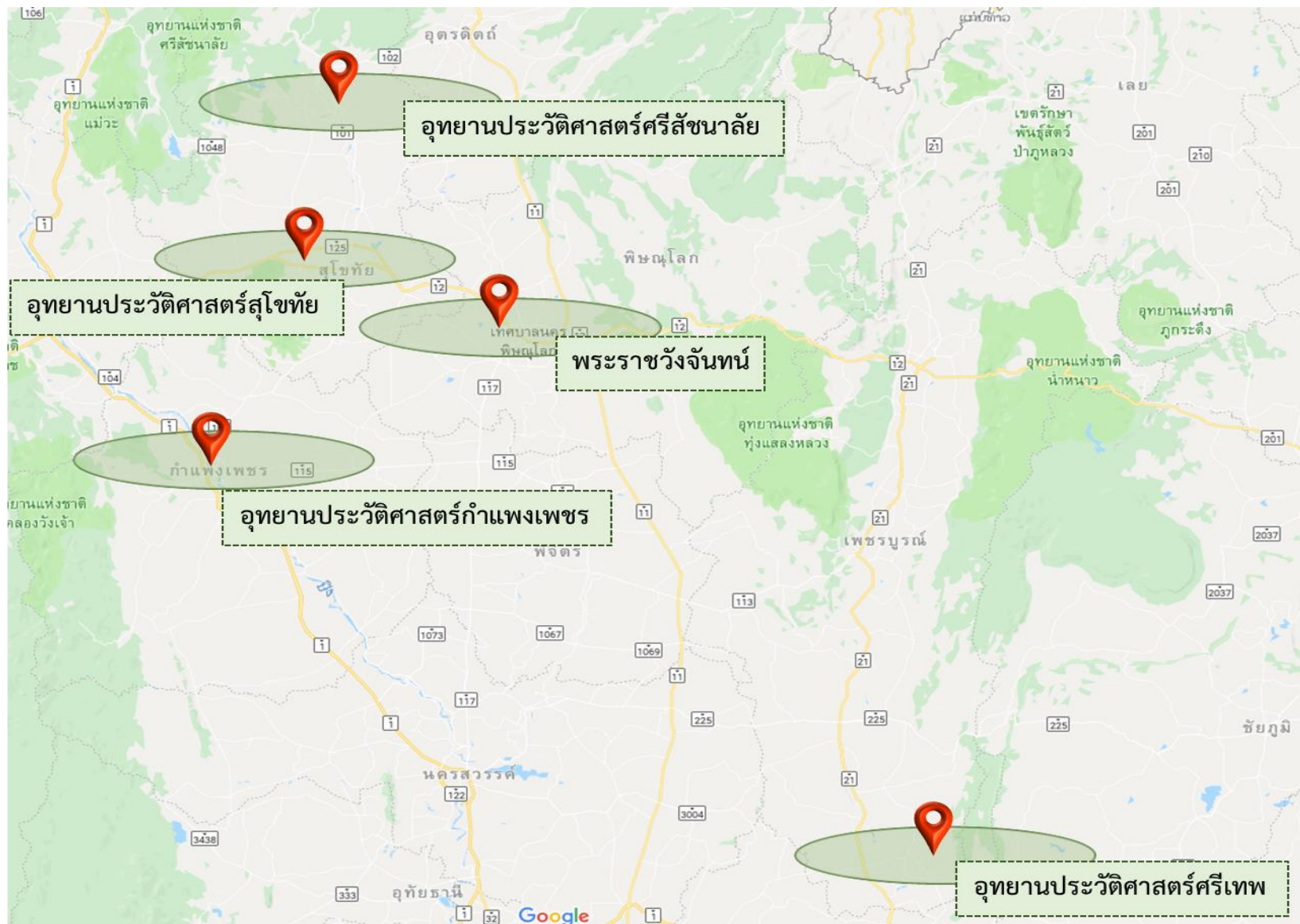
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองมรดกโลกสุโขทัยและเมืองบริวาร จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร เป็นหนึ่งใน 3 แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ที่ได้รับการพิจารณาให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ประกอบด้วย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นเมืองมรดกโลกที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยในปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2557 มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชม จำนวน 4,429,258 คน และ 4,614,488 คน ตามลำดับ นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังพื้นที่เชื่อมโยงในภูมิภาคพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งทั้งสองจังหวัด เป็นที่ตั้งของมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ พระราชวังจันทน์ ซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ ซึ่งกำลังเข้าสู่การขึ้นบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative list) เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก (กระทรวงวัฒนธรรม, 2560) ตามลำดับ

การเติบโตอย่างต่อเนื่องของการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทย ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ โดยในช่วงปี พ.ศ. 2555-2556 และช่วงปี พ.ศ. 2556-2557 มีอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 44 และร้อยละ 51 ตามลำดับ และมีรายได้จากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2557 จากรายได้มูลค่า 12.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 14.5 ล้านบาท และ 15.4 ล้านบาท ตามลำดับ (กรมการท่องเที่ยว, 2558) ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกในภูมิภาคเอเชีย 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา เกาหลี เวียดนาม และจีน นอกจากนี้ ยังเป็นผลมาจากการที่การท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกกำลังอยู่ในกระแสนิยมของนักท่องเที่ยว (เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม, 2559) และได้รับการสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากภาครัฐ ที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างการพัฒนา สร้างคุณค่า และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ผ่านการดำเนินการของหน่วยงาน อาทิ ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก ปี พ.ศ. 2553 อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาเรื่องการกระจายรายได้ การใช้ทรัพยากร และการจัดการของเสียจากการท่องเที่ยว (เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม, 2559) ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมถึงนักท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทยและพื้นที่เชื่อมโยงมีการ

เติบโตอย่างยั่งยืน จึงควรมีการจัดทำแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ที่ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร การเดินทาง ร้านค้าและของที่ระลึก และกิจกรรมท่องเที่ยว ที่คำนึงถึงความสมดุลระหว่างบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก รวมถึงชุมชนโดยรอบ

การศึกษานี้ มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในแหล่งมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังแสดงในภาพ 1 รวมถึงชุมชนโดยรอบแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ศึกษา โดยการดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การเก็บข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งและชุมชนโดยรอบตามเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม ที่พัฒนาขึ้นโดยคณะผู้วิจัยตามเป้าประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Inter-Agency and Expert Group on SDG Indicators, 2017) และการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว

ภาพ 1 แหล่งมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการย่อย

1.2.1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) ตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

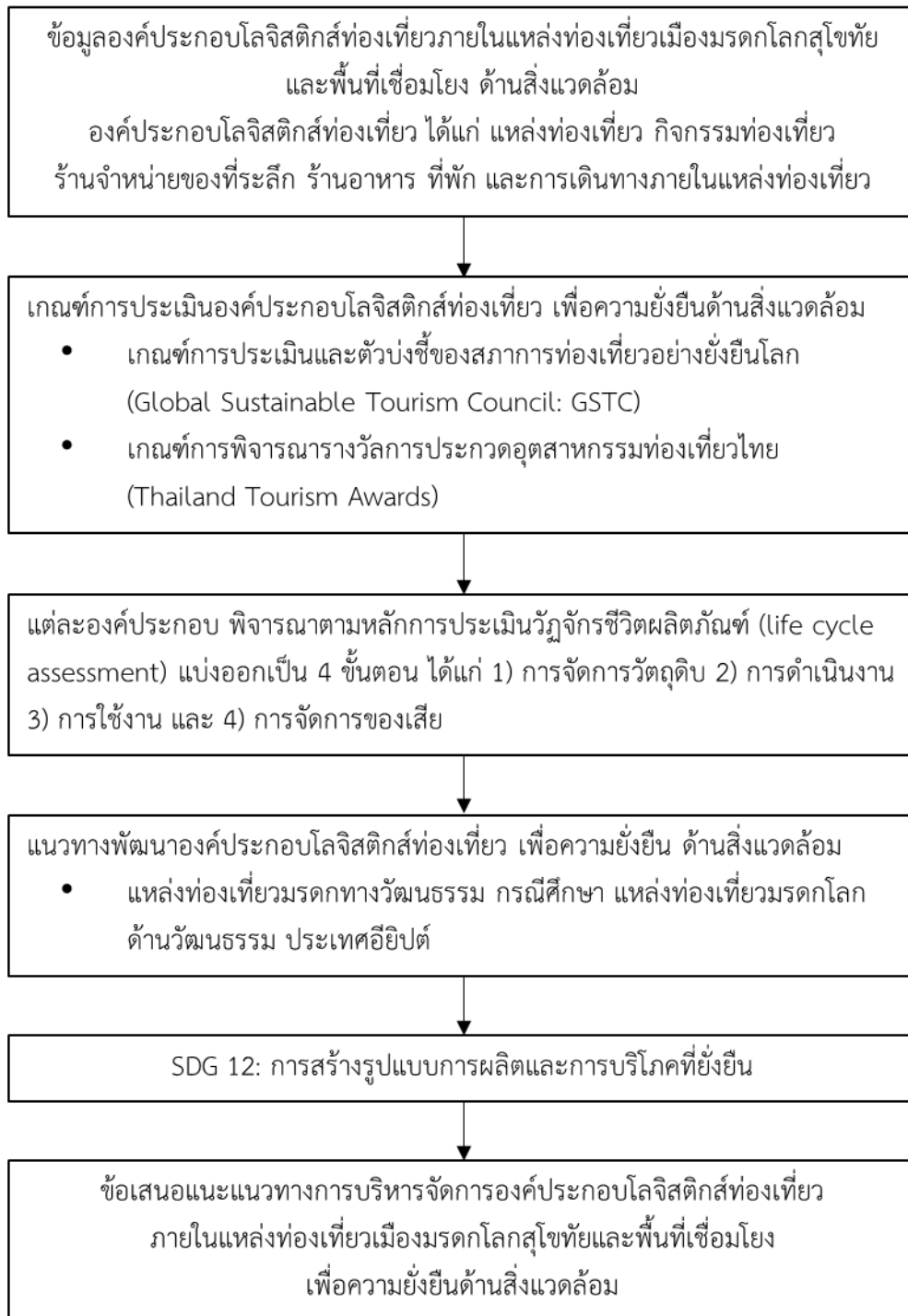
1.2.2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบของเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร) จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร รวมถึงพระราชวังจันทร์ จังหวัดพิษณุโลก และเมืองโบราณศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.4 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

การดำเนินโครงการการศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า เมืองมรดกทางวัฒนธรรมมีความเปราะบาง ทั้งในด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ และวิถีชีวิต จำเป็นต้องมีการศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยงในด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Sustainable consumption and production) ที่มุ่งเน้นการจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการศึกษาครั้งนี้คำนึงถึงการไหลขององค์ประกอบโลจิสติกส์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การไหลทางกายภาพ (Physical flow) การไหลทางข้อมูล (Information flow) และการไหลทางการเงิน (Financial flow) ของเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง คณะผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ในการประเมินแหล่งท่องเที่ยว โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัย ดังภาพ 2

ภาพ 2 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษานี้ ได้แก่ ทราบถึงแนวทางในการบริหารจัดการและการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง และข้อมูลพื้นฐานด้านองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2 เป็นการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของโครงการการศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อหลัก ได้แก่ มรดกโลกทางวัฒนธรรม การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว การพัฒนาเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินโครงการการศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง ได้มีการกำหนดกรอบแนวคิดของงานวิจัย (แสดงในหัวข้อ 1.4) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง อาทิ มรดกทางวัฒนธรรม คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล การพัฒนาที่ยั่งยืน องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา เมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) และแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศอียิปต์ มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 มรดกโลกทางวัฒนธรรม

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติสมัยสามัญ หรือองค์การยูเนสโก (United Nations Educational, Science, Cultural Organization: UNESCO) แบ่งมรดกโลก (World heritage) ออกเป็น 2 ประเภท (องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, 2552) ได้แก่

1) มรดกทางธรรมชาติ (Natural Heritage) หมายถึง ทรัพย์สินทางธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่น และเป็นสากลในทางวิทยาศาสตร์หรือการอนุรักษ์ หรือมีความงดงามตามธรรมชาติ โดยมีสภาพทางธรรมชาติที่ประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ หรือกลุ่มของสภาพธรรมชาติ โดยครอบคลุมถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ (1) สภาพทางธรรมชาติ (2) แหล่งธรรมชาติ และ (3) สภาพทางธรณีวิทยาและภูมิประเทศ

2) มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) หมายถึง ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าโดดเด่น และเป็นสากลในทางประวัติศาสตร์ ที่เกิดจากการสร้างขึ้นโดยมนุษย์และธรรมชาติ และมีผลงานทางสถาปัตยกรรม ผลงานด้านประติมากรรมและจิตรกรรมที่สร้างสรรค์ โดยครอบคลุมถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ (1) โบราณสถาน จารึก (2) กลุ่มอาคาร และ (3) แหล่ง ซึ่งเป็นประเภทมรดกโลกที่สนใจในการศึกษานี้

ในปี พ.ศ. 2515 ณ การประชุมองค์การยูเนสโก (UNESCO) ครั้งที่ 17 ที่ประชุมมีมติรับรองอนุสัญญา ว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (The World Heritage Convention) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการคุ้มครองและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ให้ดำรงคุณค่าความโดดเด่น เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตลอดไป

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ได้อธิบายความหมายของมรดกโลกไว้ว่า “ส่วนใดของมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นที่น่าสนใจและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการสงวนรักษาในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของมวลมนุษยชาติ” (UNESCO, 1972)

ข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้เป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม

ข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้เป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ได้กำหนดตามวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญา ว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ แบ่งเป็น 8 หมวด 32 มาตรา โดยมีการกำหนดนิยามความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมไว้ในมาตราที่ 1 ดังนี้

มาตรา 1 แห่งอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ได้นิยามความหมายของ *มรดกทางวัฒนธรรม* ไว้ ตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ ดังนี้

ก. อนุสรณ์สถาน (Monuments) หมายถึง ผลงานทางสถาปัตยกรรม ผลงานทางประติมากรรม หรือจิตรกรรม ส่วนประกอบหรือโครงสร้างของโบราณคดี ธรรมชาติ จารึก ถ้ำที่อยู่อาศัย และร่องรอยที่ผสมผสานกันของสิ่งต่าง ๆ ช่างต้น ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์

ข. กลุ่มอาคาร (Groups of Buildings) กลุ่มของอาคารที่แยกจากกันหรือเชื่อมต่อกันโดยลักษณะทางสถาปัตยกรรม หรือโดยความสอดคล้องกลมกลืน หรือโดยสถานที่จากสภาพภูมิทัศน์ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากล ในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์

ค. แหล่ง (Sites) หมายถึง ผลงานที่เกิดจากมนุษย์ หรือผลงานที่เกิดจากมนุษย์และธรรมชาติ และบริเวณอันรวมถึงแหล่งโบราณคดี ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลในมิติทางประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติวงศ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา

มรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณสมบัติตามนิยามในมาตรา 1 จะได้รับการพิจารณาให้อยู่ใน *บัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม* ได้ ในกรณีที่มีลักษณะโดดเด่นตามหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อดังต่อไปนี้

1. เป็นตัวแทนที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรม หรือตัวแทนของความงดงาม และเป็นผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้น ด้วยการสร้างสรรค์อันชาญฉลาดยิ่ง
2. เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลผลักดันให้เกิดการพัฒนาสืบต่อมา ในด้านการออกแบบทาง สถาปัตยกรรม อนุสรณ์สถาน ประติมากรรม สวนและภูมิทัศน์
3. เป็นเอกลักษณ์ หาได้ยาก หรือเป็นของแท้ดั้งเดิม
4. เป็นตัวอย่างของลักษณะโดยทั่วไปของสิ่งก่อสร้าง อันเป็นตัวแทนของการพัฒนา ทางด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรืออุตสาหกรรม
5. เป็นตัวอย่างของลักษณะอันเด่นชัด หรือของขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งสถาปัตยกรรม วิธีการก่อสร้าง หรือการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่มีความเปราะบาง หรือเสื่อมสลายได้ง่าย เพราะผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่สามารถกลับคืนดังเดิมได้ หรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
6. มีความคิดหรือความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญหรือ ความโดดเด่นยิ่งในประวัติศาสตร์

ปัจจุบัน (กรกฎาคม พ.ศ. 2562) มีมรดกโลก จำนวนทั้งสิ้น 1,092 แห่ง ใน 167 ประเทศทั่วโลก แบ่งเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม 845 แห่ง มรดกโลกทางธรรมชาติ 209 แห่ง และแบบผสมทั้งสองประเภทอีก 38 แห่ง ประเทศไทยมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จำนวน 5 แห่ง แบ่งเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม 3 แห่ง ได้แก่ นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา เมืองมรดกโลกสุโขทัยและเมืองบริวาร จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร และแหล่ง โบราณคดีบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี และเป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่าทุ่งใหญ่-ห้วยขาแข้ง จังหวัดกาญจนบุรี ตาก และอุทัยธานี และป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ จังหวัดสระบุรี นครราชสีมา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว และบุรีรัมย์ และยังมีสถานที่ที่ได้รับการขึ้นบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) เพื่อพิจารณาเป็นมรดกโลก ทั้งสิ้น 7 แห่ง แบ่งเป็นประเภทวัฒนธรรม 6 แห่ง ได้แก่ เมือง โบราณศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เส้นทางวัฒนธรรมพิมาย ปราสาทพนมรุ้ง-ปราสาทเมืองต่ำ จังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จังหวัด อุดรธานี สถานที่ อนุสรณ์สถาน และพื้นที่ทางวัฒนธรรมเชิงใหม่ เมืองหลวงแห่งล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ และ พระธาตุพนม และสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์และภูมิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง จังหวัดนครพนม และประเภทธรรมชาติ 1 แห่ง คือ กลุ่มป่าแก่งกระจาน จังหวัดราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ (UNESCO, 2019)

2.1.2 คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value : OUV)

คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding universal value : OUV) หมายถึง คุณค่า ความสำคัญในเชิงวัฒนธรรม และ/หรือธรรมชาติ ที่มีมากเกินกว่าจะเป็นความสำคัญเฉพาะภายในขอบเขตประเทศ หนึ่ง ๆ และเป็นคุณค่าที่สำคัญร่วมกันของมนุษย์ ทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องธำรงรักษาไว้

ด้วยการปกป้อง คัมครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการ ทั้งนี้ ในการเสนอแหล่งเพื่อขึ้นทะเบียนสู่บัญชีมรดกโลกนั้น คณะกรรมการโลกต้องมีการแถลงถึง “คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล” ของแหล่งดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลในการอ้างอิงที่สำคัญในการประกาศคัมครอง ป้องกัน และบริหารจัดการในอนาคต

หนึ่งในขั้นตอนการเสนอข้อมูลของแหล่งเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก ต่อคณะกรรมการมรดกโลก รัฐบาลต้องแสดงให้เห็นถึงพันธสัญญาอันมุ่งมั่นที่จะรักษามรดกให้คงคุณค่าไว้ตามพันธสัญญาดังกล่าว ซึ่งได้มีการกำหนดตัวบ่งชี้เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปกป้องแหล่งมรดกและคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ทั้งนี้ กระบวนการประเมินคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding universal value : OUV) พิจารณาองค์ประกอบ 3 ส่วนหลัก ได้แก่

1) เกณฑ์การพิจารณาแหล่งมรดกโลก (World Heritage Criteria)

ในการพิจารณาเพื่อเสนอแหล่งเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น UNESCO ได้กำหนดให้มีเกณฑ์ในการพิจารณา คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล (outstanding universal value) ตามเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคัมครองมรดกโลก (Operation Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคุณค่าความโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลกด้านวัฒนธรรม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1) เป็นตัวแทนในการแสดงผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมของมนุษย์ 2) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเกิดการพัฒนาทางด้านการออกแบบสถาปัตยกรรม อนุสรณ์สถาน ประติมากรรม ภูมิทัศน์ ศิลปกรรม การพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง บนพื้นที่หนึ่ง ๆ ที่ทรงคุณค่าทางวัฒนธรรม 3) เป็นสิ่งที่ยืนยันหลักฐานทางวัฒนธรรมและอารยธรรม ทั้งที่ยังคงอยู่ในปัจจุบันและที่สูญสิ้นไปแล้ว 4) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทสิ่งก่อสร้างที่เป็นตัวแทนการพัฒนาทางวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรืออุตสาหกรรม ในประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติ 5) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นทางวัฒนธรรมของมนุษย์ ขนบธรรมเนียมประเพณี แบบสถาปัตยกรรม วิธีการก่อสร้าง การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ซึ่งเสื่อมสภาพได้ง่ายจากผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามเวลา สังคม และวัฒนธรรม และ 6) มีความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ มีความโดดเด่นทางประวัติศาสตร์

2) ความครบถ้วนสมบูรณ์ และ/หรือ ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Integrity and/or Authenticity)

ในกระบวนการเสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity) โดยต้องได้รับการประเมินด้านความสมบูรณ์หรือความมีอยู่อย่างครบถ้วนของคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ถ่ายทอด ความครบถ้วนสมบูรณ์เป็นเครื่องบ่งชี้คุณสมบัติของลักษณะความเป็นองค์รวม รวมถึง

การดำรงอยู่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ของมรดก และคุณลักษณะประกอบ ทั้งนี้ ในการตรวจสอบเงื่อนไขของความครบถ้วนสมบูรณ์จำเป็นต้องพิจารณาสิ่งที่เกี่ยวข้องของแหล่งมรดกนั้น ได้แก่ 1) ความจำเป็นที่ต้องผนวกรวมทุกองค์ประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อให้คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกนั้น เป็นที่ประจักษ์ 2) แหล่งต้องมีขนาดใหญ่พอเพียงที่จะทำให้เชื่อมั่นได้ว่าจะมีคุณสมบัติเป็นตัวแทนที่แสดงออกถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ของลักษณะเด่น ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดนัยสำคัญของแหล่งมรดก และ 3) แหล่งได้รับผลกระทบในทางลบจากการพัฒนาและ/หรือการถูกทอดทิ้ง ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity) ของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม การตัดสินใจความเป็นของแท้สามารถเชื่อมโยงได้กับ คุณค่าของโบราณสถานที่หลากหลายและแหล่งที่มาของข้อมูล ด้วยเหตุที่ความเป็นของแท้นั้น ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของมรดกทางวัฒนธรรมและบริบททางวัฒนธรรม ซึ่งถูกนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายเช่นกัน ได้แก่ รูปทรง แนวคิดในการออกแบบ วัสดุ การใช้งาน ประโยชน์ใช้สอย ประเพณี และเทคนิค สถานที่ตั้งและสภาพโดยรอบ จิตวิญญาณและความรู้สึก ดังนั้น การใช้แหล่งข้อมูลดังกล่าว จะนำมาซึ่งการศึกษามรดกทางวัฒนธรรม ทั้งในเรื่องของศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ สังคม และวิชาการ

3) การปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการ (Protection and Management)

การปกป้องคุ้มครองและการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกนั้น มีเป้าหมายเพื่อรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล โดยควรดำเนินการตามกรอบกระบวนการติดตามแหล่งมรดกโลกตามที่ได้ระบุไว้ในแนวปฏิบัติเพื่อดำเนินการตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก การขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกนั้น ต้องได้รับความคุ้มครองในระยะยาว ตามมาตรการทางกฎหมาย ระเบียบ และสัญญา เพื่อชีวิตการปกป้องคุ้มครองเพื่อให้ป้องกันผลกระทบอันเกิดจากความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ และแรงกดดัน (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

2.1.3 การพัฒนาที่ยั่งยืน

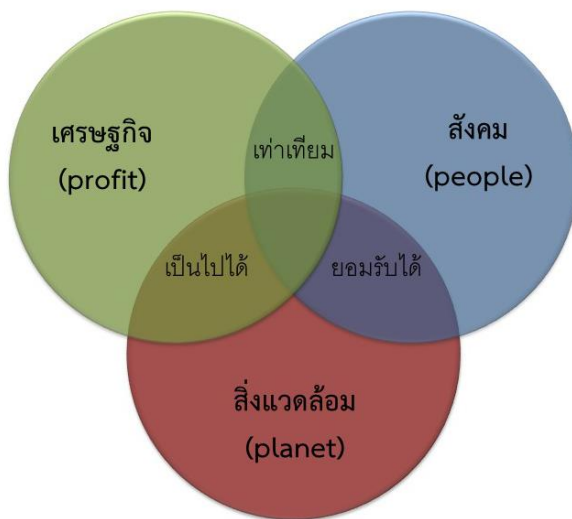
การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง “การพัฒนาที่สนองตอบความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง (Development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs)” คำนิยามดังกล่าว ถูกกำหนดโดยคณะกรรมการบริตันท์แลนด์ (Brundtland Commission) ในรายงาน Our Common Future ในปี ค.ศ. 1987

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่คำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่บนโลก และดำเนินการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคน ทั้งในรุ่นปัจจุบันและรุ่นหลัง อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องมีระบบการ

พัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง เกิดการพัฒนาความเป็นอยู่และสร้างรายได้แก่คนในท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า และลดผลกระทบหรือเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ทั้งนี้ การพัฒนาดังกล่าว ต้องเป็นการสร้างสมดุลระหว่างองค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน 3 มิติ ได้แก่

- 1) มิติการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ กระจายรายได้ให้เอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะคนที่มีรายได้ต่ำ
- 2) มิติการพัฒนาทางสังคม เป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสมรรถนะและมีผลิตภาพสูงขึ้น ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
- 3) มิติการพัฒนาทางสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้ สามารถผลิตมาทดแทนทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไปได้ รวมถึงการปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมในระดับที่ระบบนิเวศสามารถดูดซับและทำลายมลพิษนั้นได้

องค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน 3 มิติ หรือที่เรียกว่า สามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Three pillars of sustainability) ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แสดงดังภาพ 3

ภาพ 3 องค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้รับการกล่าวถึงครั้งแรกในปี ค.ศ. 1972 ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่อง สิ่งแวดล้อมและมนุษย์ (Human Environment) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม (Stockholm) ราชอาณาจักรสวีเดน ต่อมาในปี ค.ศ. 1992 ได้มีการจัดประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Environment and Development) ขึ้น ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร (Rio de Janeiro) สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ซึ่งเป็นการประชุมที่มีการกำหนดแผนการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นครั้งแรก เรียกแนวทางการ

ดำเนินการดังกล่าวว่า แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) และในปี ค.ศ. 2002 มีการประชุมสุดยอดระดับโลก ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development) ณ กรุงโจฮันเนสเบิร์ก (Johannesburg) สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ เพื่อเร่งรัดการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ 21 จนถึงการประชุมครั้งล่าสุดในปี ค.ศ. 2015 ที่จัดขึ้นเพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน เรียกว่า Agenda 2030 หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ ภายในปี ค.ศ. 2030

2.1.3.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

การประชุมองค์การสหประชาชาติ ณ สหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 2000 ประเทศสมาชิก จำนวน 189 ประเทศ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนา ทั้งในระดับชาติและระดับสากล เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ได้ ภายในปี ค.ศ. 2015 โดยเป้าหมายดังกล่าว เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ประกอบด้วย 8 เป้าหมายหลัก ได้แก่ 1) ขจัดความยากจนและความหิวโหย 2) ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา 3) ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและบทบาทสตรี 4) ลดอัตราการตายของเด็ก 5) พัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์ 6) ต่อสู้กับโรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่น ๆ 7) รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ 8) ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก ผลจากการดำเนินการตามเป้าหมายดังกล่าว เกิดผลสำเร็จในหลายประเทศ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์การสหประชาชาติ จึงได้กำหนดเป้าหมายขึ้นใหม่ เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นการพัฒนาทั้ง 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนา ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2015 ถึงปี ค.ศ. 2030 ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย ดังภาพ 4

ภาพ 4 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา : <https://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/>

ในการศึกษานี้ เลือกดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน มุ่งเน้นการจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการบรรลุเป้าหมายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการเปลี่ยนวิธีในการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการบริโภคและการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก กิจกรรมที่ใช้น้ำปริมาณมาก และวิธีการกำจัดขยะที่เป็นพิษ เป็นเป้าหมายสำคัญในการที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์นี้ ประกอบด้วย 11 เป้าประสงค์ 13 ตัวชี้วัด รายละเอียดของแต่ละเป้าประสงค์และตัวชี้วัด แสดงในตาราง 1 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

ตาราง 1 เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
12.1 ดำเนินการให้เป็นผลตามกรอบการดำเนินงานระยะ 10 ปี ของโครงการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ที่ทุกประเทศนำไปปฏิบัติ มีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำ โดยคำนึงถึงการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนา	12.1.1 จำนวนประเทศที่มีแผนปฏิบัติการด้านการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน หรือมีการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน
12.2 บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี พ.ศ. 2573	12.2.1 การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร Material Footprint (MF) ต่อคน และ MF ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)
	12.2.2 การบริโภควัตถุดิบในประเทศ (Domestic Material Consumption: DMC) ต่อคน และ DMC ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)
12.3 ลดขยะเศษอาหารของโลกลงครึ่งหนึ่งในระดับค้าปลีกและผู้บริโภค และลดการสูญเสียอาหารจากกระบวนการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน	12.3.1 ดัชนีการสูญเสียอาหารโลก

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
รวมถึงการสูญเสียอาหารหลังเก็บเกี่ยว ภายในปี พ.ศ. 2573	
12.4 บรรลุการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิด โดยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิตของ สิ่งเหล่านั้น ตามกรอบความร่วมมือระหว่าง ประเทศที่ตกลงกันแล้ว และลดการปล่อย สิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดิน อย่างมี นัยสำคัญ เพื่อที่จะลดผลกระทบทางลบที่จะมีต่อ สุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด ภายในปี พ.ศ. 2573	12.4.1 จำนวนภาคีสมาชิกของข้อตกลงพหุภาคีด้าน สิ่งแวดล้อม เรื่องของเสียที่เป็นอันตรายและสารเคมี อื่น ๆ ที่บรรลุวัตถุประสงค์ของพันธกรณี 12.4.2 การบำบัดของเสีย การเกิดขึ้นของขยะอันตราย การจัดการกับขยะอันตราย และการจำแนกตามรูปแบบ การบำบัด
12.5 ลดการเกิดของเสีย โดยให้มีการป้องกัน การ ลดปริมาณ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี พ.ศ. 2573	12.5.1 อัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ในประเทศ และ จำนวนตันของวัสดุที่ถูกนำกลับมาใช้ใหม่
12.6 สนับสนุนให้บริษัท โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติ และบริษัทขนาดใหญ่ รับแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ และบูรณาการข้อมูลด้านความยั่งยืนไว้ในรอบการ รายงานของบริษัทเหล่านั้น	12.6.1 จำนวนบริษัทที่ตีพิมพ์รายงานความยั่งยืน
12.7 ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างของ ภาครัฐที่ยั่งยืนตามนโยบาย และการให้ลำดับความ ความสำคัญของประเทศ	12.7.1 จำนวนประเทศที่มีการดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ อย่างยั่งยืน
12.8 สร้างหลักประกันว่าประชาชนในทุกแห่งมี ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีความตระหนักถึงการพัฒนา ที่ยั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ภายในปี พ.ศ. 2573	12.8.1 มีการดำเนินงานด้าน: 1) การศึกษาเรื่องการเป็นพลเมืองโลก 2) การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (รวมทั้งเรื่องการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) ได้รับการบรรจุไว้ใน

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
	นโยบายการศึกษาของประเทศ หลักสูตรการศึกษา การให้ความรู้แก่ครู และการประเมินผลนักเรียนนักศึกษา
12.a สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่งของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จะขับเคลื่อนไปสู่รูปแบบการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน	12.a.1 จำนวนการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน และเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา
12.b พัฒนาและดำเนินการใช้เครื่องมือในการติดตามตรวจสอบผลกระทบของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ที่สร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	12.b.1 จำนวนยุทธศาสตร์ หรือนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ โดยใช้เครื่องมือในการติดตามและประเมินผลที่เห็นชอบร่วมกัน
12.c ทำให้การอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิล ที่ไร้ประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริโภคที่สิ้นเปลืองมีความสมเหตุสมผล โดยกำจัดการบิดเบือนทางการตลาด ให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมของประเทศ รวมถึงการปรับโครงสร้างภาษีและเลิกการอุดหนุนที่เป็นภัยเหล่านั้น ในที่ที่ยังมีการใช้อยู่ เพื่อให้สะท้อนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความจำเป็นและเงื่อนไขของประเทศกำลังพัฒนา และลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนาประเทศเหล่านั้น ในลักษณะที่เป็นการคุ้มครองคนจนและชุมชน	12.c.1 จำนวนการอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลต่อหน่วยของ GDP (การบริโภคและการผลิต) และสัดส่วนของค่าใช้จ่ายรวมของประเทศในด้านเชื้อเพลิงฟอสซิล

ที่มา : Inter-Agency and Expert Group on SDG Indicators, 2017

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 ถือเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องตามการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเพื่อความยั่งยืน (Sustainable logistics and supply chain management) และหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (World Tourism Organization, 1997) ดังนั้น เพื่อนำไปสู่การ

พัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง การศึกษานี้ ได้ดำเนินการตามเป้าประสงค์ที่ 12.b การพัฒนาและดำเนินการใช้เครื่องมือเพื่อประเมินผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักความยั่งยืน ที่สร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โดยพิจารณาตามองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยว 2) กิจกรรมท่องเที่ยว 3) ที่พัก 4) ร้านอาหาร 5) ร้านจำหน่ายของที่ระลึก และ 6) การเดินทางภายในแหล่ง

2.1.4 องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

โลจิสติกส์ท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมท่องเที่ยวที่ส่งเสริมหรือทำให้เกิดการไหลทางกายภาพ ข้อมูลข่าวสาร และการเงินในโซ่อุปทานการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การไหลทางกายภาพ เกิดจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยว จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ในโซ่อุปทานการท่องเที่ยว การไหลทางข้อมูลข่าวสาร เกิดจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว ทั้งระบบซอฟต์แวร์ และฮาร์ดแวร์ และการไหลทางการเงิน เกิดจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในการใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการไหลทั้ง 3 ด้าน เกิดขึ้นจากกระบวนการหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เรียกว่ากระบวนการหรือธุรกิจเหล่านี้ว่า องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว มี 6 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก และการเดินทางภายในแหล่ง ซึ่งกระบวนการหรือธุรกิจเหล่านี้ ควรมีการดำเนินการที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และลดการปล่อยมลพิษ เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ขอบเขตของแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ทั้ง 6 ด้าน ที่พิจารณาในการศึกษานี้ มีดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่หรือสถานที่ที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว และได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจากคนในพื้นที่ ภาครัฐ และภาคเอกชน การบริหารจัดการและการรักษาสภาพแวดล้อม เช่น ความสามารถในการเข้าถึง การป้องกันผลกระทบ การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์

2) กิจกรรมท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในแต่ละแหล่งจะมีกิจกรรมที่มีความสอดคล้องและนำเสนอศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว โดยเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีส่วนช่วยในการรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อม รวมถึงการให้ข้อมูลแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

3) ที่พัก หมายถึง สถานที่ที่มีไว้สำหรับการค้างแรมของนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาเยือน มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น นโยบายการจัดซื้อ/จัดหาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในที่พักรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและหาได้ในท้องถิ่น มีการใช้พลังงานทดแทน และการจัดการของเสียที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4) ร้านอาหาร หมายถึง อาคารหรือสถานที่ที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น ตามฤดูกาล และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น พลังงานทดแทน พลังงานหมุนเวียน รวมถึง การลดการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกหรือโฟม และการลดการเกิดขยะอาหาร

5) ร้านจำหน่ายของที่ระลึก หมายถึง ร้านค้าที่จำหน่ายสินค้า ของฝาก หรือของที่ระลึก ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นสินค้าที่มีแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เน้นการใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรอื่น ๆ

6) การเดินทางภายในแหล่ง หมายถึง การเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม การเลือกใช้พลังงานทางเลือก และ/หรือพลังงานทดแทน และการจัดเส้นทางเดินทางที่เหมาะสม คำนึงถึงการลดการใช้พลังงาน เวลา และความปลอดภัย เป็นต้น

2.1.5 การพัฒนาเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ส่งผลให้ธุรกิจท่องเที่ยวเกิดการขยายตัว โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยว การลงทุนของนักลงทุนนอกพื้นที่เพิ่มขึ้น และการใช้ทรัพยากรที่เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม จึงมีการนำเกณฑ์การประเมินและตัวบ่งชี้ของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Council: GSTC) ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาจากตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ของ World Tourism Organization (UNWTO) โดย สภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ปรับปรุง และกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ นอกจากนี้เกณฑ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ยังมีเกณฑ์สำหรับบริษัทนำเที่ยว และที่พัก เพื่อการบริหารจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเกณฑ์ดังกล่าว มีความสอดคล้องกับโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่จัดให้มีการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสู่ความเป็นมาตรฐานสากล กระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้ การลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยให้เกิดความยั่งยืน โดยในการจัดประกวด มีรางวัลทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2) ที่พักนักท่องเที่ยว 3) รายการนำเที่ยว 4) องค์การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว และ 5) แหล่งท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539)

2.1.6 ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา เมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์)

2.1.6.1 เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร (Historic Town of Sukhothai and Associated Historic Towns)

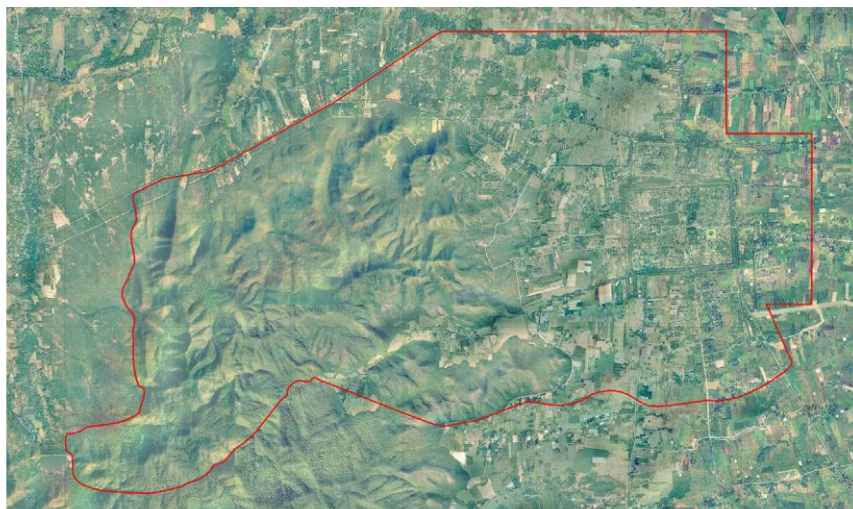
เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร ประกอบด้วย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ซึ่งพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์ทั้ง 3 แห่ง ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2504 และได้รับการขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมจากการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ครั้งที่ 15 ในปี พ.ศ. 2534 ด้านคุณค่าและความโดดเด่นตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

หลักเกณฑ์ข้อที่ 1 เป็นตัวแทนที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ ด้านศิลปกรรมที่มีความงดงาม และเป็นผลงานชิ้นเอกที่ได้รับการสร้างสรรค์จากอัจฉริยภาพด้านศิลปะอย่างแท้จริง

หลักเกณฑ์ข้อที่ 3 เป็นสิ่งที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่งหรือหลักฐานที่แสดงขนบธรรมเนียม ประเพณีหรืออารยธรรมซึ่งยังหลงเหลืออยู่ หรืออาจสูญหายไปแล้ว

● อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เมืองสุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ 18-20)

เมืองโบราณ อายุ 700 กว่าปี เป็นอดีตราชธานีที่รุ่งเรือง ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้า ศาสนา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และเทคโนโลยี ที่มีการสร้างสรรค์และสืบทอดมาสู่ชนชาติไทยในปัจจุบัน อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ทั้งสิ้น 43,750 ไร่ หรือประมาณ 70 ตารางกิโลเมตร โดยตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองสุโขทัยไปทางทิศตะวันออก 12 กิโลเมตร บนพื้นที่ลานตะพัก ลักษณะผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ดังภาพ 5 มีกำแพงเมืองสลับกับคูน้ำล้อมรอบ 3 ชั้น ทางด้านทิศตะวันออกมีคลองแม่ลำพันไหลผ่าน ซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำยม มีโบราณสถานทั้งภายในและนอก อำเภอเมือง รวมทั้งสิ้น 200 แห่ง (กรมศิลปากร, 2518)

ภาพ 5 แผนที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ที่มา: กระทรวงวัฒนธรรม (มปป.), 2518

โบราณสถานที่สำคัญภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แบ่งออกเป็น 5 พื้นที่ ดังนี้

- 1) โบราณสถานกลางเมือง ประกอบด้วย วัดมหาธาตุ วัดศรีสวาย วัดสระศรี วัดตระพังเงิน วัดตระพังทอง วัดตระพังเงิน วัดตระพังทอง วัดตะพังสอ วัดชนะสงคราม วัดกำแพงแลง วัดข้าวสาร วัดมูมเมือง วัดซ่อนข้าว วัดตระกวน และศาลหลักเมือง เป็นต้น
- 2) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองทางด้านทิศเหนือ ประกอบด้วย ประตูลาลวง วัดเนินร่อนทอง วัดอ้อมรอบ วัดพระพายหลวง วัดศรีชุม วัดร่องขวางตะวันตก วัดสังฆาวาส และวัดเตาทุเรียง เป็นต้น
- 3) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองทางด้านทิศตะวันออก ประกอบด้วย ประตูกำแพงหัก วัดเจดีย์ยอดหัก วัดพระนอน วัดต้นมะขาม วัดตะพังทองกลาง และวัดช้างล้อม เป็นต้น
- 4) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองทางด้านทิศใต้ ประกอบด้วย วัดมูมลังกา วัดโพรงเม่น วัดต้นจันทน์ วัดเชตุพน และวัดศรีพิจิตรกิตติกลาราม เป็นต้น
- 5) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองทางด้านทิศตะวันตก ประกอบด้วย ประตูอู่เทวาลัยมหาเกษตร วัดอรัญญิก วัดช้างรอบ วัดเจดีย์งาม วัดเขาพระบาทน้อย วัดมังกร วัดสะพานหิน วัดตึก และสรีดภงส์ (ท่านบพระร่วง) เป็นต้น ดังภาพ 6

ภาพ 6 แผนที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

- อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

ประกอบด้วยเมืองศรีสัชนาลัยและเมืองเชลียง (พุทธศตวรรษที่ 18-21)

จากการขุดค้นพบหลักฐาน เช่น ขวานหิน ที่บ้านท่าชัย ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย ในตัวเมืองโบราณสถานศรีสัชนาลัย และที่บริเวณเขาเขน-เขากา อำเภอศรีนคร ทำให้ทราบว่า บริเวณเมืองศรีสัชนาลัยมีการตั้งถิ่นฐานมาอย่างต่อเนื่อง และบริเวณโดยรอบยังปรากฏร่องรอยของชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ เป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และดำรงชีวิตบนพื้นที่ราบลุ่มน้ำเป็นหลักแหล่ง อีกทั้งการขุดค้นทางโบราณคดี เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนโบราณ บริเวณเมืองศรีสัชนาลัย พบว่า มีชุมชนเข้ามาอาศัยตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 9 และเมืองศรีสัชนาลัยหรือเมืองสวรรค์โลกของกรุงศรีอยุธยาในช่วงต้น เป็นเมืองสำคัญในการผลิตภาชนะเครื่องเคลือบสังคโลก จัดส่งไปขายยังต่างประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น และอินโดนีเซีย นับเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของกรุงศรีอยุธยา

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ตั้งอยู่ในเขตตำบลศรีสัชนาลัย ตำบลสารจิตร ตำบลหนองอ้อ และตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ 28,217 ไร่ หรือ 45.14 ตารางกิโลเมตร โดย

ตั้งอยู่ห่างจากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไปทางทิศเหนือประมาณ 60 กิโลเมตร บนที่ราบเชิงเขา ทางฝั่งตะวันตกของริมแม่น้ำยม ลักษณะผังเมืองเป็นรูปหลายเหลี่ยม โค้งตามลำน้ำ ดังภาพ 7 มีกำแพงเมืองและคูเมืองล้อมรอบ และมีโบราณสถาน 283 แห่ง ทั้งในและนอกกำแพงเมือง (กรมศิลปากร, 2531)

ภาพ 7 แผนที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย
ที่มา: กระทรวงวัฒนธรรม (มปป.), 2531

โบราณสถานที่สำคัญภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย แบ่งออกเป็น 6 พื้นที่ ดังนี้

- 1) โบราณสถานภายในกำแพงเมือง ประกอบด้วย ประตูชนะสงคราม ป้อมประตูดอนแหลม ป้อมประตูรามณรงค์ ป้อมประตูสะพานจันทร์ วัดช้างล้อม วัดเจดีย์เจ็ดแถว และวัดนางพญา เป็นต้น
- 2) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองด้านทิศตะวันออก ประกอบด้วย วัดสวนสัก และวัดป่าแก้วหรือวัดไตรภูมิป่าแก้ว เป็นต้น
- 3) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองด้านทิศเหนือ ประกอบด้วย วัดกุฎีราย เตาทุเรียงบ้านป่ายาง และกลุ่มเตาทุเรียงบ้านเกาะน้อย เป็นต้น
- 4) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองด้านทิศตะวันตก ประกอบด้วย วัดพญาคำ วัดพรหมสี่หน้า วัดยายตา วัดเจดีย์เอน วัดอีเปือ และวัดหัวโขน เป็นต้น
- 5) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองทางทิศใต้ ประกอบด้วย กำแพงเมืองเชลียง วัดเจ้าจันทร์ วัดโคกสิงคาราม วัดน้อยจำปี และวัดชมชื่น เป็นต้น

6) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองบนภูเขา ประกอบด้วย วัดเขานินทร์ วัดเขาแก้ว วัดเขาพระบาท วัดเขาพระศรี และวัดเขารังแร้ง เป็นต้น

- **อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองกำแพงเพชร**

ประกอบด้วย เมืองนครชุม เมืองซากังราว (กำแพงเพชร) พุทธศตวรรษที่ 20-22

บริเวณพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร ได้พบหลักฐานทางโบราณคดี ที่แสดงถึงการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านบึงหญ้า แหล่งโบราณคดีเขาเกะลอน และแหล่งโบราณคดีบ้านคลองเมือง และโบราณวัตถุที่พบ เช่น เครื่องมือหินขัด เครื่องปั้นดินเผา และโครงกระดูกมนุษย์ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ตั้งอยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีพื้นที่ประมาณ 2,114 ไร่ หรือประมาณ 3.83 ตารางกิโลเมตร โดยตั้งอยู่ห่างจากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยไปทางทิศใต้ประมาณ 70 กิโลเมตร ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ลักษณะผังเมืองเป็นรูปคล้ายสี่เหลี่ยมคางหมูแนวยาว ขนานกับแม่น้ำปิง ดังภาพ 8 มีโบราณสถานประมาณ 60 แห่ง (กรมศิลปากร, 2525)

ภาพ 8 แผนที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
ที่มา: กระทรวงวัฒนธรรม (มปป.), 2525

โบราณสถานที่สำคัญภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร แบ่งออกเป็น 2 พื้นที่ ดังนี้

- 1) โบราณสถานภายในกำแพงเมือง ประกอบด้วย วัดพระแก้ว ศาลพระอิศวร และวังโบราณ เป็นต้น
- 2) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองหรือเขตรัษฎัญญิก ประกอบด้วย วัดพระสี่อริยาบถ วัดพระนอน วัดช้างรอบ และวัดอวาสใหญ่ เป็นต้น

2.1.6.2 พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

พระราชวังจันทน์ สถานที่ประทับของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเมื่อสมัยสุโขทัย นับเป็นโบราณสถานเก่าแก่ที่สำคัญ โดยในปี พ.ศ. 2479 กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนพระราชวังจันทน์เป็นโบราณสถาน และในปี 2535 กรมศิลปากรได้ดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดีบริเวณพระราชวังจันทน์เป็นครั้งแรก หลังจากนั้น มีโครงการบูรณะพระราชวังจันทน์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับพระราชวังโบราณที่มีคุณค่าทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ของเมืองพิษณุโลก ดังภาพ 9 ภายในเขตโบราณสถานพระราชวังจันทน์ ประกอบด้วย ศาลสมเด็จพระนเรศวร ซึ่งมีลักษณะเป็นศาลาทรงไทยสีขาว ภายในเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปหล่อ องค์สมเด็จพระนเรศวรทรงหลังน้ำจากสุวรรณภิงคาร (น้ำเต้าทอง) ตอนประกาศอิสรภาพกรุงศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. 2127 ณ เมืองแครง และมีศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์ เป็นอาคารจัดแสดงเนื้อหาประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชวังจันทน์ ศูนย์ดังกล่าวฯ เกิดขึ้นจากความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ กรมศิลปากร มูลนิธิเย็นศรัทธาพระบิบาล บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และจังหวัดพิษณุโลก โดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอนุรักษ์และพัฒนาพระราชวังจันทน์ ตามแผนงานส่งเสริมการศึกษาและการท่องเที่ยว เพื่อจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองพิษณุโลก พระราชจันทน์ และเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และบริเวณพื้นที่ศูนย์ฯ ยังประกอบไปด้วย วัดวิหารทอง วัดศรีสุคติ และวัดโพธิ์ทอง

ภาพ 9 โครงการบูรณะการพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

ที่มา: กรมศิลปากร, 2552

2.1.6.3 อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 โดยกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม เป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย เนื่องจากยังเป็นพื้นที่ที่ปรากฏร่องรอยหลักฐาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยของมนุษย์ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังภาพ 10 ได้แก่ 1) พื้นที่ส่วนเมืองโบราณศรีเทพ ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 2,889 ไร่ หรือประมาณ 4.7 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นเมืองที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบแบบเมืองในวัฒนธรรมทวารวดี มีกลุ่มโบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่ โบราณสถานเขาค้างใน โบราณสถานปรางค์สองพี่น้อง และโบราณสถานปรางค์ศรีเทพ นอกจากนี้ ยังมีสระน้ำและหนองน้ำกระจายอยู่ทั่วไป ประมาณ 70 สระ และ 2) พื้นที่ที่อยู่นอกเมืองโบราณศรีเทพ มีโบราณสถานที่ยังมิได้มีการขุดแต่งและบูรณะประมาณ 50 แห่ง มีโบราณสถานเขาค้างนอก ที่เป็นสถาปัตยกรรมในวัฒนธรรมทวารวดี เช่นเดียวกับโบราณสถานเขาค้างใน ภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ มีศูนย์บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอาคารจัดแสดงนิทรรศการถาวรเกี่ยวกับ

ประวัติศาสตร์และโบราณคดีของเมืองโบราณศรีเทพ และสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ อาทิ อาคารหลุมขุดค้นทางโบราณคดี ดังภาพ 11 อาคารวิชาการและห้องสมุด ปรากฏสองพี่น้อง ดังภาพ 12 ปรากฏศรีเทพ เขาค้างใน ศาลเจ้าพ่อศรีเทพ ในส่วนของพื้นที่เขาค้างนอก มีสถานที่ท่องเที่ยว อาทิ เขาค้างนอก ดังภาพ 13 ปรากฏฤๅษี และศูนย์บริการข้อมูลเขาค้างนอก ดังภาพ 14

ภาพ 10 แผนที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จัดแสดงภายในศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

ภาพ 11 อาคารหลุมขุดค้นทางโบราณคดี
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ภาพ 12 ปรากฏสองพี่น้อง
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ภาพ 13 โบราณสถานเขาลังนอ
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ภาพ 14 ศูนย์ข้อมูลโบราณสถานเขาลังนอ
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

2.1.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเขตมรดกโลกด้านวัฒนธรรม

แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม พ.ศ. 2560-2564 โดยคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม (จังหวัดสุโขทัย กำแพงเพชร ตาก พิษณุโลก) ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเขตมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ดังนี้

วิสัยทัศน์: แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก เชื่อมโยงท่องเที่ยวอาเซียน

วัตถุประสงค์

- 1) พัฒนาเส้นทางมรดกวัฒนธรรม “ท่อปู่พระยาร่วง” ซึ่งเป็นภูมิปัญญาโบราณเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีไทย
- 2) พัฒนาการท่องเที่ยวของเขตพื้นที่มรดกโลกด้านวัฒนธรรม เพื่อเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมร่วมกับการท่องเที่ยวที่เน้นกิจกรรมกลางแจ้งและนันทนาการ
- 3) ยกระดับจากการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นจุดหมายปลายทาง (Tourism destination) เป็นการกระจาย (Distribution) เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam)
- 4) พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ โดยการเพิ่มค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวและจำนวนวันพักในพื้นที่
- 5) สนับสนุนการผสมผสานกำลัง (Synergy) ของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาโครงสร้างการบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 1: ยกระดับแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกวัฒนธรรมและธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

เป้าประสงค์

- 1) สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกวัฒนธรรมและธรรมชาติ
- 2) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านกายภาพและกิจกรรม แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

- 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยว เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเมียนมาผ่านพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาเส้นทางมรดกวัฒนธรรม “ถนนพระร่วง-ทอผ้าพระยาร่วง” เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษกระจายการท่องเที่ยวสู่พื้นที่ใกล้เคียงทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน

ยุทธศาสตร์ที่ 2: เพิ่มการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการต่อยอดเพิ่มคุณค่า และพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

เป้าประสงค์

- 1) พัฒนาสินค้าและบริการเพื่อรองรับการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน
- 3) พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับกระแสตลาดท่องเที่ยวใหม่เช่น นักท่องเที่ยวอิสระ (FIT) และนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาสินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพเพื่อความยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการส่งเสริมการตลาดให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการพัฒนาสินค้าและบริการการท่องเที่ยวของพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 3: บริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์

- 1) บูรณาการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่และเชิงภารกิจ
- 2) บริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน
- 3) เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการพัฒนาการท่องเที่ยว

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการกระจายตัวของการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงกับภายในและภายนอกเขตพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 4 ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แผนพัฒนาเมืองหลักเมืองรองทางการท่องเที่ยว และแผนปฏิบัติการพัฒนาการ

2.2 การบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย

ประเทศอียิปต์ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของทวีปแอฟริกา มีพื้นที่ประมาณ 1,020,000 ตารางกิโลเมตร มีเมืองหลวง คือ กรุงไคโร ประกอบด้วยเมืองสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ อเล็กซานเดรีย กิซา พอร์ซาดิต เฮอร์กาดา ชาร์มเอลเช็ค และลักซอร์ นอกจากนี้ ยังมีแม่น้ำไนล์ ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน เป็นแม่น้ำที่มีลักษณะแตกต่างจากแม่น้ำอื่น คือ ไหลจากภูเขาทางตอนใต้ลงสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทางตอนเหนือ นับเป็นแม่น้ำสายสำคัญของการดำเนินชีวิตชาวอียิปต์โบราณ เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักและเป็นเสมือนเข็มทิศในการเดินทาง ชาวอียิปต์แบ่งแม่น้ำไนล์ออกเป็น 2 ช่วง คือ ต้นน้ำทางตอนใต้เรียกว่า “อียิปต์บน” (Upper Egypt) และเรียกปลายแม่น้ำในดินแดนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำทางเหนือว่า “อียิปต์ล่าง” (Lower Egypt) (Central Agency for Public Mobilization and Statistics, 2559) ประเทศอียิปต์ประกอบด้วยแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมทั้งหมด 7 แห่ง ได้แก่ อะบูมินา ทิเบสโบราณและสุสาน เมืองประวัติศาสตร์ไคโร เมมฟิสและสุสาน – พื้นที่พีระมิดจากกิซา ถึงดะฮ์ชูร พื้นที่นักบุญแคเทอริน ประเทศอียิปต์ยังมีสถานที่ที่ได้รับการขึ้นบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) เพื่อพิจารณาเป็นมรดกโลก จำนวนทั้งสิ้น 32 แห่ง (UNESCO, 2018) กิจกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย ได้แก่ การล่องเรือชมโบราณสถานริมฝั่งแม่น้ำไนล์จำนวนมาก ที่มีอายุเก่าแก่ ประมาณ 2,000-4,000 ปี ท่องเที่ยวและชมมหาพีระมิดแห่งกิซา (The Great Pyramid of Giza) มหาวิหารอาบูซิมเบล (Abu Simbel Temples) หุบเขากษัตริย์ และสุสานฟาโรห์ทุตอังค์อามุน (Valley of the Kings and King Tutankhamun) และเที่ยวชมประวัติศาสตร์อารยธรรมและโบราณวัตถุ ที่รวบรวมไว้หลากหลายยุคสมัย ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอียิปต์ (Egyptian Museum) ตั้งอยู่ในกรุงไคโรประเทศอียิปต์ นอกจากนี้ ยังมีพิพิธภัณฑสถานแห่งใหม่ในกรุงไคโร ชื่อ Grand Egyptian Museum อยู่ในระหว่างการเตรียมความพร้อมและจะเปิดให้บริการเข้าชม ในเดือน พ.ศ. 2564 โดยพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ครอบคลุมพื้นที่กว่า 490,000 ตารางเมตร และถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่จัดเก็บวัตถุโบราณกว่า 100,000 ชิ้น และจัดนิทรรศการแสดงของล้ำค่าอีกกว่า 50,000 ชิ้น ถือได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑสถานทางโบราณคดีที่ใหญ่ที่สุดในโลก เป็นต้น จากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวของประเทศอียิปต์ที่มีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ที่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม มีแนวทางในการบริหารจัดการตามองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ดังนี้

● แหล่งท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆของประเทศอียิปต์ ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การป้องกันโบราณสถานและโบราณวัตถุ อาทิ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ณ กรุงไคโร (National Museum of Cairo) หุบเขากษัตริย์ (The Valley of the Kings) เป็นที่ตั้งของสุสานหลวงของบรรดาฟาโรห์ มีการกำหนดเส้นทางเดินเที่ยวชมของนักท่องเที่ยว ราวทางเดินหรือกระจกครอบโบราณวัตถุเอาไว้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย ดังภาพ 15-16 ด้านความปลอดภัย อาทิ มหาวิหารของอียิปต์โบราณ (Abu Simbel) ป้อมปราการซาลาดิน (Citadel) พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ณ กรุงไคโร (National Museum of Cairo) พิพิธภัณฑ์ที่จัดเก็บวัตถุโบราณของประเทศอียิปต์ ภายในพิพิธภัณฑ์มีการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด มีการตรวจกระเป๋าและตรวจร่างกายนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศก่อนเข้าเที่ยวชม ดังภาพ 17 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเดินทาง มีบริการลานจอดรถ จุดจอดรถสำหรับผู้พิการ รถเข็น และอารยสถาปัตย์ สำหรับด้านการให้ข้อมูล บริเวณด้านหน้ามีห้องนิทรรศการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ในรูปแบบของป้ายแสดงข้อมูล วัสดุทัศน คู่มือหลากหลายภาษารวมถึงภาษาไทย และโครงสร้างจำลองวิหาร เพื่อให้ไกด์ท้องถิ่นสามารถอธิบายข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น ดังภาพ 18-20 บริเวณหน้าวิหารไกด์ท้องถิ่นจะมีภาพถ่ายบรรยายข้อมูลภายในวิหาร ซึ่งมีข้อกำหนดไม่อนุญาตให้ไกด์เข้าไปบรรยายข้อมูลภายในวิหาร เพื่อไม่ให้เกิดการแออัดหรือรบกวนการเที่ยวชมของนักท่องเที่ยว ด้านการเงิน ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีตู้กดเงินสดให้บริการ สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งมีจุดแลกเงินต่างประเทศ ดังภาพ 21-22 ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ภายในสถานที่ท่องเที่ยวมีจุดทิ้งขยะและมีระบบการคัดแยกขยะเพื่อจัดส่งขยะไปยังหมู่บ้านขยะ (Garbage city) เป็นพื้นที่อยู่อาศัยในแบบชุมชนแออัดที่มีการนำขยะจากกรุงไคโรมาคัดแยก เช่น พลาสติก กระดาษ กระจก เศษเหล็ก และแก้ว เพื่อจำหน่ายต่อไป ในส่วนการนำขยะมารีไซเคิลได้ถึงร้อยละ 90 ของปริมาณขยะทั้งหมด ดังภาพ 23 ในบริเวณหมู่บ้านขยะ มีร้านค้า ร้านอาหาร โรงเรียน และโบสถ์ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ โบสถ์บริเวณหมู่บ้านขยะมีชื่อว่า วิหารเซนต์ไซมอน (Saint Simon) หรือ โบสถ์ถ้ำแห่งซาบาติน เป็นโบสถ์ที่สร้างอยู่ในถ้ำในภูเขา Mokattam ทางทิศตะวันออกของกรุงไคโร ถือเป็นโบสถ์หลักของชาวคริสต์ในซาบาติน ภายในบรรจุที่นั่งได้ 20,000 ที่นั่ง บนเนื้อที่กว่า 1,000 ตารางเมตร ซึ่งความใหญ่ของโบสถ์แห่งนี้ ถือเป็นโบสถ์ทางศาสนาคริสต์ที่ใหญ่ที่สุดในเขตตะวันออกกลาง และเป็นที่ยินยมนักท่องเที่ยว ดังภาพ 24

ภาพ 15 ทางเดินภายในหลุมฝังศพ ณ หุบเขากษัตริย์

ภาพ 16 แผงป้องกันโบราณวัตถุ
ณ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ

ภาพ 17 การรักษาความปลอดภัย
ในพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ

ภาพ 18 ศูนย์ข้อมูลบริเวณทางเข้าสถานที่ท่องเที่ยว

ภาพ 19 ป้ายแสดงข้อมูลภายในสถานที่ท่องเที่ยว

ภาพ 20 โครงสร้างจำลองสถานที่ท่องเที่ยว

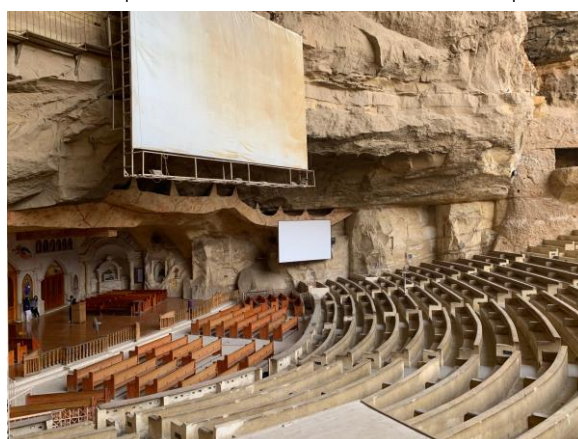
ภาพ 21 ตู้กดเงินสดภายในสถานที่ท่องเที่ยว

ภาพ 22 จุดแลกเปลี่ยนเงินต่างประเทศ ณ กรุงไคโร

ภาพ 23 หมู่บ้านขยะ Garbage city

ภาพ 24 วิหารเซนต์ไซมอน (Saint Simon) หรือ
โบสถ์ถ้ำแห่งซาบาติน

● กิจกรรมท่องเที่ยว

กิจกรรมท่องเที่ยวของประเทศอียิปต์มีหลากหลายรูปแบบ อาทิ เที่ยวชมโบราณสถาน ซึ่อฐชมพีระมิด ในราคา 800 บาท ดังภาพ 25 ชมแสงสีเสียงบริเวณด้านหน้าพีระมิดกิซ่าที่เป็นการบอกเล่าเรื่องราวในประวัติศาสตร์มี 3 ภาษา คือ ภาษาอาหรับ อังกฤษ และจีนในราคา 600 บาท ดังภาพ 26 นักท่องเที่ยวสามารถชมแสดงแสงสีเสียงได้จากโรงแรมที่พักบริเวณด้านหน้าพีระมิดได้ กิจกรรมนั่งเรือล่องแม่น้ำไนล์ไปยังหมู่บ้านนูเบียนเพื่อเที่ยวชมวิถีชีวิต เรียนรู้การทอผ้าพื้นเมือง และเลือกซื้อสินค้าท้องถิ่น อาทิ ของที่ระลึกแบบทำมือ เครื่องเทศ เป็นต้น ดังภาพ 27-28

ภาพ 25 กิจกรรมขี่อูฐเที่ยวชมพีระมิด

ภาพ 26 การแสดงแสง สี เสียง

บริเวณด้านหน้าพีระมิด

ภาพ 27 ล่องเรือแม่น้ำไนล์

ภาพ 28 ขี่อูฐเที่ยวชมหมู่บ้านชาวนูเบีย

● ที่พัก

ที่พักของประเทศอียิปต์ที่ให้บริการนักท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ อาทิ โรงแรม โฮสเทล ห้องพัก และ รีสอร์ท จำนวนที่พัก ณ กรุงไคโร 193 แห่ง เมืองลักซอร์ 57 แห่ง และเมืองอัสวาน 26 แห่ง ราคาที่พักจะอยู่ช่วง 800-7,000 บาท ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเองจะสำรองที่พักผ่านทางเว็บไซต์ต่าง อาทิ <https://www.booking.com/>, <https://www.agoda.com/> และ <https://m.traveloka.com/> เป็นต้น ที่พักที่นักท่องเที่ยวเลือกเข้าพักจะดูจากการคะแนนและรีวิวที่พัก การบริหารจัดการที่พักอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมมีมาตรฐาน Green star hotel (GSH) คือ มาตรฐานการรับรองการบริหารจัดการธุรกิจที่พักสีเขียว ซึ่งบริหารโดยสมาคมโรงแรมอียิปต์ Egyptian Hotel Association (EHA) ภายใต้การอุปถัมภ์ของกระทรวงการท่องเที่ยวของอียิปต์ ซึ่งมาตรฐาน Green star hotel มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) ได้แก่ SDG 8: งานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ SDG 11: เมืองและ

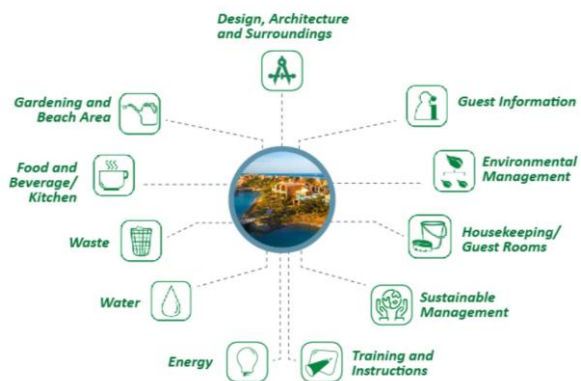
ชุมชนอย่างยั่งยืน SDG 12: การบริโภคและการผลิตอย่างรับผิดชอบ SDG 13: ดำเนินการเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ และ SDG 14: ชีวิตใต้น้ำ ในการยื่นขอมาตรฐานดังกล่าว มีขั้นตอนเป็นการจัดฝึกอบรมการให้ข้อมูลความรู้ในการบริหารจัดการในส่วนต่าง ๆ ตามหลักความยั่งยืนเพื่อผ่านการตรวจสอบและการรองรับมาตรฐาน GSH กรุงไคโรมีโรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน Green star hotel จำนวน 4 แห่งในระดับ 4 และ 5 ดาว เมืองลักซอร์ มี 1 แห่ง ระดับ 4 ดาว

ภาพ 29 Panorama Pyramids Inn ที่พักที่ได้รับคะแนนรีวิวสูงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว

ภาพ 30 Gezirat AL Awamia Hotel ณ เมืองลักซอร์
ได้รับมาตรฐาน GSH 4 ดาว

ภาพ 31 ผังการบริหารจัดการธุรกิจที่พัก
เพื่อรองรับมาตรฐาน GSH

ที่มา: <https://www.greenstarhotel.org/>

● ร้านอาหาร

ร้านอาหารภายในแหล่งท่องเที่ยวจะมีพื้นที่ร้านอาหารให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมีราคาค่อนข้างสูง ส่วนใหญ่เป็นเมนูอาหารท้องถิ่น เนื่องด้วยประเทศอียิปต์มีผลผลิตทางการเกษตรเป็นจำนวนมากวัตถุดิบที่ใช้จึงเป็นวัตถุดิบท้องถิ่นที่ราคาถูก ร้านอาหารท้องถิ่นด้านนอกสถานที่ท่องเที่ยวราคาอาหารค่อนข้างถูก เมนูอาหารมีภาษา

อาหารและภาษาอังกฤษเพื่อรองรับชาวต่างชาติ เมนูอาหารท้องถิ่น ได้แก่ ตอเจน (แห้งแป้งราดซอส) ไก่ย่าง เนื้อย่าง ซุปต่างๆ เป็นต้น ดังภาพ 32-33 การส่งเสริมการบริหารจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน มาตรฐาน Green star hotel ยังคงครอบคลุมถึงการบริหารจัดการธุรกิจร้านอาหารอย่างยั่งยืนโดยสนับสนุนให้มีการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรในรูปแบบออร์แกนิก เพื่อใช้ประกอบอาหารที่มีคุณภาพและสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้า อีกทั้งเป็นการประหยัดทรัพยากรในการขนส่งสินค้าและเป็นการสนับสนุนวัตถุดิบท้องถิ่น

ภาพ 32 เมนูอาหารภาษาอังกฤษและอาหาร

ภาพ 33 อาหารท้องถิ่นของประเทศอียิปต์

● ร้านจำหน่ายของที่ระลึก

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกภายในแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่บริเวณทางเข้าออกของสถานที่ท่องเที่ยว สินค้าที่จำหน่ายในสถานที่ท่องเที่ยวจะเป็นสินค้าลักษณะเดียวกันในหลายๆ ที่ ได้แก่ ตุ๊กตาเซรามิค ตุ๊กตาโลหะ แมวอียิปต์ พระราชินีเนเฟอติติ ตุตันคาเมน พระราชินีเนเฟอติติ น้ำหอมกลิ่นต่าง ๆ ผ้าพันคอลายอียิปต์ อินผาลัม ภาพวาดกระดาศาปาปิรุส เป็นต้น ดังภาพ 34-35 การท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์กรุ๊ป ไกด์จะพานักท่องเที่ยวไปยังร้านจำหน่ายของที่ระลึกภายในร้านนอกจากจะมีสินค้าจำหน่ายแล้วยังมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีการทำกระดาศาปาปิรุสที่ทำมาจากต้นปาปิรุส ใช้ในการบันทึกข้อมูลมาตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณ ดังภาพ 36 นอกจากร้านจำหน่ายของที่ระลึกในในสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว ยังมีตลาดข่านเอลคาลิลี (Khan el-Khalili) เป็นแหล่งรวมของฝากของที่ระลึกในกรุงไคโร มีสินค้าที่จำหน่ายคล้ายกับในแหล่งท่องเที่ยว มีทั้งราคาที่ถูกกว่าและแพงกว่าในสถานที่ท่องเที่ยว ดังภาพ 37

ภาพ 34 ร้านจำหน่ายของที่ระลึกภายใน
หุบเขากษัตริย์ (The Valley of the Kings)

ภาพ 35 ร้านจำหน่ายของที่ระลึกภายในพีระมิดกิซ่า

ภาพ 36 การทำกระดาษปาปิรุสภายในร้านจำหน่ายของที่ระลึก ณ เมืองลักซอร์

ภาพ 37 ตลาดข่านเอลคาลิลี (Khan el-Khalili) ณ กรุงไคโร

- การเดินทางภายในแหล่ง

การเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของประเทศอียิปต์ไม่อนุญาตให้นำรถส่วนบุคคลหรือสาธารณะเข้ามาภายในแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริการที่จอดรถบริเวณด้านหน้าสถานที่ท่องเที่ยว ดังภาพ 38 การเดินทางในแหล่งจะอยู่ในรูปแบบการเดิน ขี่อูฐ การล่องเรือ การบริการรถรับส่งไฟฟ้าสำหรับเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้พิการโดยไม่มีค่าใช้จ่าย หรือรถรางที่ให้บริการนักท่องเที่ยว ดังภาพ 39-41 โดยมีการเก็บค่าโดยสารเพิ่มเติมจากค่าเข้าชมสถานที่ราคาขี่อูฐเที่ยวชมจะอยู่ที่ 400-800 บาท รถรางที่บริการรับนักท่องเที่ยวจากทางเข้าไปยังจุดเที่ยวชมราคาอยู่ที่ 40-80 บาท การให้ข้อมูลเส้นทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมตามเส้นทางการท่องเที่ยวเองได้ ยกตัวอย่าง หุบเขากษัตริย์ (The Valley of the Kings) มีแผนที่และผังโครงสร้างจำลองเพื่อบอกเส้นทางและตำแหน่งของหลุมขุดค้น ดังภาพ 42-43

ภาพ 38 ลานจอดรถบริเวณด้านหน้า
สถานที่ท่องเที่ยว

ภาพ 39 การเดินเที่ยวชมโบราณสถาน
ณ วิหารฮัทเชฟสุต (Temple of Hatshepsut)

ภาพ 40 ขี่อูฐ ณ หมู่บ้านนูเบีย

ภาพ 41 รถราง ณ วิหารฮัทเชฟสุต
(Temple of Hatshepsut)

ภาพ 42 แผนภาพเส้นทางหลุมขุดค้น
ณ หุบเขากษัตริย์

ภาพ 43 ผังโครงสร้างจำลองหลุมขุดค้น
ณ หุบเขากษัตริย์

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 หัวข้อหลัก ได้แก่ 1) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ทั้งในและต่างประเทศ 2) การบริหารจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยว และ 3) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีรายละเอียดดังนี้

1) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ทั้งในและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ได้จากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องมือ อาทิ แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และจัดทำข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาของงานวิจัยนี้ ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

จิราณุช โสภา (2554) ดำเนินงานวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย- ศรีสัชนาลัย- กำแพงเพชร เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการเมืองมรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดกำแพงเพชร จากจุดเด่น จุดด้อย และประเด็นปัญหาที่พบ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก การวิจัยเชิงสำรวจจากการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก ร่วมกับการวิจัยจากเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ในการวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกตามหลักเหตุและผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา และ

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมระดับโลก ในภาพรวม หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกมากกว่าชุมชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร มีความแตกต่างกันในด้านที่ตั้ง ทำให้พบปัญหาในการจัดการพื้นที่ที่แตกต่างกัน โดยอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาการรุกร้าพื้นที่มรดกโลก ส่วนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ตั้งแยกไปจากชุมชน แต่ยังคงประสบปัญหาด้านพื้นที่ทับซ้อนกับที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ด้านนโยบาย ควรมีมาตรการในการอนุรักษ์พื้นที่ และแผนการอนุรักษ์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตควบคู่กันไป ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ควรให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกผ่านสื่ออย่างต่อเนื่อง และควรมีการสำรวจและปรับปรุงปัจจัยพื้นฐาน ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสุขา สถานที่จอดรถ ป้ายบอกทาง หรือป้ายสื่อความหมายที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการ ควรมีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล อบรมให้ผู้ประกอบการมีจิตบริการและความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้

ภัทรพันธุ์ พันธุ์ (2557) ทำการศึกษาเรื่อง **ทุนทางมรดกทางวัฒนธรรมกับการเป็นเมืองเก่าที่มีชีวิตของจังหวัดน่าน** โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารวบรวมมรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดน่าน และประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อเผยแพร่ผ่านสื่อที่เหมาะสม โดยการรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามและพิกัดทางภูมิศาสตร์ และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแผนที่ดาวเทียม โดยการป้อนข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผล และวิเคราะห์ความหนาแน่นของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องของพิกัดด้วยการนำไปใช้จริง และจึงเผยแพร่ข้อมูลในเว็บไซต์ จากผลการศึกษาพบว่า สามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเขตเมืองน่าน และจัดแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) วัด 2) องค์ประกอบประดับเมือง 3) คู่ม และ 4) เรือนพื้นถิ่น จากนั้นจึงนำฐานข้อมูลที่จัดทำไว้มาเผยแพร่ในรูปแบบของแผนที่ออนไลน์ โดยเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีของ Google Maps ซึ่งเป็นแผนที่ที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถใช้งานได้ทางเว็บไซต์ www.social.cru.ac.th/nan ซึ่งแผนที่ออนไลน์นี้ สามารถระบุเส้นทางในการเดินทางไปยังแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตเมืองน่าน

ชลลดา มงคลวนิช (2558) **ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนไทยต่อแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา: อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนไทยต่อแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา: อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 450 คน และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัวและญาติ โดยเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายใน

การท่องเที่ยวต่อครั้ง 500-1,000 บาท มีความประทับใจในการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งมีความสวยงาม บรรยากาศดี มีวัฒนธรรมดั้งเดิม และเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ ที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ทักษะของเยาวชนไทยโดยภาพรวม พบว่า เยาวชนไทยมีทัศนคติอยู่ในระดับดี ด้านการจัดการพื้นที่ ด้านการป้องกันและอนุรักษ์ ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านบทบาทของภาครัฐ เยาวชนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะจากเยาวชนไทยเสนอให้มีการจัดการด้านพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน มีความชัดเจน เพื่อความสวยงามและความเป็นระเบียบ เพิ่มสิ่งแวดล้อมความสะอาดต่าง ๆ เช่น ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ ถังขยะ รถรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต

สุขุม คงดิษฐ์ (2558) ศึกษาภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของมรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ในสายตานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของมรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของมรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยศึกษานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา จากการศึกษาได้มีการเสนอแนะแนวทางเพื่อภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของมรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของมรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ด้านประสบการณ์ ควรรักษาคุณภาพและบริการตามหลักด้านจิตวิทยา ประสบการณ์จากความทรงจำสามารถ ก่อให้เกิดการจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ บุคลิกภาพ ส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลเมื่อได้รับประสบการณ์ที่ดี ก็จะบอกต่อในสิ่งที่ดี ด้านสิ่งดึงดูดใจ ควรรักษาศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และน่าสนใจ มีสิ่งปลูกสร้างที่น่าสนใจ และมีเอกลักษณ์ และประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่น่าสนใจ ด้านสภาพแวดล้อม ควรรักษาสภาพแวดล้อมให้ดี ไม่ให้มีสิ่งปฏิกูล และมีระบบประปา เช่น น้ำสะอาด และมีใช้เพียงพอ ด้านชื่อเสียง ควรมีการส่งเสริมด้านการตลาดของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาให้เป็นที่รู้จัก และรักษาคุณภาพและบริการ

ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ (2559) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาสภาพแวดล้อมจากปัจจัยภายนอกและภายใน (SWOT) ของการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำมาจับคู่วิเคราะห์ (TOWS Matrix) เพื่อวางแผนทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มผู้แทนชุมชน จำนวน 22 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จากผลการวิจัย มีการเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ 1) การส่งเสริมและฟื้นฟู

ทรัพยากรมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ควรมีการรวบรวมองค์ความรู้และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีการเก็บรวบรวมไว้ นำเสนอในรูปแบบของการศึกษาทางการท่องเที่ยว 2) การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อจัดบริการเส้นทางท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ 3) การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อเป็นศูนย์กลางอาเซียน ควรมีการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวโดยต้องอาศัยการจดจำของนักท่องเที่ยวผ่านสื่อที่มีเอกลักษณ์ 4) การยกระดับการมีส่วนร่วมทางสังคมในแหล่งมรดกวัฒนธรรม ควรมีการส่งเสริมศักยภาพชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และ 5) การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม ควรมีการพัฒนาภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

พระสมบัติ บุตตะสิทธิ์ (2560) ศึกษากระบวนการจัดการเมืองมรดกโลก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) คือใช้ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการภาคธุรกิจ พระสงฆ์ และประชาชนในเขตชุมชนเมืองมรดกโลกแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว รวมทั้งสิ้น 1,480 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเมืองมรดกโลก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมากเช่นกัน รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านบทบาทหน้าที่และด้านประสิทธิภาพการจัดการตามลำดับ ส่วนปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากระบวนการจัดการเมืองมรดกโลกแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านประสิทธิภาพการจัดการ ประชาชนไม่เข้าใจกฎระเบียบของการปกป้องรักษาของมรดกเท่าที่ควร 2) ด้านบทบาทหน้าที่ ประชาชนและภาครัฐยังไม่ได้ให้การร่วมมืออย่างเต็มที่ 3) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน คณะกรรมการมรดกโลกยังไม่ได้ใกล้ชิดกับประชาชนเท่าที่ควร และ 4) ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ประชาชนบางกลุ่มยังขาดความรักและห่วงใย ความรู้สึกความเป็นเจ้าของปกป้องรักษาวัดวาอาราม และโบราณสถาน

2) การบริหารจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์การไหลทางกายภาพ (Physical flow) การไหลของข้อมูล (Information flow) และ/หรือการไหลทางการเงิน (Financial flow) รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ดังตัวอย่างงานวิจัยต่อไปนี้

เถกิงศักดิ์ ชัยชาญ (2555) การจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ไม่ทราบจำนวนแน่นอนจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ทั้ง 5 ตำบล ผลการวิจัยพบว่า การจัดการโลจิสติกส์การ

ท่องเที่ยวในมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ การเคลื่อนที่ทางกายภาพ (Physical Flow) การเคลื่อนที่ของสารสนเทศ (Information Flow) การเคลื่อนที่ทางการเงิน (Financial Flow) และองค์ประกอบอื่นๆ โดยด้านการเคลื่อนที่ทางกายภาพได้รับความพึงพอใจในระดับต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.20) ความคิดเห็นด้านความพร้อมและแนวทางการพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวให้ดีขึ้น ควรมีความพร้อมด้านการทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย นอกจากนี้ในพื้นที่ควรมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่และบทบาทดังกล่าวร่วมกัน

เศรษฐวิทย์ พรหมสิทธิ์ (2559) **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร** มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดออนไลน์ ปัจจัยด้านความพร้อมภาครัฐ และความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร 3) สร้างสมการทำนายความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร มีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากอยู่เพียงระดับปานกลางเท่านั้น และพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยการตลาดออนไลน์ด้านความเชื่อมั่นและด้านการสื่อสารการตลาดออนไลน์ และปัจจัยความพร้อมภาครัฐด้านบุคลากรและด้านการจัดการการท่องเที่ยวแบบออนไลน์ เช่น ห้องพักริมน้ำ ตัวเดินทาง ตัวการแสดง การเช่ารถ เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อผู้ที่เคยใช้บริการเกิดความเชื่อมั่นแล้ว จะยินดีแนะนำคนรู้จักให้เข้ามาใช้บริการมากขึ้น เพื่อสร้างโอกาสที่จะได้กลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

วาสนา จุฑาศรีโชติกำจร (2560) **ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร** โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร เป็นการวิจัยแบบเชิงผสมผสาน ของบริบทแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 400 ชุด ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม 5 ลำดับแรก คือ 1) บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง (บึงสาป) 2) อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 3) อุทยานแห่งชาติคลองลาน 4) อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ 5) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร ซึ่งระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบของโลจิสติกส์การท่องเที่ยวในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมาก เนื่องจาก ปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์ด้านการบริการลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์ด้านการไหลทางสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และได้มีการจัดทำข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรมีการพัฒนากระบวนการขนส่งมวลชนที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและป้ายบอกทางที่ชัดเจน

3) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก และการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัย

ได้มีการจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังตัวอย่างงานวิจัยต่อไปนี้

บุปผา พิกุลแก้ว (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ความร่วมมือและการสนับสนุนการพัฒนาปัจจัยข้อจำกัดในการเข้าไปมีส่วนร่วมและแนวการแก้ไขปัญหาในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืนของภาคธุรกิจ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 205 ราย ที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะช้าง ประกอบด้วย ผู้ประกอบการนำเที่ยว ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการรานจำหน่ายของที่ระลึก และผู้ประกอบการดานที่พัก และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติการร้อยละ คาคะแนนเฉลี่ย และสวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีนำเสนอข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (contentanalysis) และบรรยายประกอบความเรียง ผลการศึกษาพบว่า ภาคธุรกิจมีความคิดเห็นต่อแนวทางการเข้าไปมีส่วนร่วมในสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างในระดับค่อนข้างเห็นด้วย โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติภาคธุรกิจมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนด้านที่ภาคธุรกิจมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ได้แก่ ด้านการพัฒนาการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการวางแผนพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และด้านการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อีกทั้งกำหนดข้อเสนอแนะต่างๆ ดังนี้ โดยให้มีการกำหนดแผนงานประจำปีในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมให้ได้มาตรฐานตลอดจนพัฒนาไปยังบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่สำคัญ ให้มีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อม พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติการรวมประชาสัมพันธ์รณรงค์การท่องเที่ยวทางชาติบนพื้นที่เกาะช้างให้เป็นที่ยอมรับ และมีการจัดระบบการควบคุมดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมมากที่สุด

รัตเกล้า เปรมประสิทธิ์ (2557) ทำการศึกษาเรื่อง **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์** มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ศึกษาบทบาทของภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชน ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ศึกษาทัศนคติ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยกระบวนการที่มีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว พบว่า เขาค้อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม อากาศที่หนาวเย็น ประกอบกับการมีที่พักและรีสอร์ทเกิดขึ้นจำนวนมาก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกสรรได้ตามความต้องการ ผลการศึกษาคความพึงพอใจ พบว่า 3 อันดับแรกของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ได้แก่ ร้านกาแฟ พระธาตุผาซ่อนแก้ว และพระบรมธาตุเจดีย์กาญจนาภิเษก ตามลำดับ ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยกำหนดยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ด้านการตลาด ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการวิทยากรการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

จันทร์จิรา สุขบรรจง (2559) ศึกษา การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ศักยภาพ ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้แก่สถานที่ท่องเที่ยวที่ศึกษา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสรุปประเด็นสัมภาษณ์ และอภิปรายผลในการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง คือ การจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้พื้นที่ดูแออัดจนเกินไป และเป็นการชวกรอุบัติเหตุทางรถยนต์ แก้ปัญหาที่พักและที่จอดรถไม่เพียงพอ และควรมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มเติม เช่น ตลาดนัดย้อนยุค เกษตรแนวใหม่ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมหลักในพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในแหล่งมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา 2) การออกแบบเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษาและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) การวิเคราะห์ผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา 4) การศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวต่างประเทศ และ 5) การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเครื่องมือวิจัยหลักที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกณฑ์การประเมินโลจิสติกส์ท่องเที่ยวและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้ในขั้นตอนที่ 2 และ 3 และเป้าประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เฉพาะเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ที่ใช้ในขั้นตอนที่ 5 มีรายละเอียด ดังนี้

3.1. ทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม เป็นการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ บทความวิจัย งานวิจัยวิทยานิพนธ์ และรายงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรม การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว เป็นต้น โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยงที่ศึกษา เพื่อให้ทราบถึงการศึกษาที่เกี่ยวข้องและสถานการณ์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา (ดังแสดงในบทที่ 2)

3.2. ออกแบบเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในขั้นตอนนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ การออกแบบเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา การจัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก

คณะผู้วิจัย ดำเนินการออกแบบและพัฒนาเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ภายในแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการบูรณาการ (Integration) ระหว่างเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก ด้านแหล่งท่องเที่ยวและที่พัก (Global Sustainable

Tourism Council: GSTC) และเกณฑ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มิติการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ ทรัพยากรธรรมชาติ รางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และนำเกณฑ์ทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ตามหลักการประเมินวัฏจักรชีวิต (Life cycle assessment: LCA) แบ่งเป็น 4 ชั้น ได้แก่ การจัดหาดูแลรักษา การดำเนินการ การใช้ และการจัดการของเสีย

เกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้น ถูกนำไปใช้ใน 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในขั้นตอนที่ 2 (หัวข้อที่ 3.2) โดยใช้เป็นแนวทางประกอบการจัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา โดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ ได้จากการบูรณาการเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ UNWTO เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องสำหรับการนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนงานวิจัย เกิดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และ 2) การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา ในขั้นตอนที่ 3 (หัวข้อที่ 3.3) ซึ่งจะกล่าวถึงในรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

ประชากรของการศึกษานี้ มีจำนวนทั้งหมด 50 คน ได้แก่ หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ร่วมกับการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของการศึกษา ได้แก่ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด (สุโขทัย กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สุโขทัย กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) ผู้อำนวยการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ เจ้าหน้าที่ดูแลพระราชวังจันทร์ สำนักงานพลังงานจังหวัดสุโขทัย สำนักงานขนส่งจังหวัดสุโขทัย สำนักงานขนส่งจังหวัดกำแพงเพชร องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกำแพงเพชร นายกสมาคมการท่องเที่ยวสุโขทัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ชมรมผู้ปลูกมะขามเพชรบูรณ์ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร ที่พัก และร้านจำหน่ายของที่ระลึกในพื้นที่ (สุโขทัย กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ของแต่ละหน่วยงาน แสดงในภาคผนวก

3.3. วิเคราะห์ผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา

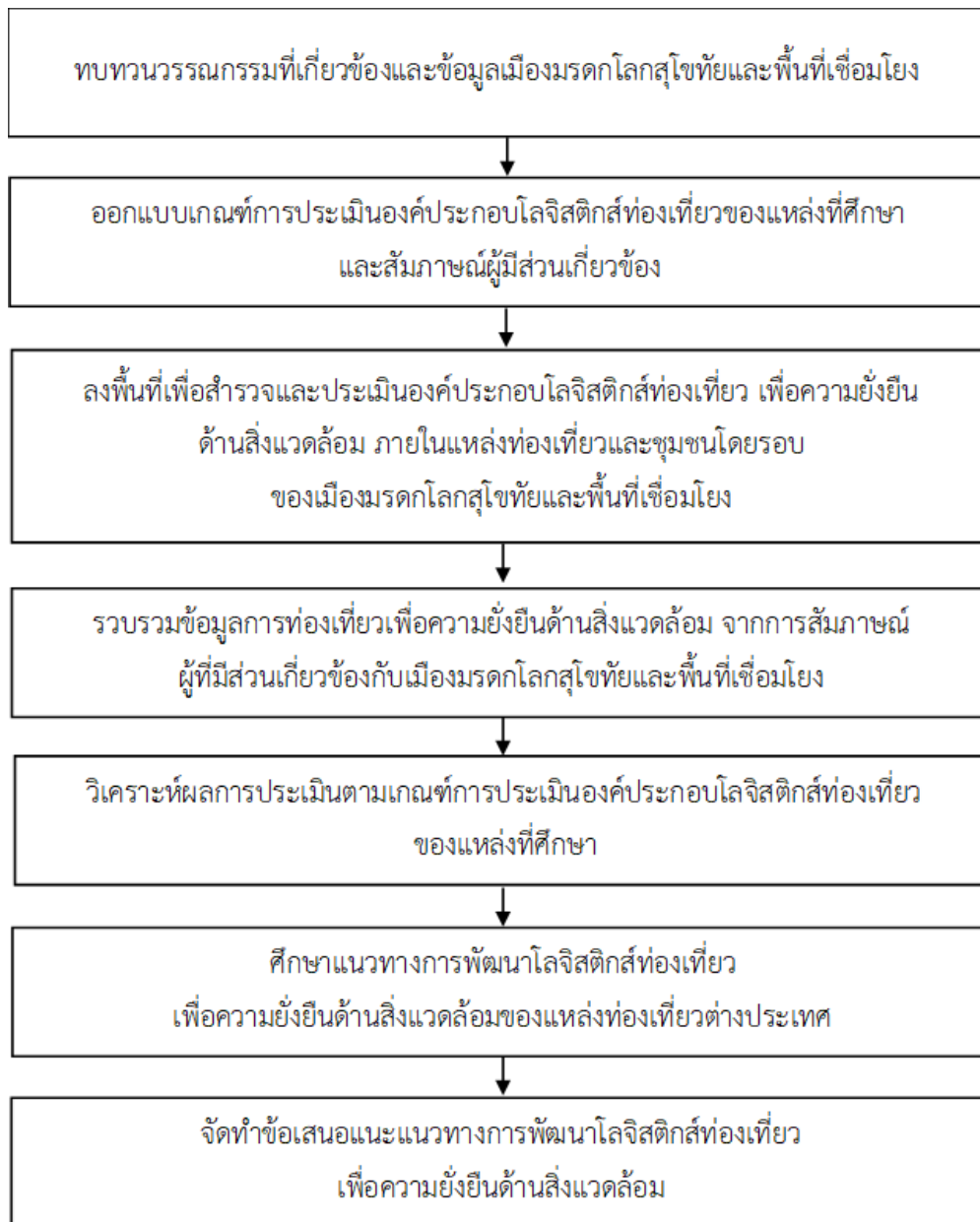
วิเคราะห์ผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งที่ศึกษา เป็นไปภายใต้ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและการมีอยู่ของข้อมูลของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การเดินทางในแหล่ง ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของฝาก/ของที่ระลึก และกิจกรรมท่องเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) และซึ่งการประเมินตามตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ มีคะแนนเต็ม 12 คะแนน โดยแต่ละองค์ประกอบ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดหาดูแลรักษา การจัดการ การใช้งาน และการจัดการของเสีย แต่ละขั้นตอนมีคะแนนเต็ม 3 คะแนน (1 คะแนน = น้อย 2 คะแนน = ปานกลาง และ 3 คะแนน = ดี) ตารางประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว แสดงในภาคผนวก

3.4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวต่างประเทศ

ศึกษาแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีความสอดคล้องตามบริบทของแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรม และชุมชนในพื้นที่เชื่อมโยง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป

3.5. จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

นำแนวทางที่รวบรวมได้จากขั้นตอนที่ 4 ที่สอดคล้องตามผลการประเมินองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา มาวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ตามเป้าประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยพิจารณาเฉพาะเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 12.2-12.8 และ 12.b

ภาพ 44 ขั้นตอนการดำเนินการ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

บทที่ 4 เป็นการนำเสนอข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของทั้ง 5 แหล่ง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแสดงผลการศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยว ของแต่ละแหล่ง ตามลำดับ วิเคราะห์ศักยภาพโลจิสติกส์ และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องตามผลการประเมิน

4.1 ข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา

4.1.1 อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

● แหล่งท่องเที่ยว

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีความเหมาะสมด้านพื้นที่ สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกและปลอดภัย สอดคล้องตามสภาพแวดล้อมของพื้นที่ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมอุทยานฯ ได้ จากประตูทั้ง 4 ด้าน ตั้งแต่เวลา 06.30 น. ถึง 19.30 น. ยกเว้นในบางพื้นที่ อาทิ บริเวณเขตอรัญญิก (โบราณสถานนอกกำแพงเมือง) นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมได้ ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 16.30 น. และเขตวัดศรีชุมและวัดพระพายหลวง นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมได้ ตั้งแต่เวลา 7.30 น. ถึง 17.30 น. คิดค่าเข้าชม สำหรับชาวไทย 20 บาท ชาวต่างชาติ 100 บาท ทั้งนี้ จากสถิติการเข้าชมของนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2561 อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีจำนวนผู้เข้าชม จำนวน 1,054,449 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 กว่าร้อยละ 11.32 และมีรายได้จากการเก็บค่าเข้าชม คิดเป็นมูลค่า 33,359,800 บาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 กว่าร้อยละ 45.61 (สำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย, 2563) เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม สามารถรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มเติมได้จากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในอุทยานฯ ดังภาพ 45 ซึ่งมีบริการการให้ข้อมูลในหลายรูปแบบ อาทิ วิดีทัศน์ ป้ายข้อมูล และแผ่นพับ (ดังแสดงในภาพ 46 - 49 ตามลำดับ) และการให้ข้อมูลในรูปแบบ QR Code ภายในอุทยานฯ เพื่อเข้าถึงเสียงบรรยายข้อมูล ทั้งในภาษาไทย อังกฤษ จีน ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส นอกจากนี้ อุทยานฯ มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี เนื่องจากทางอุทยานฯ มีการรักษาสภาพแวดล้อม การปรับปรุงภูมิทัศน์ และการรักษา

ความสะอาด โดยมีจุดทิ้งขยะให้นักท่องเที่ยวในหลายจุด มีเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด และมีรถเก็บขยะในพื้นที่จำนวน 1 คัน เพื่อนำขยะไปทิ้งในจุดรวบรวมขยะที่กำหนด เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปกำจัดโดยการฝังกลบ อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่คณะนักวิจัยลงสำรวจพื้นที่ พบว่า แหล่งน้ำภายในอุทยานสงกลิ่นเน่าเหม็นเนื่องจากขาดระบบการระบายน้ำที่ดี

นอกจากการท่องเที่ยวภายในอุทยานฯ แล้ว จากการสัมภาษณ์ คุณนุชจรี ผ่องใสศรี เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ทำให้ทราบว่า มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างอุทยาน ฯ กับ การท่องเที่ยวชุมชนเมืองเก่า 12 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตระพังทองกลาง ชุมชนแม่ลำพัน ชุมชนบ้านใต้ ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง ชุมชนรามเล็ก ชุมชนรามใหญ่ ชุมชนลิไท ชุมชนปามะม่วง ชุมชนศรีชุม ชุมชนบ้านเหนือ ชุมชนสุโขทัยนคร 1 และชุมชนสุโขทัยนคร 3 ซึ่งเป็นพื้นที่โดยรอบอุทยานฯ ที่คนท้องถิ่นที่ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจจำหน่ายเครื่องสังคโลก และเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมกรรมวิธีการผลิตและเลือกซื้อสินค้า สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณปองเลิศ เฉลิมสิริโรจน์ ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย ที่ทางชมรมฯ มีการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสภาพแวดล้อมของพื้นที่เพื่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โครงการจัดแบ่งพื้นที่ (Zoning) แหล่งท่องเที่ยว โครงการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (โครงการคนเมืองเก๋รักษ์เมืองเก่า) และโครงการปรับภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงการดำเนินงานของกรมศิลปากร ในปีงบประมาณ 2561 เป็นการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์วัดราชธานี อนุรักษ์และพัฒนาแหล่งเตาทุเรียงเมืองเก่าสุโขทัย พัฒนาสภาพภูมิทัศน์โบราณสถานวัดศรีพิจิตรและวัดเจดีย์สี่ห้อง และอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำโบราณเมืองสุโขทัย (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2562)

ด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย ได้จัดตั้งศูนย์แก้ไขปัญหาการหลอกลวงและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย โดยดำเนินการแล้ว จำนวน 3 จุด ได้แก่ 1) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย 2) สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดสุโขทัย และ 3) อาคารชั้นเดียวบริเวณสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ เชิงสะพานพระร่วง (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย, 2560)

ภาพ 45 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
ณ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาพ 46 การให้ข้อมูลรูปแบบวิทัศน์
ภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

ภาพ 47 แผ่นพับสำหรับให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

ภาพ 48 การให้ข้อมูลในรูปแบบ QR Code
ทั้ง 5 ภาษา ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาพ 49 ศูนย์การเรียนรู้และร้านจำหน่ายเครื่องสังคโลก ณ จังหวัดสุโขทัย

- กิจกรรมท่องเที่ยว

ภายในอุทยานฯ มีกิจกรรมท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ เช่น การปั่นจักรยาน ดังภาพ 50 เดินเที่ยวชม/ถ่ายภาพโบราณสถาน หรือนั่งรถรางพร้อมฟังการบรรยายจากมัคคุเทศก์ นอกจากนี้ ภายในอุทยานฯ ยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ งานลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ มีการจุดโคมลอย ขบวนแห่ การออกร้านขายสินค้า และการประดับไฟในจุดต่าง ๆ ของโบราณสถาน อีกหนึ่งกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว คือ งาน Sukhothai art & craft ดังภาพ 51 เป็นการออกร้านขายสินค้าท้องถิ่น มีการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม และการจัดกิจกรรมบนเวที เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบภายหลังจากการจัดกิจกรรม คือ ปัญหาขยะ เนื่องจากในช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่อุทยานฯ เป็นจำนวนมากและไม่มีการบริหารจัดการพื้นที่หลังจากการจัดกิจกรรม เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ต้องเป็นผู้รับผิดชอบทำความสะอาดและดูแลความเรียบร้อยของโบราณสถาน และปัญหาเศษพลูลงสู่แหล่งน้ำในเขตอุทยานฯ เนื่องจากการจุดพลูที่ขาดการควบคุม

สำหรับบริเวณโดยรอบอุทยานฯ ชุมชนเมืองเก่าจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมาศึกษาเรียนรู้การทำเครื่องสังคโลก ดังภาพ 52 โดยการทำสังคโลกมีการใช้วัตถุดิบหลัก ได้แก่ ดินเหนียว ที่ถูกนำไปขึ้นรูป แล้วจึงนำไปเผา ในเตาเผาที่ใช้พลังงานจากก๊าซหุงต้ม ที่อุณหภูมิ 1,280 องศาเซลเซียส และลงสีเคมี

ภาพ 50 กิจกรรมปั่นจักรยาน
ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาพ 51 กิจกรรม Sukhothai art & craft ภายใน
อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาพ 52 กิจกรรมเรียนรู้การทำเครื่องสังคโลก ณ ชุมชนเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย

- ที่พัก

ที่พักในจังหวัดสุโขทัยมีหลายรูปแบบ ได้แก่ โรงแรม โฮมสเตย์ บ้านพัก และรีสอร์ท ดังภาพ 53 ในปี พ.ศ. 2559 จังหวัดสุโขทัยมีที่พัก จำนวน 123 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ที่มีที่พัก จำนวน 104 แห่ง (สถิติจังหวัดสุโขทัย, 2560) ที่พักส่วนใหญ่รณรงค์ให้นักท่องเที่ยวลดการใช้น้ำและประหยัดพลังงาน โดยมีป้ายรณรงค์ลดการใช้น้ำและการใช้พลังงานไว้ในห้องพัก และให้บริการจักรยานแก่ผู้เข้าพักเพื่อเป็นการลดมลพิษและส่งเสริมกิจกรรมการปั่นจักรยานเที่ยวชมโบราณสถาน ดังภาพ 54

ภาพ 53 รูปแบบที่พักให้บริการนักท่องเที่ยว
ณ จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 54 จักรยานให้บริการผู้เข้าพัก
ลดการใช้พลังงานเชื้อเพลิง ณ จังหวัดสุโขทัย

- **ร้านอาหาร**

อาหารที่ได้รับความนิยมและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัย คือ ก๋วยเตี๋ยวสุโขทัย ดังภาพ 55 ข้าวเป็็บ และเมนูอาหารจำพวกปลาแม่น้ำ บริเวณโดยรอบอุทยานฯ และบนเส้นทางระหว่างตำบลธานี ไปยังตำบลเมืองเก่า ซึ่งเป็นที่ตั้งของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีร้านอาหารให้เลือกหลากหลาย นอกจากนี้ บริเวณเมืองสุโขทัยมี ถนนคนเดินเมืองสุโขทัยธานี ดังภาพ 56 จำหน่ายอาหาร ทั้งอาหารท้องถิ่นและอาหารทั่วไป รวมถึงสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ นอกจากนี้ จังหวัดสุโขทัยมีการส่งเสริมการบริโภคข้าวออร์แกนิก รับผิดชอบที่ประกอบไปด้วยข้าวออร์แกนิกและกับข้าวที่เป็นอาหารท้องถิ่น จากโครงการเกษตรธรรมชาติเขาหลวง เป็นต้น

ภาพ 55 อาหารท้องถิ่น ก๋วยเตี๋ยวสุโขทัย
ณ จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 56 ถนนคนเดินเมืองสุโขทัย
ณ ตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

- **ร้านจำหน่ายของที่ระลึก**

ของที่ระลึกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ เครื่องสังคโลก ผ้าทอ ผ้าหมักโคลน และเครื่องเงินสุโขทัย ตัวอย่างของที่ระลึก ดังแสดงในภาพ 57 และ 58 สินค้าส่วนใหญ่เป็นงานหัตถกรรมจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำขึ้นโดยการรวมกลุ่มของคนในท้องถิ่น อีกทั้งยังได้รับการส่งเสริมจาก สำนักงานท่องเที่ยว และกีฬาจังหวัดสุโขทัย ที่จัดให้ตัวแทนผู้จำหน่ายสินค้าไปออกร้านในงานแสดงสินค้าตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าและต่อยอดสินค้าพื้นเมืองสู่สินค้าเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย, 2560)

ภาพ 57 ผลิตภัณฑ์สังคโลก ลวดลายปลากระเบน
ของจังหวัดสุโขทัย

ภาพ 58 ของที่ระลึกรถคอกหมู
สัญลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัย

● การเดินทางภายในแหล่ง

การเดินทางภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การเช่าจักรยาน นั่งรถราง หรือเช่ารถไฟฟ้าขับเคลื่อนแบบโบราณสถาน ดังภาพ 59 โดยนักท่องเที่ยวสามารถรับทราบตารางเวลาและเส้นทางการเดินทางภายในอุทยานฯ ได้จากป้ายที่ทางอุทยานฯ จัดทำไว้ นอกจากนี้ ทางอุทยานฯ ไม่อนุญาตให้นำรถยนต์และรถจักรยานยนต์ (ที่ใช้น้ำมันปั่นเชื้อเพลิง) เข้ามาในเขตรั้วอุทยานฯ อันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามนโยบายลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Low carbon) ของสำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยกำหนดพื้นที่จอดรถให้แก่นักท่องเที่ยวบริเวณรอบนอกของอุทยานฯ

สำหรับการเดินทางภายนอกอุทยานฯ นอกจากการใช้นายพาหนะส่วนบุคคลแล้ว สามารถใช้บริการรถสามล้อเครื่องและรถคอกหมู (ดังภาพ 60 ตามลำดับ) ที่จัดไว้บริการประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยจากการสัมภาษณ์ คุณปราโมทย์ เพ็ชรมาก พนักงานขับรถคอกหมูประจำทาง ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการรถคอกหมูของจังหวัดสุโขทัยว่า รถคอกหมูรับ-ส่งผู้โดยสารจากต้นทางที่สถานีขนส่งจังหวัดสุโขทัย ไปยังสถานีปลายทางที่อุทยานประวัติศาสตร์ฯ ระยะทางไป-กลับ 30 กิโลเมตร คิดค่าโดยสารคนละ 20 บาท ตลอดสาย ใช้ น้ำมันดีเซลเป็นเชื้อเพลิง โดยมีต้นทุนน้ำมันดีเซล 130 บาทต่อรอบ สามารถรับผู้โดยสารได้ 15-20 คนต่อเที่ยว นอกจากการรับ-ส่งผู้โดยสารประจำทาง ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวสามารถติดต่อเพื่อนำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยได้ โดยมีราคาค่าจ้างเหมา 2,000 บาทต่อคัน

ภาพ 59 รถรางไฟฟ้าบริการนักท่องเที่ยว
ณ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางเวลาเดินรถราง (ทุก 15 นาที / ชั่วโมง)

สาย	เวลา	สาย	เวลา	สาย	เวลา	สาย	เวลา
1	8.00	18	8.00	28	13.00	37	13.00
2	8.05	19	8.05	29	13.05	38	13.05
3	8.10	20	8.10	30	13.10	39	13.10
4	8.15	21	8.15	31	13.15	40	13.15
5	8.20	22	8.20	32	13.20	41	13.20
6	8.25	23	8.25	33	13.25	42	13.25
7	8.30	24	8.30	34	13.30	43	13.30
8	8.35	25	8.35	35	13.35	44	13.35
9	8.40	26	8.40	36	13.40	45	13.40
10	8.45	27	8.45	37	13.45	46	13.45
11	8.50	28	8.50	38	13.50	47	13.50
12	8.55	29	8.55	39	13.55	48	13.55

ค่าบริการ
 เด็ก 00 บาท
 คนไทย 10 บาท
 Foreigner 60 Baht/person

จุดจอดรถราง
 1. สถานีรถไฟ
 2. วัดมหาธาตุ
 3. วัดศรีชุม
 4. ศาลาธรรม
 5. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 6. ศาลาธรรม
 7. วัดศรีชุม
 8. วัดมหาธาตุ
 9. สถานีรถไฟ
 10. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

โทร. 092-4242289

ภาพ 60 ตารางเวลาเดินรถราง
ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาพ 61 เส้นทางรถราง
ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาพ 62 รถสามล้อและรถสามล้อเครื่อง
ที่ให้บริการภายนอกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาพ 63 การรถคอกหมู หนึ่งในสัญลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัย มาใช้เป็นรถโดยสารสาธารณะ

จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั้งภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ในแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 องค์ประกอบตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
ทางเข้า	ประตูทางเข้า 4 ด้าน ได้แก่ ประตูศาลหลวง ประตูอ้อ ประตูมะโน และประตูกำแพงหัก		
เวลาทำการ	เปิดเข้าชมทุกวันตั้งแต่ 06.30 น. ถึง 19.30 น. ยกเว้นในบางพื้นที่ บริเวณเขตอรัญญิก (โบราณสถานนอกกำแพงเมือง) เปิดเข้าชมตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 16.30 น. และเขตวัดศรีชุม และวัดพระพายหลวง เปิดเข้าชมตั้งแต่เวลา 7.30 น. ถึง 17.30 น.		
ค่าเข้าชม	ชาวไทย 30 บาท ชาวต่างชาติ 100 บาท		
กิจกรรมท่องเที่ยว	1) การปั่นจักรยาน 2) ถ่ายภาพโบราณสถาน 3) นั่งรถรางพร้อมฟังการบรรยายจากมัคคุเทศก์ 4) งานประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ 5) เลือกซื้อสินค้าท้องถิ่นจากการออกร้านขายสินค้าท้องถิ่น 6) เรียนรู้การทำเครื่องสังคโลก	จัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมาศึกษาเรียนรู้การทำเครื่องสังคโลกที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น	ปัญหาขยะ เนื่องจากในช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่อุทยานฯ เป็นจำนวนมากและไม่มีการบริหารจัดการพื้นที่หลังจากการจัดกิจกรรม เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ต้องเป็นผู้รับผิดชอบทำความสะอาดและดูแลความเรียบร้อยของโบราณสถาน และปัญหา

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
			เศษพลูลงสู่แหล่งน้ำในเขตอุทยานฯ เนื่องจากการจุดพลุที่ขาดการควบคุม
การเดินทาง	1) รถราง ราคาชาวไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 60 บาท นั่งได้ 30-40 คน/รอบ 2) จักรยาน 20 บาท/คัน 3) รถไฟฟ้า 6 ที่นั่ง 200 บาท/ชม./คัน	● ไม่อนุญาตให้นำรถยนต์และรถจักรยานยนต์ (ที่ใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง) เข้ามาในเขตรั้วอุทยานฯ อันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามนโยบายลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Low carbon) ของสำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยกำหนดพื้นที่จอดรถให้แก่นักท่องเที่ยวบริเวณรอบนอกของอุทยานฯ	
แหล่งท่องเที่ยว		● ภายในอุทยานมีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับด้านการเดินทาง มีบริการลานจอดรถ จุดจอดรถสำหรับผู้พิการ รถเข็น และอารยสถาปัตย์ ● การให้ข้อมูล มีป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย ป้ายข้อห้ามปฏิบัติในการเข้าชมโบราณสถาน ป้ายแสดงข้อมูลในรูปแบบ QR Code เพื่อให้ข้อมูลโบราณสถานในแต่ละจุด มีทั้งหมด 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาฝรั่งเศส ● จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการ	

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
		ศึกษาวิจัยและพัฒนาสภาพแวดล้อมของพื้นที่เพื่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โครงการจัดแบ่งพื้นที่ (Zoning) แหล่งท่องเที่ยว โครงการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (โครงการคนเมือง เการ์ักษ์เมืองเก่า) และโครงการปรับภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ● การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เป็นการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์วัดราชธานี อนุรักษ์และพัฒนาแหล่งเตาทุเรียงเมืองเก่าสุโขทัย พัฒนาสภาพภูมิทัศน์โบราณสถานวัดศรีพิจิตรและวัดเจดีย์สี่ห้อง และอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำโบราณเมืองสุโขทัย	

ภายนอกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ภายนอกอุทยาน (รอบแหล่ง ระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
ที่พัก	1) โรงแรม 500-2,500 บาท/คืน 2) โฮมสเตย์ ราคา 500-800 บาท/คน/คืน 3) รีสอร์ท ราคา 500-1,500 บาท/คืน	● การรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวลดการใช้น้ำและประหยัดพลังงาน โดยมีป้ายรณรงค์ลดการใช้น้ำและการใช้พลังงานไว้ภายในห้องพัก ● การให้บริการจักรยานแก่ผู้เข้าพักเพื่อเป็นการลดมลพิษและ	● ที่พักมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ภายนอก อุทยาน (รอบแหล่ง ระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความ ยั่งยืน
		ส่งเสริมกิจกรรมการปั่น จักรยานเที่ยวชมโบราณสถาน	
อาหาร	ก๋วยเตี๋ยวสุโขทัย	● การส่งเสริมการบริโภคข้าวออร์แกนิก มีการรับจัดปิ่นโตประกอบไปด้วยข้าวออร์แกนิกและกับข้าวที่เป็นอาหารท้องถิ่นจากการโครงการเกษตรธรรมชาติเขาหลวง เป็นต้น	
ของที่ระลึก	เครื่องสังคโลก ผ้าทอ ผ้าหมักโคลน เครื่องเงินสุโขทัย และของที่ระลึกจากงานหัตถกรรมจากไม้คือ รถคอกหมู	● สินค้าส่วนใหญ่เป็นงานหัตถกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำขึ้นโดยการรวมกลุ่มของคนในท้องถิ่น ● ร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่ลดการใช้สารเคมี โดยมีการใช้วัตถุดิบทางธรรมชาติ อาทิ สีที่ใช้ลงลายและเคลือบผลิตภัณฑ์สังคโลก	
การเดินทาง	1) รถตุ๊กตุ๊ก 2) รถคอกหมู ราคา 20 บาทตลอดสาย ตั้งแต่สถานีขนส่งถึงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		● ไม่มีรถสาธารณะที่ใช้พลังงานทางเลือกในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว มีแต่รถสามล้อ รถคอกหมูที่บริการ ● ไม่มีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม ● ไม่มีระบบจัดการให้สามารถใช้นานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพ ● ยังไม่มีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกและปลอดภัย

ภายนอก อุทยาน (รอบแหล่ง ระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความ ยั่งยืน
			- ขาดการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวใช้เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล - ไม่มีการให้ข้อมูลการเดินทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างสะดวก ตรงเวลา

4.1.2 อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

● แหล่งท่องเที่ยว

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยเป็นหนึ่งในอุทยานฯ ที่จดทะเบียนเป็นมรดกโลก ภายใต้ชื่อ เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร (ประกอบด้วยอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยมีโบราณสถาน ทั้งในและนอกกำแพงเมือง เช่น ประตูชนะสงคราม ป้อมประตูดอนแหลม ป้อมประตูรามณรงค์ ป้อมประตูสะพานจันทร์ และวัดช้างล้อม ดังภาพ 64 เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 17.00 น. อัตราค่าเข้าชมชาวไทย 20 บาท ชาวต่างชาติ 100 บาท มีบริการรถรำนำชมและวิทยากรนำชม โดยสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ภายในอุทยานมีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับด้านการเดินทาง มีบริการลานจอดรถ จุดจอดรถสำหรับผู้พิการ รถเข็น และอารยสถาปัตย์ สำหรับด้านการให้ข้อมูล มีป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย ป้ายข้อห้ามปฏิบัติในการเที่ยวชมโบราณสถาน ป้ายแสดงข้อมูลในรูปแบบ QR Code เพื่อให้ข้อมูลโบราณสถานในแต่ละจุด มีทั้งหมด 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาฝรั่งเศส โดยจะเชื่อมต่อไปยัง Youtube เพื่อรับชมและฟังการบรรยายผ่านทางวิดีโอ ดังแสดงในภาพ 65 - 70 นอกจากนี้ กรมศิลปากรมีโครงการบูรณะโบราณสถานวัดจอมแจ้ง ภายใต้งบประมาณ ปี พ.ศ. 2561 (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2562)

ภาพ 64 วัดช้างล้อมภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 65 ลานจอดรถบริการนักท่องเที่ยว
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 66 อารยสถาปัตย์บริการนักท่องเที่ยว
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

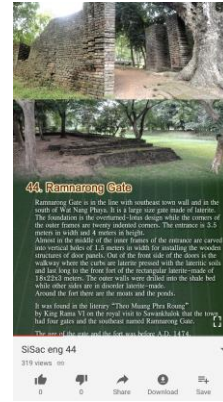
ภาพ 67 รถเข็นบริการนักท่องเที่ยว
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 68 ป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 69 ป้ายห้ามปฏิบัติในการเที่ยวชมโบราณสถาน
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 70 ป้ายแสดงข้อมูลในรูปแบบ QR Code บรรยายเป็นวิดีโอผ่านทาง You tube

ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

- กิจกรรมท่องเที่ยว

ภายในอุทยานฯ มีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การเดินเที่ยวชม/ถ่ายภาพ โบราณสถาน ปั่นจักรยาน เดิน-วิ่งออกกำลังกาย และนั่งรถรางเที่ยวชม ดังแสดงในภาพ 71-72 โดยมีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ขับรถราง พร้อมบรรยายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ในบางช่วง มีการจัดกิจกรรมวิ่งภายในอุทยานฯ จากการสัมภาษณ์ คุณประครอง สายจันทร์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ภายนอกอุทยานมีกิจกรรมท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสประดิษฐ์ชิ้นงานด้วยฝีมือตนเอง (Do it yourself: DIY) ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชุมชน พร้อมร่วมลงมือปฏิบัติเพื่อสัมผัสประสบการณ์ เช่น การปั้นขึ้นรูปดินทำเครื่องสังคโลก ณ เกศอนงค์เครื่องปั้นดินเผา บ้านเกาชน้อย และการต้มสีลงยาแหวนเงิน ณ ร้านไหมเงิน-ไหมทอง บ้านท่าชัย นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ได้แก่ การล่องแพ การนั่งช้าง และการขับรถเอทีวี ณ ตำบลแม่สั่น อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 71 ปั่นจักรยานภายในอุทยาน
ประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 72 นั่งรถรางชมโบราณสถานภายในอุทยาน
ประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

- **ที่พัก**

ที่พักในอำเภอศรีสัชนาลัย เป็นรูปแบบโรงแรม ห้องพักรายวัน และโฮมสเตย์ โดยโฮมสเตย์ ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว คือ โฮมสเตย์บ้านนาต้นจั่น เป็นการรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้าน มีการจัด กิจกรรมแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ได้แก่ การเรียนรู้การทำผ้าหมักโคลน การทอผ้า การทำตุ๊กตาบาร์โหนดจากไม้ และการปั่นจักรยานท่องเที่ยว เป็นต้น

- **ร้านอาหาร**

เมนูอาหารที่ได้รับความนิยมของอำเภอศรีสัชนาลัย คือ ข้าวเป็ป หรือก๋วยเตี๋ยวพระร่วง ดังภาพ 73 เป็นอาหารท้องถิ่นที่มีมาจากบ้านนาต้นจั่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ข้าวเป็ปเป็นการพั้นข้าว แคลสดไปมาเพื่อห่อหุ้มผักชนิดต่าง ๆ เช่น ถั่วงอก กะหล่ำปลี ผักบุ้ง และผักตำลึง (ลักษณะคล้ายข้าวเกรียบปาก หม้อ) ในพื้นที่มีป้ายให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว กล่าวถึงประวัติความเป็นมาและวิธีการทำข้าวเป็ป ดังภาพ 74

ภาพ 73 อาหารท้องถิ่น ข้าวเป็ป
ณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 74 ป้ายแสดงข้อมูลประวัติความเป็นมาและ
วิธีการทำข้าวเป็ป ณ อำเภอศรีสัชนาลัย
จังหวัดสุโขทัย

- **ร้านจำหน่ายของที่ระลึก**

ภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกอยู่บริเวณลานจอดรถ ด้านหน้าอุทยานฯ ดังภาพ 75 มีสินค้าหลากหลายประเภท เช่น เครื่องสังคโลก ดังภาพ 76 สินค้าหัตถกรรมจักสาน และพระเครื่อง ของที่ระลึกของอำเภอศรีสัชนาลัยที่เป็นสินค้า OTOP ได้แก่ ชุดเครื่องประดับเงินและทอง และผ้า ทอ จากการสัมภาษณ์ คุณอัญชัย อินหันธ์ นายกสมาคมการท่องเที่ยวสุโขทัย และประธาน Cluster ผ้าทอสุโขทัย ร้านอัญชัยผ้าโบราณ ดังภาพ 77 เป็นร้านจำหน่ายผ้าทอจากฝีมือคนท้องถิ่นที่รวมกลุ่มกัน เพื่อผลิตและตัดเย็บผ้า ทอ โดยมีการใช้วัสดุจากธรรมชาติในการผลิตสินค้า และจำหน่ายสินค้าผ่านทางหน้าร้านและทางอินเทอร์เน็ต มี

การส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกโดยการนำสินค้าไปจัดแสดงตามงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยภาครัฐและภาคเอกชน ภายในร้านจำหน่ายผ้าทอ มีพื้นที่จัดแสดงผ้าและให้ข้อมูลประวัติความเป็นมา ชนิดผ้าทอ และรูปแบบผ้าทอ ดังภาพ 78

ภาพ 75 ร้านจำหน่ายของที่ระลึกบริเวณลานจอดรถ
ด้านหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

ภาพ 76 สินค้าของที่ระลึก
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

ภาพ 77 ร้านอัญชัญผ้าโบราณ
ณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพ 78 การให้ข้อมูลสินค้าผ้าทอภายในร้านอัญชัญ
ผ้าโบราณ ณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

- การเดินทางภายในแหล่ง

การเดินทางภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การเดินทางตามทางเท้า ปั่นจักรยาน โดยมีบริการจักรยานให้เช่าบริเวณทางเข้าอุทยานฯ ราคา 20 - 30 บาทต่อคัน ดังภาพ 79 และมีบริการรถรางนำเที่ยวภายในอุทยานฯ รถรางสามารถบรรทุกผู้โดยสารได้ 30 คนต่อเที่ยว ราคา 300 บาท

ต่อเที่ยว หรือหากจำนวนผู้โดยสาร มากกว่า 15 คน คิดค่าบริการคนละ 20 บาท โดยมีรถรางให้บริการนักท่องเที่ยว จำนวน 2 คัน มีเจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ เป็นผู้ขับและบรรยายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ดังภาพ 80

การเดินทางภายนอกอุทยานฯ มีบริการรถยนต์ 4 ล้อ ดังภาพ 81 บรรทุกผู้โดยสารได้ ประมาณ 8-10 คนต่อเที่ยว ให้บริการเส้นทาง ตัวเมืองสุโขทัย - สนามบินสุโขทัย - อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และ ตัวเมืองสุโขทัย - สนามบินสุโขทัย - สถานีรถไฟสวรรคโลก ตั้งแต่เวลา 07.00 น. ถึง 16.00 น. คิดค่าโดยสาร จากตัวเมืองสุโขทัยไปยังอุทยานฯ ราคา 28 บาท จากอุทยานฯ ไปยังสนามบิน ราคา 16 บาท และจากตัวเมืองสุโขทัยไปยังสถานีรถไฟสวรรคโลก ราคา 31 บาท โดยมีป้ายแสดงข้อมูลการเดินทางบริเวณด้านหน้าทางเข้าอุทยานฯ ดังภาพ 82

ภาพ 79 จักรยานให้เช่าบริเวณด้านหน้าทางเข้า
อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

ภาพ 80 รถรางนำเที่ยว
ภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

ภาพ 81 รถโดยสารบริการนักท่องเที่ยว
บริเวณหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

ภาพ 82 ป้ายแสดงข้อมูลการเดินทางบริเวณด้านหน้า
ทางเข้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั้งภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ในแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 องค์ประกอบตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ดังตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
ทางเข้า	ประตูทางเข้า 4 ด้าน ได้แก่ ประตูไชยพุกษ์ ประตูดอนแหลม ประตูรามณรงค์ และ ประตูเตาหม้อ		
เวลาทำการ	เปิดเข้าชมทุกวันตั้งแต่ 08.00-17.00 น.		
ค่าเข้าชม	ชาวไทย 30 บาท ชาวต่างชาติ 100 บาท		
กิจกรรมท่องเที่ยว	1) การปั่นจักรยาน 2) ถ่ายภาพโบราณสถาน 3) นั่งรถรางพร้อมฟังการบรรยายจากมัคคุเทศก์ 4) การเรียนรู้การทำผ้าทอ ผ้าหมักโคลน 5) การเรียนรู้การทำเครื่องเงินเครื่องทองสุโขทัย		
การเดินทาง	1) รถราง 20 บาท/คน นั่งได้ 30 คน/รอบ ราคาเหมารอบละ 300 บาท 2) จักรยาน 20 บาท/คัน	ไม่อนุญาตให้นำรถยนต์และรถจักรยานยนต์ (ที่ใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง) เข้ามาในเขตรั้วอุทยานฯ อันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามนโยบายลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Low carbon) โดยกำหนดพื้นที่จอด	มีรถรางให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยใช้เชื้อเพลิง คือ น้ำมันดีเซล รถรางที่ให้บริการเป็นรถพ่วง 2 ตอน สามารถบรรจุผู้โดยสารได้ถึง 30 คน/รอบ ปัญหาที่พบ คือ การให้บริการนักท่องเที่ยวที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจาก

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
		รถให้นักท่องเที่ยวบริเวณรอบนอกของอุทยานฯ มีเจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ เป็นผู้ขับและบรรยายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นคนท้องถิ่น	ในบางช่วงมีนักท่องเที่ยวน้อย
แหล่งท่องเที่ยว		- ภายในอุทยานมีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับด้านการเดินทาง มีบริการลานจอดรถ จุดจอดรถสำหรับผู้พิการ รถเข็น และอารยสถาปัตย์ - การให้ข้อมูล มีป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย ป้ายข้อห้ามปฏิบัติในการเข้าชมโบราณสถาน ป้ายแสดงข้อมูลในรูปแบบ QR Code เพื่อให้ข้อมูลโบราณสถานในแต่ละจุด มีทั้งหมด 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาฝรั่งเศส	

ภายนอกอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภายนอกอุทยาน (รอบแหล่ง ระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
ที่พัก	- โรงแรม 800-1,600 บาท/คืน - โฮมสเตย์ ราคา 500-800 บาท/คน/คืน - รีสอร์ท ราคา 500-1,200 บาท/คืน		ที่พักมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ภายนอก อุทยาน (รอบแหล่ง ระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความ ยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความ ยั่งยืน
อาหาร	ข้าวเป็็บ	• เมนูอาหารท้องถิ่นที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น	
ของที่ระลึก	สินค้าพื้นเมือง ผ้าหาดเสี้ยว ผ้าขึ้นตีนจก เครื่องทองและเงินโบราณ	• สินค้าส่วนใหญ่เป็นงานหัตถกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำขึ้นโดยการรวมกลุ่มของคนในท้องถิ่น	
การเดินทาง	1) รถยนต์ 4 ล้อ (รถสองแถว) นั่งได้ 8-10 คนต่อเที่ยว ให้บริการเส้นทาง ตัวเมืองสุโขทัย - สนามบินสุโขทัย - อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และ ตัวเมืองสุโขทัย - สนามบินสุโขทัย - สถานีรถไฟสวรรคโลก ราคา 15-31 บาท ขึ้นอยู่กับจุดหมายปลายทาง		• ไม่มีรถสาธารณะที่ใช้พลังงานทางเลือกในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว • ไม่มีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม • ยังไม่มีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกและปลอดภัย • ขาดการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวใช้เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล • ไม่มีการให้ข้อมูลการเดินทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างสะดวก ตรงเวลา

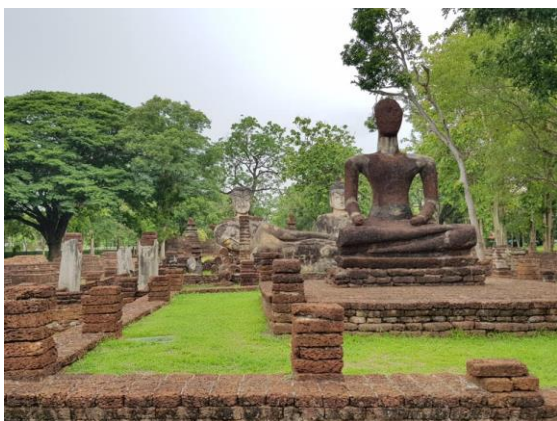
4.1.3 อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

● แหล่งท่องเที่ยว

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ดังภาพ 83 ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยกรมศิลปากรได้ดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่และจัดตั้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ มีการเปิดให้เข้าชมโบราณสถานได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 16.30 น. อัตราค่าธรรมเนียมเข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร แบ่งเป็น 2 เขต คือ เขตในกำแพงเมือง และเขตนอกกำแพงเมือง (อรัญญิก) ค่าเข้าชมสำหรับชาวไทย

20 บาท และชาวต่างชาติ 100 บาท หากซื้อบัตรรวมทั้ง 2 เขต ค่าเข้าชมสำหรับชาวไทย ราคา 30 บาท และชาวต่างชาติ ราคา 150 บาท และค่ายานพาหนะเข้าในพื้นที่โบราณสถาน เขตนอกกำแพงเมือง (อรัญญิก) รถจักรยาน ราคา 10 บาทต่อคัน รถจักรยานยนต์ ราคา 20 บาทต่อคัน และรถยนต์ ราคา 50 บาทต่อคัน มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ตั้งอยู่นอกกำแพงเมือง (อรัญญิก) จัดแสดงนิทรรศการถาวร ที่แสดงความเป็นมาของเมืองกำแพงเพชร ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีบริการรถรางไฟฟ้าไว้ให้บริการ พร้อมวิทยากรนำบรรยายในพื้นที่ การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวภายในอุทยานฯ มีการให้ข้อมูลในรูปแบบป้ายข้อมูล QR Code เชื่อมไปยังไฟล์เสียงบรรยายผ่านทางโทรศัพท์มือถือ มีเสียงบรรยายทั้งหมด 5 ภาษา ได้แก่ ไทย อังกฤษ จีน ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส และการแจกแผ่นพับแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวภายในศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ป้ายขอควรปฏิบัติในการเข้าชมโบราณสถาน ป้ายรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในภาพ 84-87 ตามลำดับ

ในพื้นที่อุทยานฯ มีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร ดังภาพ 88 ตั้งอยู่ที่ถนนปิ่นดำริห์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร เป็นที่แสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุสมัยต่าง ๆ ที่ขุดค้นพบในเมืองกำแพงเพชร ดังภาพ 89 และที่มีผู้มอบให้เพื่อเป็นสมบัติของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ โบราณวัตถุส่วนมากเป็นลวดลายปูนปั้นและลวดลายดินเผา อาทิ เศียรพระพุทธรูป เครื่องสังคโลก ปูนปั้นรูปยักษ์เทวดา และมนุษย์ซึ่งใช้ประดับฐานเจดีย์ หรือติดตั้งวิหาร นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมได้ในเวลาราชการทุกวัน เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์ เปิดให้เข้าชม ตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 16.00 น. โดยคิดค่าเข้าชมสำหรับชาวไทย ราคา 20 บาท และชาวต่างชาติ ราคา 100 บาท

ภาพ 83 วัดพระนอน
ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ภาพ 84 ป้ายแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ภาพ 85 การให้ข้อมูลในรูปแบบป้ายข้อมูล QR Code ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ภาพ 86 ป้ายข้อควรปฏิบัติในการเข้าชมโบราณสถาน
ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ภาพ 87 ป้ายรณรงค์รักษาสีสิ่งแวดล้อม ภายในอุทยาน
ประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ภาพ 88 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร

ภาพ 89 โบราณวัตถุและศิลปวัตถุสมัยต่าง ๆ
ที่ขุดค้นพบในเมืองกำแพงเพชร

- กิจกรรมท่องเที่ยว

กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาอุทยานฯ เช่น เที่ยวชมโบราณสถาน ศึกษาประวัติศาสตร์ ถ่ายภาพ เที่ยวชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร ปั่นจักรยาน ทั้งในและนอกเขตกำแพงเมือง นอกจากนี้ จังหวัดกำแพงเพชรยังมีประเพณีโนบพระเล่นเพลง เทศกาลแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุ เทศกาลกล้วยไข่ และแหล่งเรียนรู้การทำพระเครื่องนครชุม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติคลองลาน อุทยานแห่งชาติแม่่วงก์ และบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ซึ่งเป็นน้ำพุร้อนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ คุต้นน้ำขึ้นมาจากใต้ดิน 5 จุด อุณหภูมิ อยู่ที่ 40–65 องศาเซลเซียส อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร (อบจ. กำแพงเพชร) จากการสัมภาษณ์ คุณเพทาย สารชาติ หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์และการท่องเที่ยว และคุณอรพรรณ ทุกเฉื่อย เจ้าหน้าที่ อบจ. กำแพงเพชร ทาง อบจ. ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการจัดทำคลิปเชิญชวนท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร และการให้บริการรถรางนำเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกำแพงเพชร พร้อมผู้บรรยายในการนำเที่ยว

- ที่พัก

ที่พักในเขตอำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร มีจำนวน 26 แห่ง มีหลากหลายประเภท อาทิ โรงแรม ห้องพัก บ้านพักริมแม่น้ำ และรีสอร์ท ตัวอย่างที่พักดังแสดงในภาพ 90–91 (สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดกำแพงเพชร, 2562) ด้านการบริหารจัดการที่พัก จากการสัมภาษณ์คุณอรทัย กฤษไพสิน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ และว่าที่ร้อยตรีหญิง สุชาดา ประเขต การเงินและบัญชี สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดกำแพงเพชร ทางสำนักงานฯ มีการส่งเสริมการบริหารธุรกิจที่พักอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยร่วมมือกับ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) ในการจัดอบรมการบริหารจัดการธุรกิจที่พักเพื่อความยั่งยืน ให้แก่ผู้ประกอบการในพื้นที่

ภาพ 90 โรงแรมในจังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 91 บ้านพักริมแม่น้ำปิง
ในจังหวัดกำแพงเพชร

- **ร้านอาหาร**

อาหารท้องถิ่นของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ บะหมี่ชากงัวร ก๋วยเตี๋ยวไทยนครชุม ผัดไทยนครชุม (ดังแสดงในภาพ 92 – 94 ตามลำดับ) ขนมปากหม้อกำแพงเพชร แกงเขียวหวานกล้วยไข่ ขนมจีบแป้งสด และอาหารประเภทปลาแม่น้ำ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้ออาหารรับประทานได้จากร้านบริเวณรอบหอนาฬิกา จังหวัดกำแพงเพชร ตลาดริมปิง ดังภาพ 95 ตลาดไนท์บาร์ซากำแพงเพชร ตลาดย้อนยุคนครชุม และถนนคนเดินคนกำแพงเพชร

ภาพ 92 บะหมี่ชากงัวร ณ จังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 93 ก๋วยเตี๋ยวไทยนครชุม ณ จังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 94 ผัดไทยนครชุม ณ จังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 95 ตลาดริมปิง ณ จังหวัดกำแพงเพชร

- **ร้านจำหน่ายของที่ระลึก**

ของฝากของที่ระลึกของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ เนากุ้งชากงัวร เต้าฮวยนมสด เต้าฮวยฟรุ๊ตสลัด และกระยาสารท ตัวอย่างของฝากของจังหวัดกำแพงเพชร ดังแสดงในภาพ 96-98 ซึ่งสามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าบริเวณตลาดหอนาฬิกา กล้วยไข่ ณ ตลาดมอกล้วยไข่ นอกจากนี้ ภายในศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว มีการนำสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดกำแพงเพชรมาจำหน่าย อาทิ พระเครื่องนครชุม เสื้อยืด พวง

กุญแจ ไปสการ์ด ดังแสดงในภาพ 99-101 จากการสัมภาษณ์คุณทิพย์รัตน์ สมทอง นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ/ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกำแพงเพชร ทางสำนักงานฯ ได้มีการจัดโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการค้าของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น การจัดตลาดความรู้เกษตรปลอดภัย (Farm Outlet) จัดบริเวณศูนย์ OTOP กำแพงเพชร ทุกวันจันทร์-วันพฤหัสบดี และการจัดเทศกาลกล้วยไข่ เนื่องจากเป็นสินค้าหลักของจังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 96 เจาก๊วยชากังราว
ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 97 เต้าฮวยฟรุ๊ตสลัด
ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 98 กระยาสารท
ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 99 พระเครื่องนครชุม
ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 100 พวงกุญแจกล้วยไข่
ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 101 พวงกุญแจ
ของฝากจากจังหวัดกำแพงเพชร

- การเดินทางภายในแหล่ง

ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชม ปั่นจักรยาน โดยมีบริการเช่าจักรยานปั่นบริเวณโบราณสถานเขตนอกกำแพงเมือง ราคาชั่วโมงละ 30 บาทต่อคัน หรือบริการรถรางชมโบราณสถาน มีให้บริการนักท่องเที่ยวจำนวน 1 คัน รองรับผู้โดยสารจำนวน 15-20 คน สามารถติดต่อได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวของอุทยานฯ

ภายนอกอุทยานมียานพาหนะบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ รถสามล้อเครื่อง จุดจอดบริการนักท่องเที่ยวอยู่ที่บริเวณวงเวียนต้นโพธิ์ และบริเวณตลาดศูนย์การค้า รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง จุดจอดบริการนักท่องเที่ยวที่สถานีขนส่งจังหวัดกำแพงเพชร บริเวณวงเวียนต้นโพธิ์ บริเวณตลาดศูนย์การค้า และหน้าโรงพยาบาลกำแพงเพชร และรถไฟฟ้านำเที่ยวโดยเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จุดจอดบริการนักท่องเที่ยวที่ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ณ ลานโพธิ์ เดินรถ 2 ช่วงเวลา ได้แก่ รอบเช้า 09.00 น. เส้นทางบุญไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง และรอบเย็น 16.00 น. เส้นทางเล่าเรื่องชมเมืองซากง้าว ใช้เวลาประมาณ 45 นาที ไม่มีค่าใช้จ่าย รถไฟฟ้านำเที่ยวโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร จุดจอดบริการนักท่องเที่ยวที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ริมน้ำปิง รับเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นหมู่คณะ จำนวน 10 คนขึ้นไป รถรางให้บริการนักท่องเที่ยวมี 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) รถราง 15-20 ที่นั่ง จำนวน 2 คัน 2) 10 ที่นั่ง จำนวน 2 คัน ดังแสดงในภาพ 102-103

ภาพ 102 รถราง 15-20 ที่นั่ง

ณ จังหวัดกำแพงเพชร

ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร

ภาพ 103 รถราง 10 ที่นั่ง

ณ จังหวัดกำแพงเพชร

ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร

จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั้งภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ในแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 องค์ประกอบตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ดังตาราง 4

ตาราง 4 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
ทางเข้า	6 ด้าน ได้แก่ สำนักงานและศูนย์บริการข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร วัดป่ามดนอก ป้อมเจ้าจันทร์ วัดพระธาตุ วัดพระแก้ว และศาลหลักเมือง		
เวลาทำการ	เปิดเข้าชมทุกวันตั้งแต่ 08.00-16.30 น.		
ค่าเข้าชม	อัตราค่าธรรมเนียมเข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร แบ่งเป็น 2		

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
	เขต คือ เขตในกำแพงเมือง และเขตนอกกำแพงเมือง (อรัญญิก) ค่าเข้าชมสำหรับชาวไทย 20 บาท และชาวต่างชาติ 100 บาท หากซื้อบัตรรวมทั้ง 2 เขต ค่าเข้าชมสำหรับชาวไทย ราคา 30 บาท และชาวต่างชาติ ราคา 150 บาท		
กิจกรรมท่องเที่ยว	1) ถ่ายภาพโบราณสถาน 2) ทิวชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร 3) นั่งรถรางพร้อมฟังการบรรยายจากมัคคุเทศก์ 4) ปั่นจักรยาน 5) ท่องเที่ยวประเพณีบพระเล่นเพลง เทศกาลแห่ผ้าห่มพระบรมธาตุ เทศกาลกล้วยไข่ 6) เรียนรู้การทำพระเครื่องนครชุม		
การเดินทาง	1) บริการรถรางไฟฟ้าไว้ให้บริการ 15-20 ที่นั่ง 2) บริการเช่าจักรยาน 30 บาท/คัน 3) ค่ายานพาหนะเข้าในพื้นที่โบราณสถาน เขตนอกกำแพงเมือง (อรัญญิก) รถจักรยาน ราคา 10 บาทต่อคัน รถจักรยานยนต์ ราคา 20 บาทต่อคัน และรถยนต์ ราคา 50 บาทต่อคัน		● ยังไม่มียานพาหนะสาธารณะพลังงานทางเลือกที่เหมาะสมไว้รองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการให้ข้อมูลการเดินทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างสะดวก ตรงเวลา
แหล่งท่องเที่ยว		● ภายในอุทยานมีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับด้านการเดินทาง มีบริการลานจอดรถ จุดจอดรถสำหรับผู้	

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
		พิการ รุ่งเย็น และ อารยสถาปัตย์ ● การให้ข้อมูล มีป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ป้ายข้อห้ามปฏิบัติในการเที่ยวชมโบราณสถาน ป้ายแสดงข้อมูลในรูปแบบ QR Code เพื่อให้ข้อมูลโบราณสถานในแต่ละจุด มีทั้งหมด 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาฝรั่งเศส	

ภายนอกอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ภายนอกอุทยาน (รอบแหล่ง ระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความ ยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความ ยั่งยืน
ที่พัก	1) โรงแรม 450-2,500 บาท/คืน 2) รีสอร์ท ราคา 500-1,500 บาท/คืน	● สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร มีการส่งเสริมการบริหารธุรกิจที่พักอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยร่วมมือกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) ในการจัดอบรมการบริหารจัดการธุรกิจที่พักเพื่อความยั่งยืน ให้แก่ผู้ประกอบการในพื้นที่	● ที่พักมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ภายนอกอุทยาน (รอบแหล่ง ระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความ ยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความ ยั่งยืน
อาหาร	บะหมี่ซั่วกึ่งราด ก๋วยเตี๋ยวไทยนคร ชุม ผัดไทยนครชุม	เมนูอาหารท้องถิ่นที่ใช้ วัตถุดิบท้องถิ่น	
ของที่ระลึก	พระเครื่องนครชุม สินค้าเกษตรแปรรูป ได้แก่ เฉาก๊วยซั่วกึ่งราด กระจ่าง สารท กล้วยยอบ กล้วยตาก มันทอด เผือกทอด	โครงการส่งเสริมสินค้า เกษตร เช่น การจัดตลาด ความรู้เกษตรปลอดภัย (Farm Outlet) จัดบริเวณ ศูนย์ OTOP กำแพงเพชร	การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็น พลาสติก และในบางร้านค้า ไม่มีการให้ข้อมูลสินค้า เช่น วันผลิต วันหมดอายุ สถานที่ผลิต หรือมาตรฐาน อาหารและยา
การเดินทาง	1) รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง รับ-ส่ง ภายในบริเวณเมืองกำแพงเพชร		- ไม่มีรถสาธารณะที่ใช้ พลังงานทางเลือกในการ เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว มี แต่รถสามล้อ รถคอกหมูที่ บริการ - ยังไม่มีระบบขนส่ง สาธารณะที่สะดวกและ ปลอดภัย - ไม่มีการให้ข้อมูลการ เดินทางเพื่อให้นักท่องเที่ยว สามารถวางแผนการ เดินทางได้อย่างสะดวก ตรง เวลา

4.1.4 พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

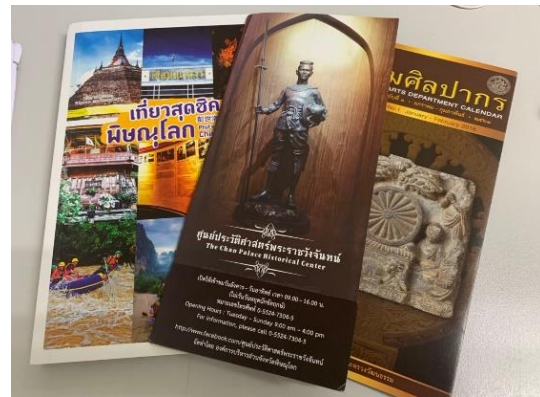
● แหล่งท่องเที่ยว

พระราชวังจันทน์ เป็นศูนย์ประวัติศาสตร์และการเรียนรู้ โดยมีชื่อว่า “ศูนย์ประวัติศาสตร์
พระราชวังจันทน์” ดังภาพ 104 เปิดให้บริการนักท่องเที่ยว วันอังคาร-วันอาทิตย์ เวลา 09.00-16.00 น. ภายใน
ศูนย์มีการจัดแสดงนิทรรศการถาวร แบ่งส่วนจัดแสดงเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนนิทรรศการถาวรและส่วนนิทรรศการ
ชั่วคราว สำหรับนิทรรศการถาวร แบ่งการจัดแสดงออกเป็นเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ 1) พิษณุโลก: เมืองประวัติศาสตร์
สำคัญที่ตั้งอยู่บนสองฝั่งแม่น้ำน่าน 2) บันทึกประวัติศาสตร์ 9 ศตวรรษ เมืองพิษณุโลก 3) ศิลปกรรมงานช่างหลวง

พิษณุโลก และ 4) สมเด็จพระนเรศวรมหาราช: จากเจ้าฟ้าพระองค์น้อยแห่งวังจันทน์สู่มหาวีรบุรุษของชาติไทย มีผู้บรรยายให้บริการนักท่องเที่ยว จำนวน 3 คน โดยหนึ่งในจำนวนนั้นสามารถบรรยายเป็นภาษาอังกฤษได้ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางสื่อออนไลน์ หนังสือ และแผ่นพับ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดทำโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก มีการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางภายในแหล่ง มีวิดิทัศน์ประกอบการบรรยาย การให้ข้อมูลผ่าน QR code ดังแสดงในภาพ 105-107 รวมถึงข้อปฏิบัติในการชมศูนย์ฯ ภายในแหล่ง มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ รถเข็นสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ อารยสถาปัตย์ ลานจอดรถ ห้องน้ำ และถังขยะที่มีการคัดแยก แต่ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวในการคัดแยกขยะ ดังแสดงในภาพ 108-109 ระบบงานซ่อมบำรุง ไม่มีช่างประจำอยู่ที่พระราชวังจันทน์ หากเกิดข้อขัดข้องจะมีช่างจากหน่วยงานท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้โครงสร้างการบริหารงานเดียวกันมาทำการซ่อมบำรุง กรมศิลปากรมีโครงการพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว โดยการอนุรักษ์และพัฒนาพระราชวังจันทน์ ในปีงบประมาณ 2561 (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2562) จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ศูนย์ประวัติศาสตร์ พระราชวังจันทน์ ปัญหาที่พบในการบริหารจัดการทรัพยากร คือ การบริหารงาน มีหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารทรัพยากรกายภาพของพระราชวังจันทน์ในพื้นที่เดียวกัน พื้นที่ถูกแบ่งออกเป็นหลายส่วนความรับผิดชอบ ทำให้เกิดการทำงานที่ซับซ้อน ความรับผิดชอบในด้านงบประมาณ ขาดแผนการดำเนินงานที่จำเป็นเพื่อการบริหารทรัพยากรทางกายภาพของพระราชวังจันทน์ และขาดบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว

ภาพ 104 พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

ภาพ 105 การให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวรูปแบบหนังสือและแผ่นพับ

ภาพ 106 การให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวรูปแบบวีดิทัศน์

ภาพ 107 การให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวรูปแบบ
QR Code

ภาพ 108 อารยสถาปัตยกรรมภายในศูนย์ประวัติศาสตร์
พระราชวังจันทน์

ภาพ 109 ถังขยะอำนวยความสะดวกให้แก่
นักท่องเที่ยว ณ พระราชวังจันทน์

● กิจกรรมท่องเที่ยว

กิจกรรมท่องเที่ยวที่พระราชวังจันทน์ เช่น เรียนรู้ประวัติศาสตร์จากการบรรยายภายในศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์ ดังภาพ 110 เที่ยวชมโบราณสถาน สักการะองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ปันจักรยานเที่ยวชม นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวสามารถข้ามฝั่งแม่น้ำน่านไปยังวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร เพื่อสักการะพระพุทธรชินราช และวัดนางพญา เป็นต้น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นทุกปี ได้แก่ งานประเพณีการแข่งขันเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน มีการแข่งเรือยาว ทอดผ้าป่าเรือยาว และพิธีเปลี่ยนผ้าห่มองค์พระพุทธรชินราช จัดขึ้นในเดือนกันยายนของทุกปี งานแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและงานกาชาดพิษณุโลก อีกหนึ่งกิจกรรมของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ คือ การเที่ยวสวนบัววิกตอเรีย หรือบัวกระดัง ดังภาพ 111 ณ สวนบัวอมรรัตน์ โดยมีค่าเข้าชมอยู่ที่ 10 บาทต่อคน และนักท่องเที่ยวสามารถยืนบนใบบัวเพื่อถ่ายรูปได้ในราคา 100 บาทต่อคน

ภาพ 110 เรียนรู้ประวัติศาสตร์จากการบรรยาย
ภายในศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทร์

ภาพ 111 การเที่ยวสวนบัววิกตอเรีย หรือบัวกระดัง
ณ สวนบัวอมรรัตน์

● ที่พัก

ที่พักในจังหวัดพิษณุโลกมีหลายประเภท อาทิ โรงแรมมาตรฐานขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก โรงแรมบูติก รีสอร์ท เกสเฮาส์ และโฮสเทล จำนวน 151 แห่ง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562) อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ คุณสิงห์ พงษ์สุทธิ สถาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก สะท้อนปัญหาเรื่องจำนวนที่พักขนาดใหญ่ที่มีจำนวนค่อนข้างน้อย ไม่เพียงพอในการรองรับการจัดประชุมสัมมนาของหน่วยงานต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมต้องกระจายพักในหลายแห่ง ทำให้เกิดปัญหาการเดินทางตามมา

● ร้านอาหาร

ร้านอาหารของจังหวัดพิษณุโลกมีความหลากหลาย อาทิ ร้านก๋วยเตี๋ยวห้อยขา ร้านขนมจีนต้นก้ามปู และร้านกนกภัณท์จำหน่ายติ่มซำ ดังแสดงในภาพ 112-113 ร้านอาหารรองรับนักท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ เช่น ร้านอาหารแพแม่น้ำ ภัตตาคาร และร้านอาหารขนาดเล็กและใหญ่ วัดฤทธิชัยที่นำมาใช้ในการปรุงอาหารมีทั้งวัดฤทธิชัยในพื้นที่และต่างพื้นที่ แหล่งซื้อวัตถุดิบส่วนใหญ่ ได้แก่ ตลาดสด และห้างสรรพสินค้า เช่น แม็คโคร โลตัส บิ๊กซี เป็นต้น ร้านอาหารส่วนใหญ่เลิกใช้โฟมเป็นภาชนะในการบรรจุอาหาร เนื่องจากมีการรณรงค์และตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากสาธารณสุขจังหวัด เริ่มมีการใช้วัสดุทดแทน อาทิ กล่องบรรจุอาหารจากวัสดุธรรมชาติที่ย่อยสลายได้ และภาชนะเซรามิกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่

ภาพ 112 ขนมจีนบ้านปู่ ณ จังหวัดพิษณุโลก

ภาพ 113 ต้มซำ ณ จังหวัดพิษณุโลก

● ร้านจำหน่ายของที่ระลึก

สินค้าของที่ระลึกของจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ องค์พระนเรศวรมหาราช และพระเครื่อง ดังภาพ 114 ที่จำหน่ายภายในบริเวณพระราชวังจันทน์ โดยจัดพื้นที่ให้คนท้องถิ่นนำสินค้าเข้ามาจำหน่ายบริเวณลานจอดรถด้านหลังศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์ ดังภาพ 115 สินค้าอื่น ๆ ที่ได้รับความนิยม อาทิ ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป เช่น กล้วยตาก แหนม หมูยอ หมี่ซั่ว และน้ำปลาร้า ที่มีวางจำหน่ายตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ได้จัดตั้งอาคารศูนย์รวมจำหน่ายสินค้าของฝากและของที่ระลึก สินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ดังภาพ 116 โดยวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีทั้งวัตถุดิบในท้องถิ่นและจากต่างถิ่น เช่น กล้วย นำเข้ามาจากจังหวัดอื่น ๆ เนื่องจากวัตถุดิบในพื้นที่มีปริมาณไม่เพียงพอต่อการผลิต เป็นต้น บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ ส่วนใหญ่ยังคงเลือกใช้พลาสติกห่อหุ้มที่ไม่สามารถนำไปใช้ใหม่หรือรีไซเคิลได้

ภาพ 114 ของที่ระลึกจำหน่าย
ภายในพระราชวังจันทน์

ภาพ 115 พื้นที่จำหน่ายบริเวณลานจอดรถด้านหลัง
ศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์

ภาพ 116 สินค้าวางจำหน่ายภายในศูนย์รวมจำหน่ายสินค้าของฝากและของที่ระลึก
ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร

- การเดินทางภายในแหล่ง

การเดินทางภายในพื้นที่พระราชวังจันทน์ นักท่องเที่ยวสามารถนำพาหนะส่วนบุคคลเข้ามาได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือโดยการปั่นจักรยาน อย่างไรก็ตาม ไม่มีบริการจักรยานให้เช่าภายในพื้นที่ การเดินทางภายนอกแหล่งท่องเที่ยว มีรถสาธารณะบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ รถแท็กซี่ รถสองแถว รถสามล้อเครื่อง (หรือรถตุ๊กตุ๊กหัวกบ) ดังภาพ 117 เป็นต้น การคิดราคาค่าโดยสารของรถแท็กซี่ขึ้นอยู่กับระยะทางตามมิเตอร์ มีรถสองแถวสีม่วงให้บริการโดยมีต้นทางอยู่ที่สถานีขนส่งผู้โดยสารแห่งใหม่ (แยกอินโดจีน) เข้าเมืองพิษณุโลก และมีปลายทางที่มหาวิทยาลัยนเรศวร มีรถรางพิษณุโลกให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังภาพ 118 จุดขึ้นรถอยู่ภายในวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร มีค่าโดยสาร ผู้ใหญ่ 50 บาท และเด็ก 20 บาท จะทำการเดินรถเมื่อมีผู้โดยสาร อย่างน้อย 10 คน ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 40 นาทีต่อรอบ ในช่วงกลางคืนจะมีบริการรถสามล้อถีบชมเมือง โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดทัวร์ท่องเที่ยวบริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ภาพ 117 รถจักรยานยนต์สามล้อ ณ จังหวัดพิษณุโลก

ภาพ 118 รถรางชมเมือง ณ จังหวัดพิษณุโลก

จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั้งภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยวของพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 องค์ประกอบตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ดังตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยวของพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

ภายในพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

ภายในแหล่งท่องเที่ยว	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
ทางเข้า	บริเวณด้านหน้าศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์		
เวลาทำการ	เปิดเข้าชมวันอังคาร – วันอาทิตย์ เวลา 09.00-16.00 น.		
ค่าเข้าชม	-		
กิจกรรมท่องเที่ยว	1) เรียนรู้ประวัติศาสตร์จากการบรรยายภายในศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์ 2) ถ่ายภาพโบราณสถาน 3) สักการะองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช 4) การปั่นจักรยาน 5) สักการะพระพุทธรูปชินราช 6) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นทุกปี ได้แก่ งานประเพณีการแข่งขันแข่งเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน มีการแข่งเรือยาวทอดผ้าป่าเรือยาว และพิธีเปลี่ยนผ้าห่มองค์พระพุทธรูปชินราช จัดขึ้นในเดือนกันยายนของทุกปี		
การเดินทาง	1) สามารถนำรถส่วนบุคคลเข้ามาในพื้นที่ได้		
แหล่งท่องเที่ยว		● ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับ	● ปัญหาที่พบในการบริหารจัดการทรัพยากร คือ การ

ภายในแหล่งท่องเที่ยว	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
		ด้านการเดินทาง มีบริการลานจอดรถ จุดจอดรถสำหรับผู้พิการ รถเข็น และอารยสถาปัตย์ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางสื่อออนไลน์ หนังสือ และแผ่นพับ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	บริหารงาน มีหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารทรัพยากรกายภาพของพระราชวังจันทน์ในพื้นที่เดียวกัน พื้นที่ถูกแบ่งออกเป็นหลายส่วนความรับผิดชอบ ทำให้เกิดการทำงานที่ซับซ้อน ความรับผิดชอบในด้านงบประมาณ ขาดแผนการดำเนินงานที่จำเป็นเพื่อการบริหารทรัพยากรทางกายภาพของพระราชวังจันทน์ และขาดบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว ถึงขณะนี้มีการคัดแยก แต่ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวในการคัดแยกขยะ

ภายนอกพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

ภายนอกแหล่งท่องเที่ยว (รอบแหล่งระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
ที่พัก	- โรงแรม 500-2,000 บาท/คืน - รีสอร์ท ราคา 500-3,700 บาท/คืน - ห้องพักรายวัน 500-1,200 บาท/คืน	มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการประหยัดทรัพยากร	การบริหารจัดการธุรกิจยังขาดการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ นโยบายการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ภายนอกแหล่ง ท่องเที่ยว (รอบแหล่ง ระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความ ยั่งยืน
อาหาร	ก๋วยเตี๋ยวห้อยขา	เมนูอาหารท้องถิ่นที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น	
ของที่ระลึก	ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป เช่น ก๋วยตาก แหนม หมูยอ หมี่ซั่ว และน้ำปลาร้า ที่มีวางจำหน่ายตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ		การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นพลาสติก และในบางร้านค้าไม่มีการให้ข้อมูลสินค้า เช่น วันผลิต วันหมดอายุ สถานที่ผลิต หรือมาตรฐานอาหารและยา
การเดินทาง	1) รถสาธารณะบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ รถแท็กซี่ รถสองแถว รถสามล้อเครื่อง (หรือรถตุ๊กตุ๊กหัวกบ) 2) รถรางพิษณุโลกให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีค่าโดยสาร ผู้ใหญ่ 50 บาท และเด็ก 20 บาท 3) บริการรถสามล้อถีบชมเมือง		- ขาดการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวใช้เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล - ไม่มีการให้ข้อมูลการเดินทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างสะดวก ตรงเวลา

4.1.5 อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

● แหล่งท่องเที่ยว

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ ดังภาพ 119 เป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นหนึ่งในสถานที่ที่คณะกรรมการมรดกโลกเตรียมเสนอขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางวัฒนธรรม ผลการพิจารณาอย่างไม่เป็นทางการ คือ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพได้รับการบรรจุในบัญชีรายชื่อของศูนย์มรดกโลกแล้ว ขั้นตอนต่อจากนี้ คือ รอการรับรองจากรัฐภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก 21 ประเทศ ที่จะมีการรับรองอย่างเป็นทางการ (สำนักข่าวสปริงนิวส์, 2562) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพเปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่ 08.00-16.30 น. มีอัตราค่าเข้าชมชาวไทย ราคา 20 บาท และชาวต่างชาติ 100 บาท อัตราค่ายานพาหนะที่อนุญาตให้เข้าไปในโบราณสถาน ได้แก่ รถจักรยาน คันละ 10 บาท รถจักรยานยนต์ คันละ 20 บาท และรถยนต์คันละ 50 บาท ณ จุดจำหน่ายบัตร ดังภาพ 120 โดยมีกลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มครอบครัว กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มศึกษาดูงาน และกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป็นต้น ภายในอุทยานฯ มีศูนย์บริการ

ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นอาคารจัดแสดงนิทรรศการถาวรเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และโบราณคดีของเมืองโบราณศรีเทพ รวมทั้งการอนุรักษ์ให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ ภายในประกอบด้วยห้องประชุมหรือสถานที่บรรยายสรุป ก่อนการเข้าชมนิทรรศการเป็นหมู่คณะ รวมถึงอาคารปฏิบัติการทางโบราณคดี ที่ใช้จัดแสดงโบราณวัตถุที่ได้จากการดำเนินงานทางโบราณคดีภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ บริเวณใกล้เคียงยังเป็นที่ตั้งของอาคารหลุมขุดค้นทางโบราณคดี จัดแสดงโครงกระดูกมนุษย์และโครงกระดูกช้าง ที่ได้จากการขุดค้นทางโบราณคดีเมื่อปี พ.ศ. 2531 นอกจากนี้ ภายในอุทยานฯ มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ และศูนย์บริการข้อมูล ดังภาพ 121 บริเวณด้านหน้าศูนย์บริการข้อมูลมีจุดถ่ายภาพที่เป็นตัวหนังสือโบราณและสัญลักษณ์รูปคนแคระที่มาจากประติมากรรมปูนปั้นรูปคนแคระที่มีศีรษะเป็นบุคคลหรือสัตว์ต่าง ๆ ดังภาพ 122 ศูนย์บริการข้อมูลเขาคลังนอก ถึงขยะแบบคัดแยกแต่ไม่มีป้ายแสดงข้อมูล กล่องวงจรปิดเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว อารยสถาปัตย์ การให้ข้อมูลในรูปแบบป้ายแสดงข้อมูล และ QR Code ป้ายปฏิบัติตนในการเข้าชมโบราณสถาน ดังแสดงในภาพ 123-128 จากการสัมภาษณ์ คุณสุริยา สุดสวาท หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ ภายในอุทยานมีการบริหารจัดการขยะ มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบจัดเก็บขยะ แล้วนำไปทิ้งร่วมกับระบบจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีเทพ ปัญหาที่พบในพื้นที่ คือ มีชาวบ้านนำขยะใส่ถุงพลาสติกทิ้งบริเวณรอบ ๆ อุทยานฯ

ภาพ 119 อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ
จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพ 120 จุดจำหน่ายตั๋วเข้าชมอุทยาน
ประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ภาพ 121 ศูนย์บริการข้อมูลอุทยาน
ประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ภาพ 122 จุดถ่ายภาพบริเวณด้านหน้า
ศูนย์บริการข้อมูล

ภาพ 123 ศูนย์ข้อมูลโบราณสถานเขาคลิงนอก

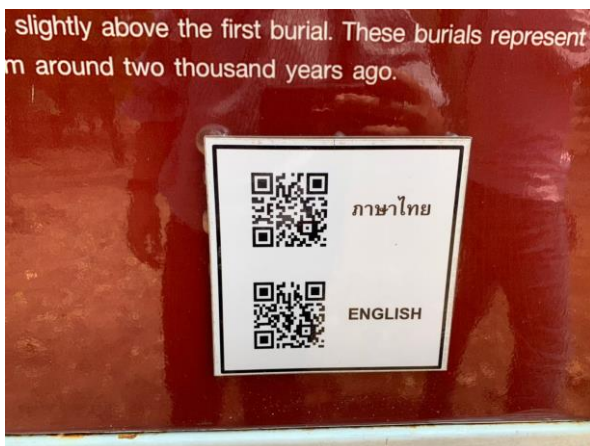
ภาพ 124 ถังขยะแบบคัดแยกแต่ไม่มีป้ายแสดงข้อมูล

ภาพ 125 กล้องวงจรปิดภายในอุทยาน
ประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ภาพ 126 อารยสถาปত্যภายในอุทยาน
ประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ภาพ 127 การให้ข้อมูลในรูปแบบป้ายแสดงข้อมูล และ QR Code

ภาพ 128 ป้ายปฏิบัติตนในการเข้าชมโบราณสถาน

● กิจกรรมท่องเที่ยว

กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น นั่งรถรางชมอุทยานฯ ชมโบราณสถาน และเรียนรู้แหล่งโบราณคดี โดยมีวิทยากรบรรยายในการเที่ยวชม หากมีความประสงค์ให้วิทยากรบรรยาย ต้องมีการแจ้งที่ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวล่วงหน้า กิจกรรมด้านนอกอุทยานฯ หรือระหว่างเส้นทางไปยังอำเภอเมือง ได้แก่ สักการะพระพุทธรูปหินหยก ชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ณ วัดบึงศรีเทพรัตนาราม เที่ยวชมวัดพระธรรมยาน เที่ยวชมวิถีชีวิตบ้านหลักเมือง ตำบลศรีเทพ มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต เรียนรู้การทำหัตถกรรมจักสาน กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ได้แก่ ล่องแพชมธรรมชาติในอ่างเก็บน้ำคลองลำกง อำเภอหนองไผ่ และเที่ยวชมภูเขาหินปะการัง อำเภอชนแดน เป็นต้น

● ที่พัก

ที่พักส่วนใหญ่ในอำเภอศรีเทพเป็นรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท หรือห้องพักรายวัน อาทิ โรงแรมศรีเทพ โรงแรมนกยูงทอง โรงแรมบ้านก้นตา พืชาวรี รีสอร์ท เป็นต้น (ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอศรีเทพ, 2559) และบริเวณเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 (กรุงเทพฯ-สระบุรี-เพชรบูรณ์) เริ่มมีโรงแรมที่พักเปิดให้บริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในอีกหลายแห่ง

● ร้านอาหาร

อาหารที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมของจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ ไก่ย่างวิเชียรบุรี ดังภาพ 129 เนื้อนุ่ม หนังกรอบ เป็นการหมักสมุนไพร และทานคู่กับน้ำจิ้ม หลากหลายแบบ เช่น แบบกระเทียม แบบน้ำมะขามเปียก แบบน้ำปลาพริก ฯลฯ มีร้านอาหารให้บริการลูกค้าหลายร้าน ในพื้นที่อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด

เพชรบูรณ์ การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ได้จัดทำแผ่นพับ 678 คือ 6 ของที่ระลึกต้องซื้อ 7 ร้านอาหารต้องชิม และ 8 แหล่งท่องเที่ยวต้องไป ดังภาพ 130 เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

ภาพ 129 อาหารท้องถิ่น ไก่ย่างวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพ 130 แผ่นพับ 678 เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

- ร้านจำหน่ายของที่ระลึก

พื้นที่จำหน่ายของที่ระลึก ตั้งอยู่ภายในศูนย์บริการข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ ดังภาพ 131 จำหน่ายสินค้าที่มีสัญลักษณ์รูปคนแคระ อาทิ เสื้อยืด กระเป๋า ถุงผ้า พวงกุญแจ และสติ๊กเกอร์ ดังภาพ 132 ยังไม่มีการนำสินค้าท้องถิ่นที่เป็นหัตถกรรมจักสานเข้ามาจำหน่ายในพื้นที่อุทยานฯ สำหรับสินค้าของฝากหรือของที่ระลึกที่ขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ มะขามสด มะขามแปรรูป จากการสัมภาษณ์ คุณเด่นชัย กระจ่างเฝือก เจ้าของร้านจำหน่ายมะขาม อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ มะขามหวาน เป็นพืชเศรษฐกิจ อย่างหนึ่งของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีปลูกอยู่หลากหลายพันธุ์ เช่น หมิ่นจง นายหยัด หรือสีทอง ศรีชมภู ขันดี ปากดุก เจ้าเนื้อ เศรษฐกิจ และฝักดาบ มะขามเด่นชัย กระจ่างเฝือก มีสวนปลูกมะขามและรับซื้อจากชาวบ้าน แล้วนำมาเก็บแช่ห้องเย็น สามารถจำหน่ายสินค้าได้ตลอดทั้งปี ด้านบรรจุภัณฑ์สินค้า มีการปรับลดการใช้ถุงพลาสติกมาใช้เป็นกล่องกระดาษ ดังภาพ 133 แต่ยังคงมีการใช้พลาสติกอยู่เพื่อคงคุณค่าของสินค้า ดังภาพ 134 นอกจากนี้ ในเดือนมกราคมของทุกปี จะมีการจัดงานเทศกาลมะขามหวาน โดยมีการประกวดมะขาม อิตามะขามหวาน และการละเล่นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการค้า

ภาพ 131 พื้นที่จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ณ ศูนย์บริการข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ภาพ 132 สินค้าของที่ระลึก ณ ศูนย์บริการข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ภาพ 133 มะขามหวานแปรรูปใช้บรรจุกล่องกระดาษ
ณ จังหวัดเพชรบูรณ์

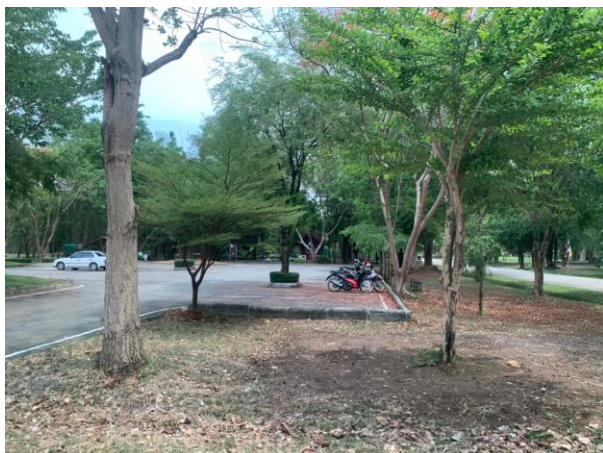

ภาพ 134 มะขามหวานแปรรูปใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก
ณ จังหวัดเพชรบูรณ์

● การเดินทางภายในแหล่ง

การเดินทางภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ นอกจากจะสามารถนำรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ เข้ามาในพื้นที่อุทยาน บริเวณลานจอดรถ ที่สามารถรองรับได้จำนวน 50 คัน ดังภาพ 135 ในพื้นที่ด้านหน้าจุดจำหน่ายตัว และมีพื้นที่อื่นๆ บริเวณโดยรอบสามารถรองรับรถยนต์ได้กว่า 200 คัน ภายในพื้นที่โบราณสถานมีรถรางให้บริการนักท่องเที่ยวจำนวน 2 คัน ให้บริการตั้งแต่ 08.00–16.30 น. ดังภาพ 136

การเดินทางภายนอกอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ การเดินทางจากกรุงเทพมหานครมีระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตร สามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนบุคคลและรถโดยสารประจำทาง โดยเดินทางตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 (กรุงเทพฯ – สระบุรี – เพชรบูรณ์) แล้วแยกขวาเข้าเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2211 หน้าที่ว่าการอำเภอศรีเทพ อีกประมาณ 9 กิโลเมตร ถึงอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ สำหรับรถโดยสารประจำทางก็จะมีทั้งรถโดยสารประจำทางปรับอากาศชั้น 1 รถโดยสารประจำทางปรับอากาศชั้น 2 และรถโดยสารประจำทางธรรมดา จากสถานีขนส่งหมอชิต มาถึงตลาดอำเภอศรีเทพ (บ้านกลาง) และสามารถต่อรถรับจ้างเข้าสู่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพได้ จากอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์มายังอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ มีระยะทาง 122 กิโลเมตร

ภาพ 135 ลานจอดรถด้านหน้าจุดจำหน่ายตั๋ว
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาพ 136 รถรางให้บริการนักท่องเที่ยว
ณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั้งภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 องค์ประกอบตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ดังตาราง 6

ตาราง 6 ข้อมูลความสอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
ทางเข้า	แบ่งเป็น 2 เมือง ได้แก่ เมืองนอกและเมืองในแต่ละพื้นที่มีทางเข้าออกทางเดียว		
เวลาทำการ	เปิดเข้าชมทุกวันตั้งแต่ 08.00-16.30 น.		
ค่าเข้าชม	ชาวไทย 20 บาท ชาวต่างชาติ 100 บาท		
กิจกรรมท่องเที่ยว	1) การปั่นจักรยาน 2) ถ่ายภาพโบราณสถาน 3) นั่งรถรางพร้อมฟังการบรรยายจากมัคคุเทศก์		

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
	4) เทียวชมอาคารจัดแสดงนิทรรศการถาวรเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และโบราณคดีของเมืองโบราณศรีเทพ 5) เทียวชมหลุมขุดค้นทางโบราณคดี และอาคารจัดแสดงโครงกระดูกมนุษย์และโครงกระดูกช้าง 6) เทียวชมเขาค้างคาว		
การเดินทาง	1) รถราง 20 บาท/คน นั่งได้ 10 คน/คัน 2) อัตราค่ายานพาหนะที่อนุญาตให้เข้าไปในโบราณสถาน ได้แก่ รถจักรยาน คันละ 10 บาท รถจักรยานยนต์ คันละ 20 บาท และรถยนต์คันละ 50 บาท	มีเจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ เป็นผู้ขับและบรรยายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นคนท้องถิ่น	มีรถรางให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยใช้เชื้อเพลิงคือ น้ำมันดีเซล ปัญหาที่พบคือ การให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากในบางช่วงมีนักท่องเที่ยวน้อย
แหล่งท่องเที่ยว		- ภายในอุทยานมีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับด้านการเดินทาง มีบริการลานจอดรถ จุดจอดรถสำหรับผู้พิการ รถเข็น และอารยสถาปัตย์ - การให้ข้อมูล มีป้ายแสดงข้อมูลในรูปแบบ QR Code เพื่อให้ข้อมูลโบราณสถานในแต่ละจุด มีทั้งหมด 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	- บริเวณใกล้เคียงอุทยานฯ มีโรงงานผลิตน้ำตาลส่งผลกระทบต่อกลิ่นเหม็น เศษอ้อย ถนนไม่ดี ฝุ่นละออง ทำให้เกิดการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ปลอดภัย - มีการขุดเจาะน้ำมันในพื้นที่ใกล้เคียงอุทยานฯ อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยวได้ - ด้านการจัดการของเสียในพื้นที่อำเภอสว่างวีระวงศ์ยังไม่มีการจัดการระบบการบำบัดน้ำทิ้งและน้ำเสียก่อนการระบายและการใช้สารเคมี

ภายในอุทยานฯ	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
			ทางการเกษตร เมื่อเกิดน้ำท่วมจึงส่งผลกระทบ

ภายนอกอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภายนอกอุทยาน (รอบแหล่ง ระยะ 10 กม.)	รายละเอียด	สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน	ไม่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืน
ที่พัก	1) โรงแรม 500-800 บาท/คืน 2) รีสอร์ท ราคา 500-900 บาท/คืน		
อาหาร	ไก่ย่างวิเชียรบุรี	● เมนูอาหารท้องถิ่นที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น	
ของที่ระลึก	สินค้าเกษตร ได้แก่ มะขามฝัก มะขามแปรรูป	● บรรจุภัณฑ์สินค้า มีการปรับลดการใช้ถุงพลาสติก มาใช้เป็นกล่องกระดาษ	
การเดินทาง	1) มีบริการรถรับจ้างจากตลาดอำเภอศรีเทพมายังอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ		● ไม่มีรถสาธารณะที่ใช้พลังงานทางเลือกในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ● ไม่มีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม ● ยังไม่มีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกและปลอดภัย ● ขาดการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวใช้เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ● ไม่มีการให้ข้อมูลการเดินทางเพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างสะดวก ตรงเวลา

4.2 ศักยภาพโลจิสติกส์และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

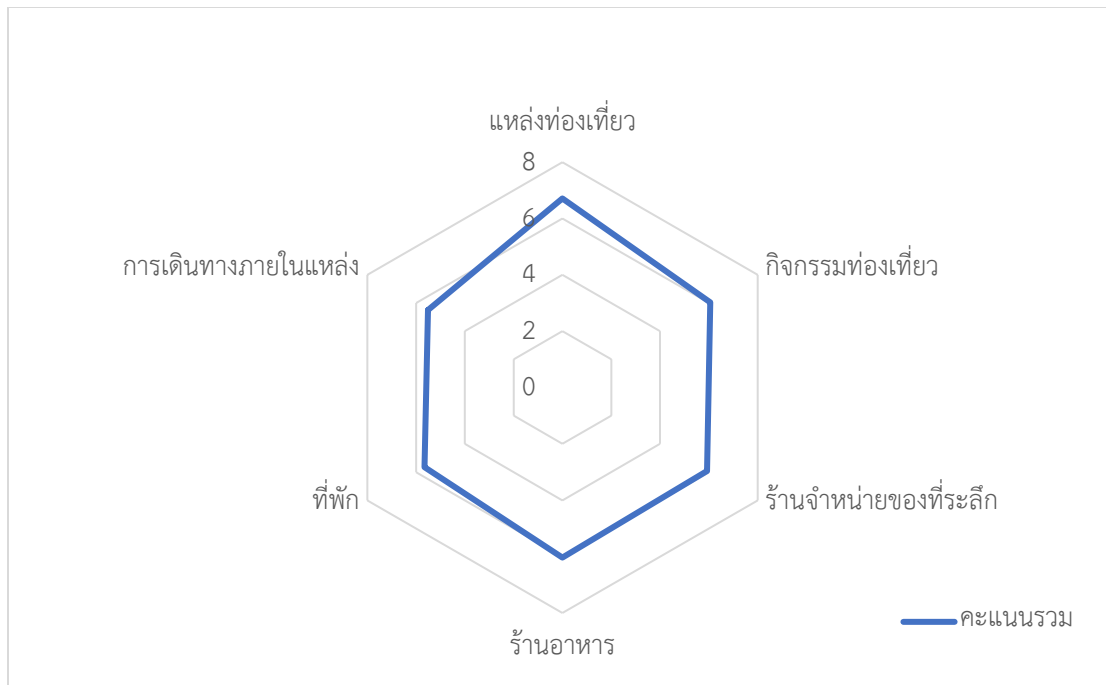
การนำข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก และการเดินทางภายในและรอบแหล่ง ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ประเมินจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่ มาประเมินการจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ตามตัวบ่งชี้ที่ได้จากการนำแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของ The Global Sustainable Tourism Council (GSTC) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 (SDG 12) มาบูรณาการ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการวัตถุดิบ 2) การดำเนินงาน 3) การใช้งาน และ 4) การจัดการของเสีย ซึ่งในแต่ละด้าน มีช่วงคะแนนที่ต่ำสุด 0 คะแนน และสูงสุด 3 คะแนน คิดเป็นคะแนนรวมสูงสุดทั้งสิ้น 12 คะแนน มีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1. อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

จากการวิเคราะห์และประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย การจัดการแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว อาทิ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว และร้านอาหาร มีการส่งเสริมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในส่วนของร้านจำหน่ายของที่ระลึก ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่ง ยังไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงมีคะแนนการประเมินต่ำกว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ดังตาราง 7 และแผนภูมิ 1

ตาราง 7 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

องค์ประกอบ โลจิสติกส์ท่องเที่ยว	แหล่ง ท่องเที่ยว	กิจกรรม ท่องเที่ยว	ร้านจำหน่าย ของที่ระลึก	ร้านอาหาร	ที่พัก	การเดินทาง ภายในแหล่ง
วัตถุดิบ	2.30	1.26	1.75	1.92	2.00	1.72
การดำเนินงาน	1.53	1.46	1.75	1.53	1.86	1.63
การใช้งาน	1.38	1.67	1.43	1.83	1.00	0.67
การจัดการของเสีย	1.50	1.67	1.00	0.75	0.80	1.50
รวม	6.71	6.06	5.93	6.03	5.66	5.52

แผนภูมิ 1 การเปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

จากการวิเคราะห์และประเมินผลตามตัวบ่งชี้ การจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่ได้รับคะแนนการประเมินตามตัวบ่งชี้น้อยที่สุด คือ การเดินทางภายในแหล่ง (5.52) รองลงมา คือ ที่พัก (5.66) และร้านจำหน่ายของที่ระลึก (5.93) ตามลำดับ โดยพบว่า ภายในอุทยานมีบริการยานพาหนะหลากหลายประเภท อาทิ รถรางไฟฟ้า รถจักรยาน รถไฟฟ้า ให้นักท่องเที่ยวสามารถเช่าขับภายในอุทยานฯ ได้ ส่วนที่ส่งผลให้คะแนนน้อย คือ การใช้ยานพาหนะสาธารณะในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันยังไม่มีรถสาธารณะที่ใช้พลังงานทางเลือกให้บริการ มีรถสามล้อและรถคอกหมูให้บริการ ผู้โดยสารสามารถขึ้นรถได้ตั้งแต่ต้นทางสถานีขนส่งจังหวัดสุโขทัย ไปจนถึงอุทยานฯ การเดินทางในแต่ละเที่ยวรถ ปัญหาที่พบ คือ ไม่มีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม ไม่มีระบบจัดการให้สามารถใช้นานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพ ยังไม่มีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกและปลอดภัย รวมถึงการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวใช้รถโดยสารสาธารณะ เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล รวมถึงไม่มีการให้ข้อมูลการเดินทาง เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างสะดวกและตรงเวลา ในส่วนของที่พัก มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่ลดการใช้สารเคมี โดยมีการใช้วัตถุดิบทางธรรมชาติ อาทิ สีที่ใช้ลงลายและเคลือบผลิตภัณฑ์สังคโลก

แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

- พัฒนาระบบการตรวจสอบและจองเวลารถขนส่งในอุทยานฯ ล่วงหน้า ผ่านแอปพลิเคชัน (Application)

ปัจจุบัน มีการให้ข้อมูลในด้านเส้นทาง เวลา และราคา แต่ยังขาดการจัดสรรการใช้รถอย่างเต็มประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบการจองรถล่วงหน้าหรือแอปพลิเคชัน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การใช้นยานพาหนะมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ สามารถพัฒนาระบบให้ครอบคลุมถึง รถคอกหมู ซึ่งเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สามารถนำมาใช้ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ควรมีการเข้มงวดในการตรวจสอบสภาพเครื่องยนต์ด้านการประหยัดน้ำมัน และการปล่อยมลพิษด้วย

- จัดเส้นทางเดินเท้าและเส้นทางปั่นจักรยานที่ชัดเจน

ปัจจุบัน มีการจัดเส้นทางปั่นจักรยาน แต่ขาดความเชื่อมโยงต่อเนื่อง การพัฒนาเส้นทางดังกล่าว ช่วยลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลและสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

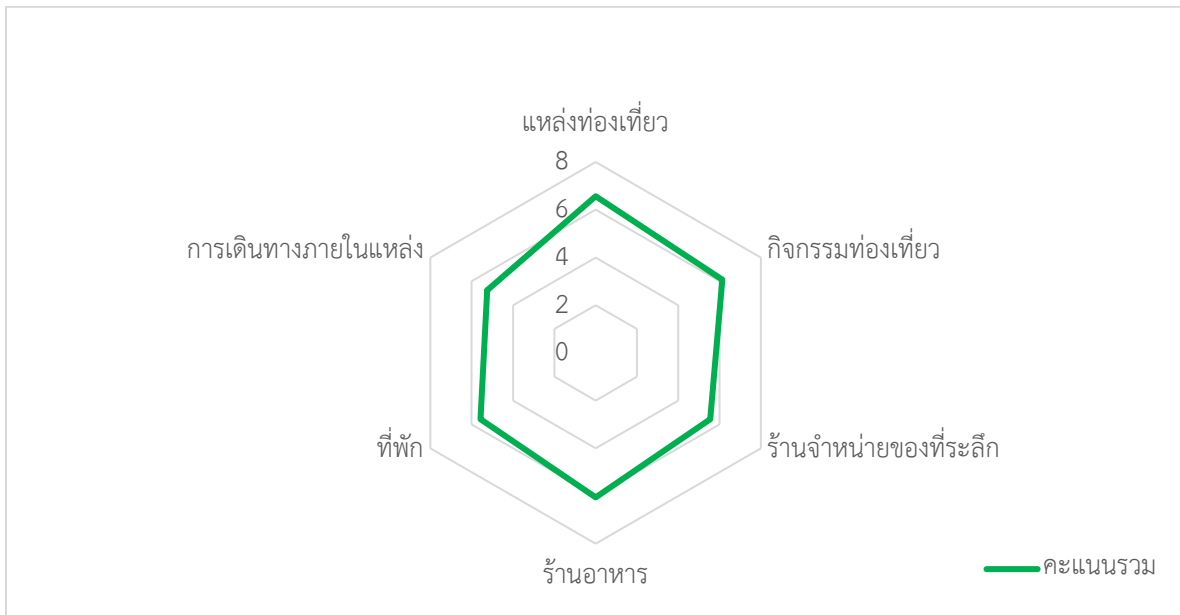
- จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก เรื่องความรู้ การตรวจสอบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่พักที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ ธุรกิจนำเที่ยว ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการที่พักที่มีการจัดการที่ช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4.2.2. อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

จากการวิเคราะห์และประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย การจัดการแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว อาทิ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว และร้านอาหาร มีการส่งเสริมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในส่วนของร้านอาหารจำหน่ายของที่ระลึก ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่ง ยังไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงมีคะแนนการประเมินต่ำกว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ดังตาราง 8 และแผนภูมิ 2

ตาราง 8 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

องค์ประกอบ โลจิสติกส์ท่องเที่ยว	แหล่ง ท่องเที่ยว	กิจกรรม ท่องเที่ยว	ร้านจำหน่าย ของที่ระลึก	ร้านอาหาร	ที่พัก	การเดินทาง ภายในแหล่ง
วัดสุทัศน์	2.00	1.33	1.50	1.75	2.00	1.83
การค้าเดินงาน	1.17	1.80	1.20	1.60	1.57	1.58
การใช้งาน	1.40	1.33	1.67	1.58	1.00	0.50
การจัดการของเสีย	2.00	1.67	1.19	1.13	1.00	1.33
รวม	6.57	6.13	5.56	6.06	5.57	5.24

แผนภูมิ 2 การเปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

จากการวิเคราะห์และประเมินผลตามตัวบ่งชี้ การจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่ได้รับคะแนนการประเมินตามตัวบ่งชี้น้อยที่สุด คือ การเดินทางภายในแหล่ง (5.24) รองลงมา ร้านจำหน่ายของที่ระลึก (5.56) และที่พัก (5.57) โดยพบว่า ในแหล่งท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีหน่วยงานดูแลรักษาสภาพแวดล้อมรวมถึงรักษาความสะอาด มีการแบ่งโซนพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าชมโบราณสถาน และการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ในส่วนของกิจกรรมท่องเที่ยว นอกจากเดินเที่ยวชม ถ่ายภาพโบราณสถาน ปั่นจักรยาน เดิน-วิ่งออกกำลังกาย และนั่งรถรางเที่ยวชมแล้ว ภายนอกอุทยานมีกิจกรรมท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชุมชน การทำผ้าทอ เครื่องปั้นดินเผา โดยใช้วัตถุดิบท้องถิ่น ส่วนด้านการเดินทางภายในแหล่งมีคะแนนน้อยที่สุด ภายในอุทยานฯ มีรถรางให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยใช้เชื้อเพลิง คือ น้ำมันดีเซล รถรางที่ให้บริการเป็นรถพ่วง 2 ตอน สามารถบรรจุผู้โดยสารได้ถึง 30 คน ต่อเที่ยว ปัญหาที่พบ คือ การให้บริการนักท่องเที่ยวที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากในบางช่วงมีนักท่องเที่ยวน้อย ภายนอกอุทยานมีรถสองแถวบริการนักท่องเที่ยวเชื่อมโยงสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ สถานีขนส่งจังหวัดสุโขทัย สถานีบิน และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ก็พบปัญหาการให้บริการนักท่องเที่ยวที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ และไม่มีรถสาธารณะพลังงานทางเลือกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวในด้านอื่น ๆ เช่น ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก และกิจกรรมท่องเที่ยวภายนอกอุทยานฯ

แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

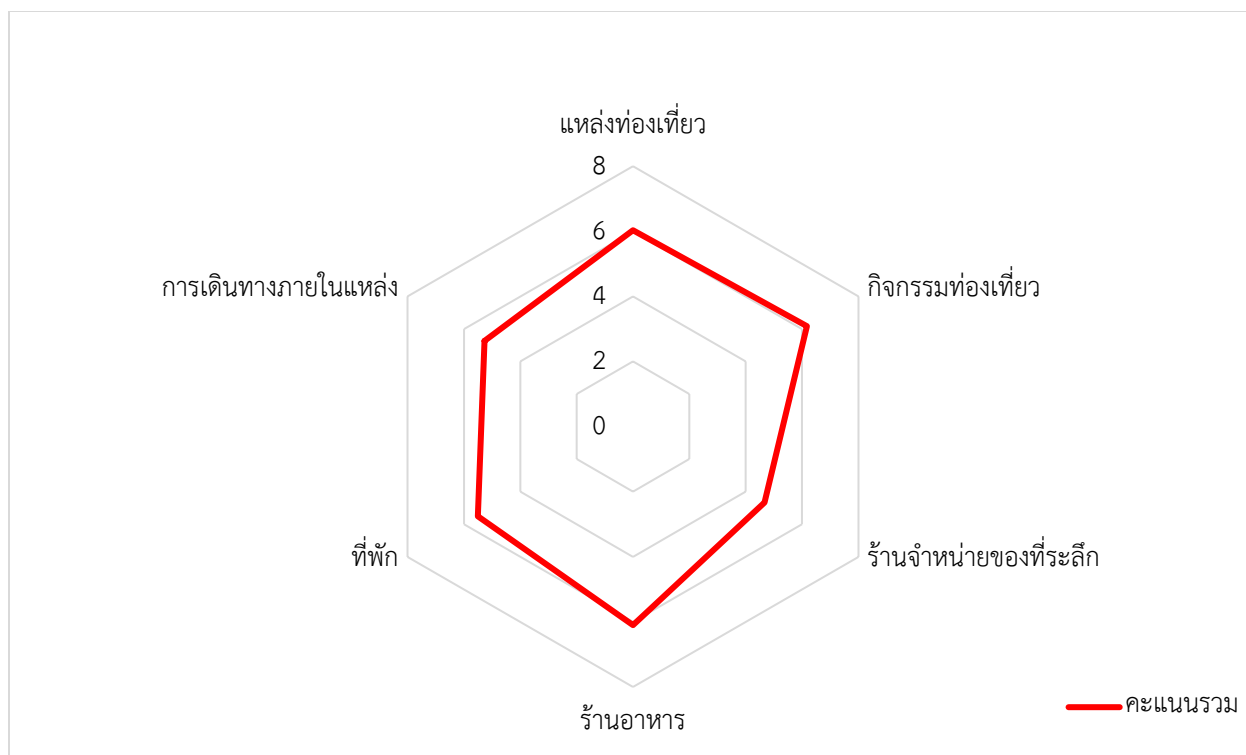
แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ด้านการเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดเส้นทางท่องเที่ยวเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของคนในท้องถิ่น โดยการใช้ยานพาหนะพลังงานทางเลือกในการพานักท่องเที่ยวไปยังชุมชนเมืองเก่าโดยรอบ หรือเสนอกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวที่เข้าพักในพื้นที่เพื่อให้ใช้ยานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพและเป็นการกระจายรายได้แก่คนในท้องถิ่น ภายในอุทยานฯ ควรมีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม และการใช้พลังงานทางเลือก ควรมีการจัดรอบเวลาการเดินทาง และให้ข้อมูลการเดินทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างสะดวก ตรงเวลา ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ควรจัดอบรมให้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการบริหารจัดการการประกอบธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้คำแนะนำหรือจัดฝึกอบรมด้านการจัดการขยะหรือของเสีย ก่อนปล่อยสู่ธรรมชาติอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

4.2.3. อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

จากการวิเคราะห์และประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร การจัดการแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว อาทิ กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านอาหาร และแหล่งท่องเที่ยว มีการส่งเสริมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในส่วนของ ที่พัก การเดินทางภายในแหล่ง และร้านจำหน่ายของที่ระลึก ยังไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงมีคะแนนการประเมินต่ำกว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ดังตาราง 9 และแผนภูมิ 3

ตาราง 9 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

องค์ประกอบ โลจิสติกส์ท่องเที่ยว	แหล่ง ท่องเที่ยว	กิจกรรม ท่องเที่ยว	ร้านจำหน่าย ของที่ระลึก	ร้านอาหาร	ที่พัก	การเดินทาง ภายในแหล่ง
วัดฤดี	1.67	1.37	1.50	1.75	1.33	1.89
การดำเนินงาน	1.37	1.80	1.00	1.60	1.57	1.71
การใช้งาน	1.00	1.33	1.17	1.75	1.60	0.67
การจัดการของเสีย	2.00	1.67	1.00	1.00	1.00	1.00
รวม	6.04	6.17	4.67	6.10	5.50	5.27

แผนภูมิ 3 การเปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

จากการวิเคราะห์และประเมินผลตามตัวบ่งชี้ การจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่ได้รับคะแนนการประเมินตามตัวบ่งชี้น้อยที่สุด คือ ร้านจำหน่ายของที่ระลึก (4.67) รองลงมา การเดินทางในแหล่ง (5.27) และที่พัก (5.50) ตามลำดับ โดยพบว่า อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกด้านวัฒนธรรม อยู่ในการดูแลรับผิดชอบของสำนักศิลปากรที่ 6 ร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีหลายหน่วยงานหลายส่วนเข้ามาสนับสนุนและสร้างมาตรการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและป้องกันสิ่งที่จะก่อให้เกิดความเสียหายจากกิจกรรมท่องเที่ยว ส่วนร้านจำหน่ายของที่ระลึกมีคะแนนน้อยที่สุด ผลิตภัณฑ์ สินค้าของฝากในท้องถิ่น อาทิ สินค้าเกษตรแปรรูป (เงาะก๊วย กระจ่างสารท กล้วยอบ กล้วยตาก มันทอด เผือกทอด ฯลฯ) สินค้าเหล่านี้ยังใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นพลาสติก ในบางร้านค้าไม่มีการให้ข้อมูลสินค้า เช่น วันผลิต วันหมดอายุ สถานที่ผลิต หรือมาตรฐานอาหารและยา ในขั้นตอนการจัดการของเสีย ยังไม่มีการเก็บข้อมูลปริมาณขยะ หรือการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ ด้านที่พักยังไม่มี การส่งเสริมการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการเดินทางในแหล่งยังไม่มีรถสาธารณะพลังงานทางเลือกให้บริการแก่นักท่องเที่ยว จะมีเพียงรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง รับ-ส่งภายในบริเวณเมืองกำแพงเพชร

แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

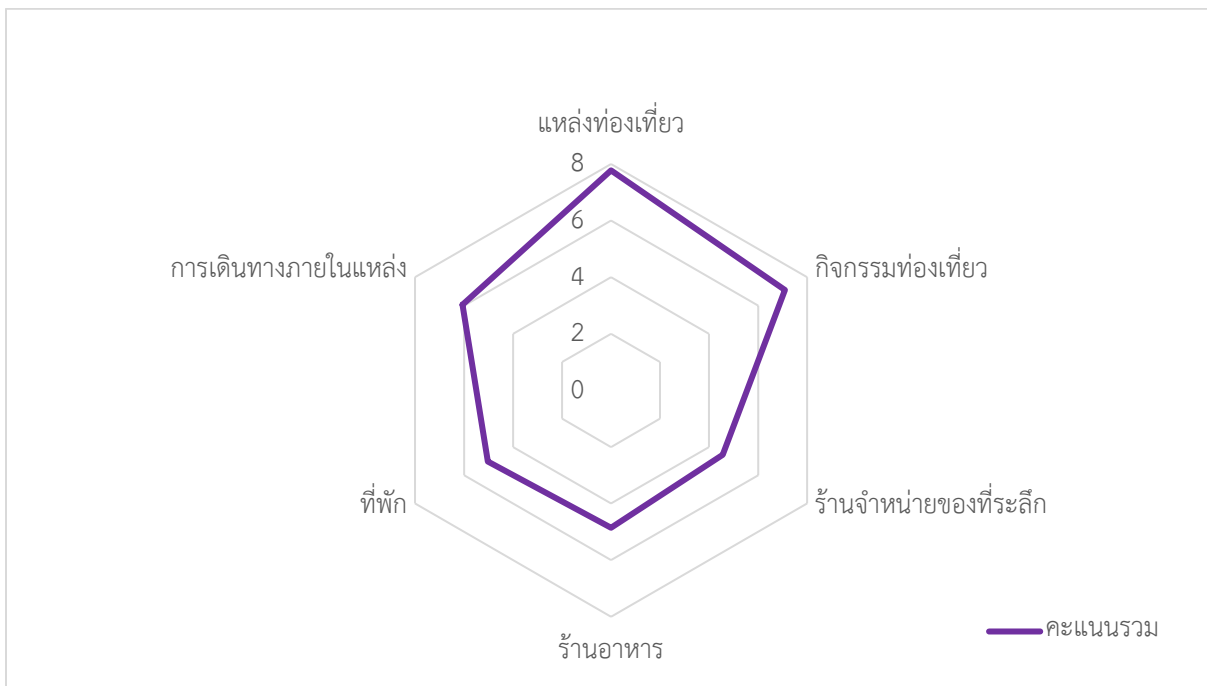
แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวด้านบ้านจำหน่ายของที่ระลึก ควรจัดโครงการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในการบริหารจัดการธุรกิจให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ได้มาซึ่งวัตถุดิบการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การลดการใช้สารเคมีหรือวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การดำเนินการ การใช้ข้อความโฆษณาและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริงแก่ผู้บริโภคเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์ และเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานรองรับคุณภาพ และรณรงค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรอื่นๆ ทางภาครัฐและเอกชนควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการของเสีย ควรมีโครงการให้ความรู้ อบรม และมีการติดตามผลในเรื่องระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ด้านการเดินทางภายในแหล่ง ควรจัดหาคายานพาหนะสาธารณะพลังงานทางเลือกที่เหมาะสมไว้รองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการให้ข้อมูลการเดินทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างสะดวก ตรงเวลา

4.2.4. พระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

จากการวิเคราะห์และประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลกการจัดการแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว อาทิ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว และเดินทางภายในแหล่ง มีการส่งเสริมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในส่วนของร้านอาหารที่พัก และจำหน่ายของที่ระลึก ยังไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงมีคะแนนการประเมินต่ำกว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ดังตาราง 10 และแผนภูมิ 4

ตาราง 10 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

องค์ประกอบ โลจิสติกส์ท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรม ท่องเที่ยว	ร้านจำหน่าย ของที่ระลึก	ร้านอาหาร	ที่พัก	การเดินทาง ภายในแหล่ง
วัตถุดิบ	2.50	1.61	1.48	1.30	2.06	2.00
การดำเนินงาน	1.94	1.82	1.08	0.97	1.66	1.88
การใช้งาน	1.83	2.00	1.00	2.00	1.00	1.19
การจัดการของเสีย	1.50	1.67	1.00	0.58	0.32	1.00
รวม	7.77	7.10	4.56	4.85	5.04	6.07

แผนภูมิ 4 การเปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

จากการวิเคราะห์และประเมินผลตามตัวบ่งชี้ การจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่ได้รับคะแนนการประเมินตามตัวบ่งชี้น้อยที่สุด คือ ร้านจำหน่ายของที่ระลึก (4.56) รองลงมา ร้านอาหาร (4.85) และที่พัก (5.04) ตามลำดับ โดยพบว่า ร้านจำหน่ายของที่ระลึกภายในแหล่งท่องเที่ยวจำหน่ายสินค้าประเภท กรอบองค์พระตั้งโชว์ สินค้าหัตถกรรม และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแปรรูปที่ยังใช้พลาสติกเป็นบรรจุภัณฑ์จำนวนมาก สินค้าบางชนิดไม่มีการให้ข้อมูลสินค้า เช่น วันผลิต วันหมดอายุ สถานที่ผลิต หรือมาตรฐานอาหารและยา ในส่วนของร้านอาหารและที่พัก เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย อีกทั้งยังเป็นจุดที่มีการเชื่อมต่อการเดินทางจากภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศได้ทำให้การเดินทางสะดวก ส่งผลให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ส่งผลให้ธุรกิจที่พัก ร้านอาหารเพิ่มขึ้น ตามลำดับ ในการบริหารจัดการธุรกิจยังขาดการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ นโยบายการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ในพื้นที่ที่จำกัดการออกแบบโครงสร้างที่พักหรือร้านอาหารไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดทิศทางลม การรับแสง เพื่อให้อากาศถ่ายเทและมีแสงสว่าง ลดการพลังงานไฟฟ้า มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการประหยัดทรัพยากร แต่ยังไม่มีการเก็บข้อมูลเพื่อวัดและประเมินผล

แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก

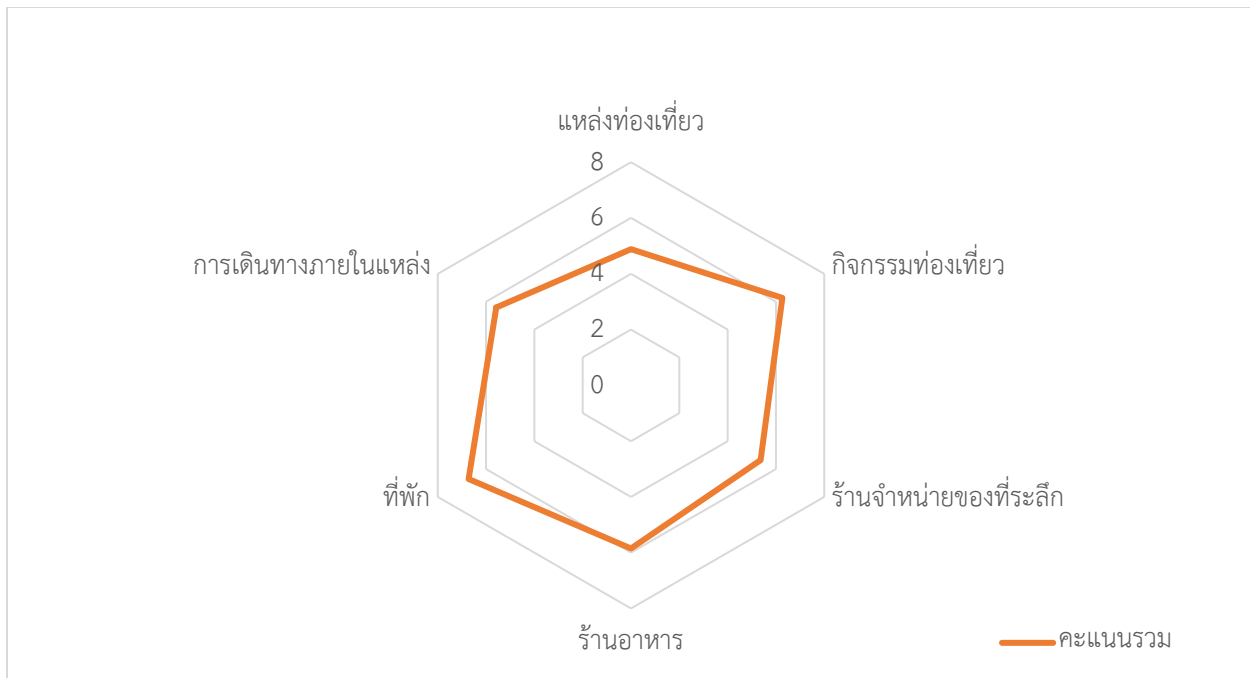
แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ด้านร้านจำหน่ายของที่ระลึก ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตั้งแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบจนถึงการจัดการของเสีย อาทิ นโยบายการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การจัดหาแหล่งน้ำและพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการให้ข้อมูล การใช้ข้อความโฆษณาและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรอื่น ๆ การจัดการของเสีย การอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ทางอากาศ น้ำ และดิน ในส่วนของภาครัฐและเอกชนด้านการท่องเที่ยว ควรมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การนำผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาบริการเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค

4.2.5. อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการวิเคราะห์และประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ การจัดการแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว อาทิ ที่พัก กิจกรรมท่องเที่ยว และร้านอาหาร มีการส่งเสริมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในส่วนของการเดินทาง ภายในแหล่ง จำหน่ายของที่ระลึก และแหล่งท่องเที่ยว ยังไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงมีคะแนนการประเมินต่ำกว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ดังตาราง 11 และ แผนภูมิ 5

ตาราง 11 ผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

องค์ประกอบ โลจิสติกส์ท่องเที่ยว	แหล่ง ท่องเที่ยว	กิจกรรม ท่องเที่ยว	ร้านจำหน่าย ของที่ระลึก	ร้านอาหาร	ที่พัก	การเดินทาง ภายในแหล่ง
วัตถุดิบ	1.3	1.33	1.5	1.75	1.87	2
การดำเนินงาน	1.17	1.8	1.2	1.6	1.86	1.58
การใช้งาน	1	1.67	1.33	1.5	2	1
การจัดการของเสีย	1.5	1.47	0.5	1	1	1
รวม	4.97	6.27	4.53	5.85	6.73	5.58

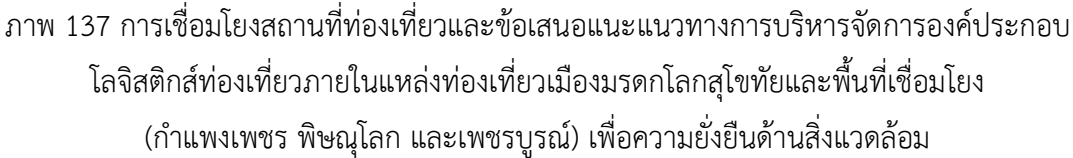

แผนภูมิ 5 การเปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
ของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการวิเคราะห์และประเมินผลตามตัวบ่งชี้ การจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่ได้รับคะแนนการประเมินตามตัวบ่งชี้น้อยที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยว (4.88) รองลงมา ร้านจำหน่ายของที่ระลึก (5.37) และการเดินทางภายในแหล่ง (5.58) ตามลำดับ โดยพบว่า เนื่องด้วยแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในอำเภอศรีเทพ บริเวณใกล้เคียงอุทยานฯ มีโรงงานผลิตน้ำตาลส่งผลกระทบต่อกลิ่นเหม็น เศษอ้อย ถนนไม่ดี ฝุ่นละออง ทำให้เกิดการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ปลอดภัย อีกทั้งการขุดเจาะน้ำมันในพื้นที่ใกล้เคียงอุทยานฯ อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยวได้ ด้านการจัดการของเสียในพื้นที่อำเภอศรีเทพยังไม่มีจัดการระบบการบำบัดน้ำทิ้งและน้ำเสียก่อนการระบายและการใช้สารเคมีทางการเกษตร เมื่อเกิดน้ำท่วมจึงส่งผลกระทบต่อร้านจำหน่ายของที่ระลึกภายในอุทยานฯ มีสินค้าที่ผลิตจากโรงงานไม่ใช่สินค้าท้องถิ่น อาทิ เสื้อพวงกุญแจ กระเป๋า ยังไม่มีการนำสินค้าทางการเกษตรที่เป็นสินค้าท้องถิ่นมาวางจำหน่ายภายในอุทยานฯ สินค้าทางการเกษตรแปรรูปที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ มะขาม การได้มาซึ่งวัตถุดิบ มะขามมีช่วงอายุถึง 3-4 เดือนก่อนหมดอายุ เกษตรกรผู้ปลูกมะขามมีจำนวนมากทำให้ต้องเก็บวัตถุดิบไว้ในห้องเย็นก่อนการนำมาแปรรูปยังมีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นพลาสติกจำนวนมาก การเดินทางภายในแหล่ง ยังไม่มีรถสาธารณะพลังงานทางเลือก เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมมลพิษที่เกิดขึ้นจากโรงงานและการขุดเจาะน้ำมันเข้ามาตรวจสอบและประเมินความถูกต้องตามนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับสถานที่ท่องเที่ยว ในส่วนร้านจำหน่ายของที่ระลึก ในกระบวนการผลิต ควรเน้นกระบวนการผลิตสินค้าและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และลดการใช้สารเคมี มีระบบการจัดการขยะและการดำเนินการเพื่อลดมลพิษก่อนการปล่อยของเสียสู่อากาศ น้ำ และดิน นอกจากนี้ ควรมีการจัดฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการเดินทางภายในแหล่ง ควรมีการจัดระบบขนส่งสาธารณะเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งจัดเส้นทางเดินทางที่เหมาะสม คำนึงถึงเวลา ความปลอดภัย และการลดการใช้พลังงานหรือใช้พลังงานทางเลือก

4.3 การเปรียบเทียบ (Benchmark) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งที่เลือกศึกษา กับกรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกของประเทศอียิปต์

ในการศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านอาหาร ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศอียิปต์ที่มีการบริหารจัดการตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (กำแพงเพชร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์) บางองค์ประกอบมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่ากรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกของประเทศอียิปต์ การเปรียบเทียบ Benchmark กับกรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกของประเทศอียิปต์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบ Benchmark การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา กับกรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกของประเทศอียิปต์

องค์ประกอบ โลจิสติกส์ท่องเที่ยว	ข้อค้นพบของแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา	ทิศทางการบริหารจัดการ ของประเทศอียิปต์
แหล่งท่องเที่ยว	1) ค่านิยมของคนไทยในการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม	1) การสร้างมูลค่าของแหล่งท่องเที่ยว โดยการร้อยเรียงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และการนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ อาทิ การเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์เพื่อบอกเล่าเรื่องราวในยุคต่าง ๆ และการท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการทัศนศึกษาของนักเรียนเพื่อสร้างการเรียนรู้และการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ
	2) การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าถึงได้ยาก	2) การให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ทางหนังสือและเว็บไซต์ และการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและน่าสนใจจากมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
	3) การป้องกันโบราณสถานและโบราณวัตถุ	3) การมีป้ายเตือนต่าง ๆ และการจัดเส้นทางเดินแก่นักท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการเกิดความเสียหายต่อโบราณสถานและโบราณวัตถุ โดยการสร้างทางเดิน รวบรวมป้องกัน การตรวจสอบสัมภาระของนักท่องเที่ยวก่อนเข้าพื้นที่

องค์ประกอบ โลจิสติกส์ท่องเที่ยว	ข้อค้นพบของแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา	ทิศทางการบริหารจัดการ ของประเทศอียิปต์
กิจกรรมท่องเที่ยว	1) ข้อมูลด้านกิจกรรมท่องเที่ยวมีน้อย นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลได้ยาก	1) กิจกรรมท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว ในประเทศอียิปต์ โดยส่วนใหญ่ เป็นการ กำหนดรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวภายใน แหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน เช่น การนั่ง รถรางไปยังจุดบริการข้อมูลนักท่องเที่ยว โดยมีป้าย ทัศนียภาพ และโครงสร้างจำลอง ของสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีคฤหาสน์ ทองถิ่นจะบรรยายเรื่องราวประวัติศาสตร์ กิจกรรมนักท่องเที่ยว และเส้นทาง เดินทางภายในแหล่ง
	2) การเชื่อมโยงกิจกรรมท่องเที่ยวภายใน แหล่งและชุมชนโดยรอบ โดยแหล่ง ท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่ เชื่อมโยงมีกิจกรรมเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยวชุมชนโดยรอบ อาทิ การเรียนรู้ การทำเครื่องสังคโลก การทำผ้าหมักโคลน จังหวัดสุโขทัย การทำพระเครื่อง จังหวัด กำแพงเพชร การทำเซรามิก จังหวัด พิษณุโลก	ประเทศอียิปต์ยังไม่มีรูปแบบการเชื่อมโยง กิจกรรมท่องเที่ยวภายในแหล่งกับ กิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนโดยรอบ
ร้านจำหน่ายของที่ ระลึก	ของที่ระลึกในแต่ละพื้นที่มีรูปแบบที่เป็น เอกลักษณ์ นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่ง จำหน่ายสินค้าได้ยาก	ภายในสถานที่ท่องเที่ยวมีจุดจำหน่ายของ ที่ระลึกบริเวณทางเข้า-ออกแหล่ง ท่องเที่ยว มีคนท้องถิ่นนำสินค้ามาเดินขาย บริเวณทางเข้า-ออกแหล่งท่องเที่ยว และ ในกรุงไคโรมีตลาดซึ่งเป็นแหล่งจำหน่าย สินค้าและของที่ระลึก
ร้านอาหาร	ภายในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีร้านอาหาร ให้บริการนักท่องเที่ยว และไม่มีการให้ ข้อมูลร้านอาหาร ประเภทอาหาร และ	เนื่องจากเมนูอาหารของประเทศอียิปต์ที่มี ไม่มากนัก นักท่องเที่ยวสามารถเลือก รับประทานอาหารท้องถิ่นที่ให้บริการ

องค์ประกอบ โลจิสติกส์ท่องเที่ยว	ข้อค้นพบของแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา	ทิศทางการบริหารจัดการ ของประเทศอียิปต์
	เมนูอาหารท้องถิ่นแนะนำผ่านทางโซเชียลมีเดีย	บริเวณภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยว
ที่พัก	1) ในหลายพื้นที่ที่มีการบริหารธุรกิจที่พักอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยได้รับการส่งเสริมจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) 2) การส่งเสริมการบริหารธุรกิจที่พัก ในรูปแบบโรงแรมสีเขียว (Green Hotel) โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	1) การบริหารจัดการที่พักอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมมีมาตรฐาน Green star hotel (GSH) คือ มาตรฐานการรับรองการบริหารจัดการธุรกิจที่พักสีเขียว ซึ่งบริหารโดยสมาคมโรงแรมอียิปต์ Egyptian Hotel Association (EHA) ภายใต้การอุปถัมภ์ของกระทรวงการท่องเที่ยวของอียิปต์ ซึ่งมาตรฐาน Green star hotel มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs)
การเดินทาง ภายในแหล่ง	1) รูปแบบการเดินทางโดยรถสาธารณะเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ เป็นไปได้ยาก	1) รูปแบบการเดินทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของประเทศอียิปต์ มีรถแท็กซี่ รถตุ้ และรถบัสให้บริการ แต่ค่อนข้างที่จะไม่ปลอดภัย เนื่องจากสภาพการจราจรและพฤติกรรมรถซิ่งที่อันตราย
	2) การใช้ยานพาหนะได้ไม่เต็มประสิทธิภาพตามอัตราบรรทุกของยานพาหนะ ทั้งภายนอกและภายในอุทยานฯ	2) ภายในแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละที่ส่วนใหญ่จะไม่อนุญาตให้นารถเข้าในแหล่งท่องเที่ยว จะมีจุดจอดรถบริเวณด้านหน้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยการเดินทางภายในแหล่งจะมีรถรางให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อพาไปยังจุดเที่ยวชม โดยเก็บค่าเดินทางเพิ่มเติมจากค่าเข้าชม

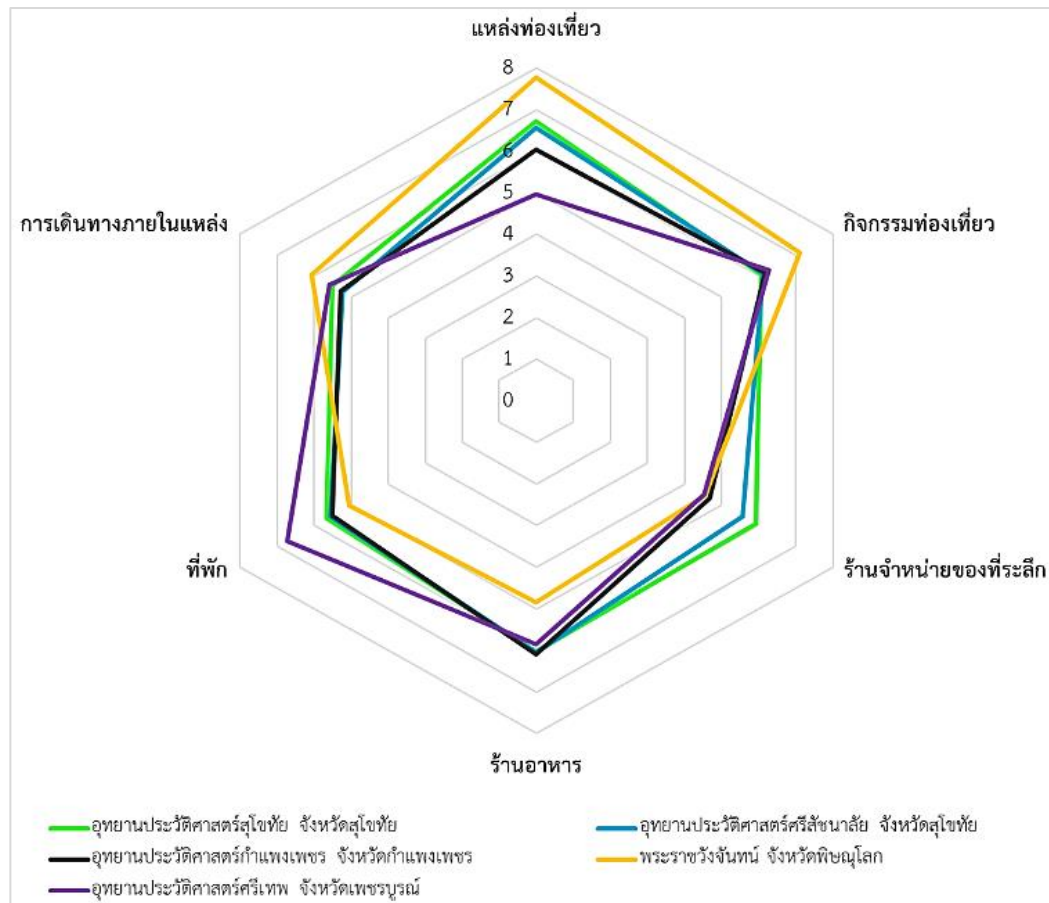
บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร) จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร รวมถึงพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก และเมืองโบราณศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว และสามารถจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยงในด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Sustainable consumption and production) ที่มุ่งเน้นการจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก และการเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยว ของเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง และนำข้อมูลที่ได้มาประเมินการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ตามเกณฑ์ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น จากแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของ The Global Sustainable Tourism Council (GSTC) ที่ประยุกต์มาจากตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของ UNWTO ร่วมกับเกณฑ์การประเมินแหล่งท่องเที่ยวของ ททท. โดยแบ่งการจัดการของแต่ละองค์ประกอบออกเป็น 4 ด้าน ตามหลักการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (life cycle assessment) ได้แก่ การใช้วัตถุดิบ การดำเนินการ การใช้งาน และการจัดการของเสีย ซึ่งแต่ละด้านมีคะแนนการประเมินเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นคะแนนรวมทั้งสิ้น 12 คะแนน แล้วจึงนำผลการประเมินมาจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม จากการประเมินผลในภาพรวมภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง ทั้ง 5 แหล่ง แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งมีผลการประเมิน ดังแสดงในภาพ 138

ภาพ 138 การบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว
เมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง

จากภาพ 138 แสดงให้เห็นว่า แต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนในแต่ละองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน สำหรับองค์ประกอบที่ 1) แหล่งท่องเที่ยว พระราชวังจันทน์และพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 7.77 เนื่องจากความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึง ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ อยู่ในระดับดี ข้อเสนอแนะโดยรวมในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เสนอให้มีการส่งเสริมในด้านการดำเนินการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารจัดการ ควบคุมและตรวจสอบการใช้ทรัพยากร รวมถึงการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและความสะอาดแก่นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง และการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบริการท่องเที่ยวลดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จากปัญหาที่พบในการจัดการของเสีย ระบบบำบัดน้ำทิ้ง ระบบการกำจัดขยะ ที่มีการกำหนดจุดทิ้งขยะภายในแหล่ง แต่ไม่มีการจัดเก็บและการกำจัดอย่างเป็นระบบ องค์ประกอบที่ 2) กิจกรรมท่องเที่ยว พระราชวังจันทน์และพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 7.10 เนื่องจากการเชื่อมโยงกิจกรรมท่องเที่ยวการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตชุมชนใกล้เคียง การนั่งรถรางเที่ยวชมเมือง การเรียนรู้งานหัตถกรรม การเลือกซื้อของที่ระลึก และการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวของภาครัฐและภาคเอกชน ข้อเสนอแนะโดยรวมของกิจกรรมท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ควรมีรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทาง

ลบต่อการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตในแหล่ง การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการให้ข้อมูลและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จัดทำรูปแบบการให้ข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมผ่านทางสื่อโซเชียล เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน องค์ประกอบที่ 3) ร้านจำหน่ายของที่ระลึก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 5.93 สินค้าของที่ระลึกส่วนใหญ่เป็นงานหัตถกรรมที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น ลดการใช้สารเคมีหรือวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ เครื่องสังคโลก ผ้าทอ ผ้าหมักโคลน เครื่องเงิน ข้อเสนอแนะโดยรวมของร้านจำหน่ายของที่ระลึกในแต่ละพื้นที่ ควรส่งเสริมให้มีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรสังเคราะห์อื่น ๆ การให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภค โดยใช้ข้อความโฆษณาและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริง จัดฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบที่ 4) ร้านอาหาร อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรและพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 6.10 ร้านอาหารส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารของคนท้องถิ่น อาหารท้องถิ่นของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ บะหมี่ซากุ้งราว ก๋วยเตี๋ยวไทยนครชุม เมนูปลาแม่น้ำ ซึ่งเป็นการใช้วัตถุดิบท้องถิ่น ตามฤดูกาล ข้อเสนอแนะโดยรวมของร้านอาหารในแต่ละพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมโดยการให้ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แนวทางการลดการใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ เช่น กระดาษเช็ดปาก และสารทำความสะอาด แนวทางส่งเสริมการลดการใช้บรรจุภัณฑ์และการเกิดขยะอาหาร (food waste) เช่น ปริมาณอาหารที่เหมาะสม รวมถึงระบบการจัดการของเสีย การดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ทางอากาศ น้ำ และดิน องค์ประกอบที่ 5) ที่พัก อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพและพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 6.73 การบริหารจัดการธุรกิจที่พักมีการติดป้ายรณรงค์ลดการใช้ทรัพยากร ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ลดการซักผ้าเช็ดตัวและเปลี่ยนผ้าปูที่นอน ข้อเสนอแนะโดยรวมของที่พักในแต่ละพื้นที่ ภายในที่พักควรเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและหาได้ในท้องถิ่น เลือกใช้ระบบพลังงานไฟฟ้าพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม การตรวจวัดปริมาณขยะ เพื่อหาแนวทางลดปริมาณขยะ และระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน จัดโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการที่พักที่ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม องค์ประกอบที่ 6) การเดินทางภายในแหล่ง พระราชวังจันทน์และพื้นที่ชุมชนโดยรอบ มีคะแนนมากที่สุดอยู่ที่ 6.07 การเดินทางภายในแหล่งท่องเที่ยวมียานพาหนะหลากหลายรูปแบบ มีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสมเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว อาทิ รถราง รถตุ๊กๆ รถเมย์สาธารณะ รถแท็กซี่ ซึ่งมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกและปลอดภัย เพื่อส่งเสริมการลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ข้อเสนอแนะโดยรวมของการเดินทางภายในแหล่งในแต่ละพื้นที่ ภาครัฐควรนำเนินการด้านนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะด้านการปล่อยมลพิษอย่างเคร่งครัด ผู้ให้บริการระบบขนส่งควรจัดระบบการใช้ยานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพตามอัตราบรรทุกของยานพาหนะ รวมถึงการจัดเส้นทางเดินทางที่เหมาะสม คำนึงถึงการลดการใช้พลังงาน เวลา และความ

ปลอดภัย แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เสนอให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีระบบมากยิ่งขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวต้องตระหนักถึงความสำคัญและการปฏิบัติตามกรอบความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

5.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรนำข้อมูลและข้อเสนอแนะไปใช้ในการบริหารจัดการในแต่ละองค์ประกอบ โดยให้ภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยในการดำเนินการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม
- 2) ควรจัดทำแผนการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ ภายหลังจากนำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไปใช้ประโยชน์

บรรณานุกรม

- Chen Ka Tat Nixon, 2013 หลักการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- Global Sustainable Tourism Council สภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก, 2007 การตรวจสอบและรับรองเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- World Tourism Organization, 1997. หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- Inter-Agency and Expert Group on SDG Indicators, 2017. Final list of proposed Sustainable Development Goal indicators.
- United Nation World Tourism Organization, 2013 Sustainable Tourism for Development. First edition.
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทย ปี พ.ศ. 2555-2558. แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม พ.ศ. 2560-2564
- กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2518 ข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร
- กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2562 แผนงานพื้นฐาน แผนงานยุทธศาสตร์ และแผนงานบูรณาการสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558 ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) 204 ตัวชี้วัด. Available online at: <http://osthailand.nic.go.th>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556 ชุดความรู้ด้านการอนุรักษ์คุ้มครองแหล่งมรดกโลก
- องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติสมัยสามัญ (UNESCO), 2515 อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (The World Heritage Convention)
- ไพรัช พิบูลย์รุ่งโรจน์, 2556 องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว
- องค์การยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), 1972 ขึ้นทะเบียนมรดกโลก
- แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564, 2559. ประกาศคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ.
- บุปผา พิกุลแก้ว, 2552 แนวทางการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
- จิราณัฐ โสภะ, 2554 ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทยกรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร และอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- เถกิงศักดิ์ ชัยชาญ, 2555 การจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- ภัทรพันธุ์ พันธุ์, 2557 ทูทางมรดกทางวัฒนธรรมกับการเป็นเมืองเก่าที่มีชีวิตของจังหวัดน่าน. สาขาวิชาสังคม
วิทยาและมนุษยวิทยา. สำนักวิชาสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ชลลดา มงคลวนิช, 2558 ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนไทยต่อแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมกรณีศึกษา:
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยสยาม
- สุขุม คงดิษฐ์, 2558 ศึกษาภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของมรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ใน
สายตานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
- ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ, 2559 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา
- เศรษฐวิสุท์ พรหมสิทธิ์, 2559 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา
- พระสมบัติ บุตตะสิทธิ์, 2560 ศึกษากระบวนการจัดการเมืองมรดกโลก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- วาสนา จรูญศรีโชติกำจร, 2560 ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร.
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ศูนย์แม่สอด จังหวัดตาก
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561 คู่มือการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและ
แหล่งมรดกทางธรรมชาติเป็นแหล่งมรดกโลก กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง ตามหลักความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
 2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง เพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ
- 1.2 อาชีพ/ประเภทธุรกิจ/ตำแหน่ง
- 1.3 ภูมิลำเนา (คนในพื้นที่หรือไม่)

2. สถานที่ท่องเที่ยว

- 2.1 ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
- 2.2 หน่วยงานรับผิดชอบหลักของแหล่งท่องเที่ยว
- 2.3 ลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยว (ช่วงอายุ)
- 2.4 จำนวนนักท่องเที่ยว (ที่มา)
- 2.5 มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวหรือไม่
(เช่น จุดบริการข้อมูล น้ำดื่ม ห้องน้ำ การจัดการขยะ เป็นต้น)/ภาพรวม
- 2.6 องค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยวหลักในพื้นที่

3. คนในพื้นที่และชุมชนโดยรอบ

- 3.1 การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับชุมชนโดยรอบ
(กิจกรรมท่องเที่ยว, การจำหน่ายสินค้า, เส้นทางท่องเที่ยว, ที่พัก, ร้านอาหาร, การเดินทางภายในแหล่ง)
- 3.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของคนในพื้นที่

4. ข้อมูลที่แสดงถึงการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (การใช้ทรัพยากรในพื้นที่)

- 4.1 แหล่งพลังงานของพื้นที่ คืออะไร
- 4.2 ทรัพยากรหลักของพื้นที่ คืออะไร มีการจัดการหรือไม่ อย่างไร
- 4.3 แหล่งมลพิษส่วนใหญ่ของพื้นที่
- 4.4 มลพิษส่วนใหญ่ของพื้นที่ คืออะไร (อากาศ น้ำ เสียง ความร้อน)
- 4.5 ระบบการจัดการขยะ มีหรือไม่ จัดการอย่างไร มีการแยกขยะหรือไม่

5. นโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- 5.1 นโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม
- 5.2 โครงการที่รักษาทรัพยากรธรรมชาติ (เช่น ลดการใช้ทรัพยากรด้วยวิธีต่าง ๆ)
- 5.3 โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (เช่น การปลูกป่า ตรวจสอบคุณภาพน้ำ)

ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

แหล่งท่องเที่ยว

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
1. วัตถุประสงค์	1.1 ความเหมาะสมของพื้นที่สถานที่ท่องเที่ยว		0	ไม่เหมาะสม ทั้งด้านการเข้าถึง ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมของพื้นที่
			1	สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก
			2	สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และมีความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัย
			3	สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก มีความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัย และสอดคล้องตามสภาพแวดล้อมของพื้นที่
	1.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่		0	สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม
			1	สภาพแวดล้อมดีดั้งเดิมตามธรรมชาติ
			2	สภาพแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูขึ้นดั้งเดิม
			3	สภาพแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูดีขึ้นกว่าเดิม
2. การดำเนินการ	2.1 งบประมาณเพื่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการตั้งงบประมาณเพื่อดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
			1	มีการตั้งงบประมาณ แต่ไม่เพียงพอ
			2	มีการตั้งงบประมาณเพียงพอ แต่ไม่ได้ดำเนินการตามแผน
			3	มีการตั้งงบประมาณเพียงพอ และดำเนินการตามแผน
	2.2 หน่วยงานดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรวมถึงรักษาความสะอาด		0	ไม่มีหน่วยงานดูแล
			1	มีหน่วยงานดูแล แต่มีใช้หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง
			2	มีหน่วยงานดูแลรับผิดชอบโดยตรง แต่ไม่เพียงพอ
			3	มีหน่วยงานดูแลรับผิดชอบโดยตรงอย่างเพียงพอ
	2.3 ระบบการบริหารจัดการ ควบคุม		0	ไม่มีระบบการบริหารจัดการ ควบคุม หรือตรวจสอบ
			1	มีระบบบริหารจัดการ
			2	มีระบบบริหารจัดการและควบคุม

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ		3	มีระบบบริหารจัดการ ควบคุม และตรวจสอบ
	2.4 ระบบการป้องกันความเสี่ยงจากภัยพิบัติจากธรรมชาติที่อาจจะเกิดขึ้น		0	ไม่มีระบบการป้องกัน
			1	มีการป้องกันและลดผลกระทบ รวมถึงการเตรียมความพร้อมรับภัย
			2	มีการป้องกันและลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อมรับภัย รวมถึงการตอบโต้และบรรเทาทุกข์
			3	มีการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อมรับภัย และการตอบโต้และบรรเทาทุกข์ รวมถึงการฟื้นฟูบูรณะและก่อสร้างใหม่
	2.5 ระบบการให้ความรู้ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและความสะอาดแก่นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง		0	ไม่มีระบบการให้ความรู้
			1	มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้
			2	มีการจัดโครงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้
			3	มีการจัดโครงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม
	2.6 นโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ
			1	มีนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ แต่ไม่มีการดำเนินการที่ชัดเจน
			2	มีการดำเนินโครงการตามนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ อย่างชัดเจน
			3	มีโครงการที่ประสบความสำเร็จ ตามนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ
3. การใช้งาน	3.1 การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบริการท่องเที่ยวลดการใช้พลังงาน		0	ไม่มีการส่งเสริม
			1	มีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการลดการใช้พลังงาน โดยการติดประกาศ
			2	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดการใช้พลังงาน
			3	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดการใช้พลังงานอย่างเป็นรูปธรรมและอย่างมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว
			0	ไม่มีการส่งเสริม

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	3.2 การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบริการท่องเที่ยวลดการใช้น้ำ		1	มีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการลดการใช้น้ำ โดยการติดประกาศ
			2	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดการใช้น้ำ
			3	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดการใช้น้ำอย่างเป็นรูปธรรมและอย่างมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว
	3.3 การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบริการท่องเที่ยวลดการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ		0	ไม่มีการส่งเสริม
			1	มีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการลดการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ โดยการติดประกาศ
			2	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ
			3	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว
4. การจัดการของเสีย	4.1 ระบบการบำบัดน้ำทิ้งและน้ำเสียก่อนการระบาย		0	ไม่มีระบบบำบัด
			1	มีระบบบำบัดน้ำทิ้งและน้ำเสีย แต่ยังไม่ได้มาตรฐาน
			2	มีระบบบำบัดน้ำทิ้งและน้ำเสียที่ได้มาตรฐาน
			3	มีระบบบำบัดน้ำทิ้งและน้ำเสียที่สูงกว่ามาตรฐาน
	4.2 ระบบการกำจัดขยะ รวมถึงการกำหนดจุดทิ้งขยะภายในแหล่ง		0	ไม่มีระบบการกำจัดหรือการกำหนดจุดทิ้งขยะ
			1	มีการกำหนดจุดทิ้งขยะภายในแหล่ง แต่ไม่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ
			2	มีการกำหนดจุดทิ้งขยะภายในแหล่ง มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ แต่ไม่มีระบบกำจัดขยะ
			3	มีการกำหนดจุดทิ้งขยะภายในแหล่ง มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ และมีระบบกำจัดขยะ
รวม				

กิจกรรมท่องเที่ยว

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
1. วัตถุประสงค์	1.1 นโยบายการจัดซื้อ/จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีการดำเนินการที่ชัดเจน
			2	มีการดำเนินโครงการตามนโยบาย การจัดซื้อ/จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างชัดเจน
			3	มีโครงการที่ประสบความสำเร็จ ตามนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
	1.2 กิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีส่วนช่วยรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อม		0	ไม่มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีส่วนช่วยรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อม
			1	มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีส่วนช่วยพัฒนาสภาพแวดล้อม
			2	อย่างน้อย 1 กิจกรรม เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีส่วนช่วยรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อม
			3	ทุกกิจกรรมท่องเที่ยวที่มี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีส่วนช่วยรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อม
	1.3 การจัดหาแหล่งน้ำและพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการจัดหาแหล่งน้ำและพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการจัดหาแหล่งน้ำและพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			2	มีการจัดหาแหล่งน้ำ หรือ พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			3	มีการจัดหาแหล่งน้ำ และ พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. การดำเนินการ			0	ไม่มีการให้ข้อมูลแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	2.1 การให้ข้อมูลแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรม		1	มีแผนการให้ข้อมูลแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักท่องเที่ยว
	2.2 การท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม		2	มีการให้ข้อมูลแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักท่องเที่ยว
			3	มีการให้ข้อมูลแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ได้รับความร่วมมือจากนักท่องเที่ยว
	2.3 รูปแบบกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตในแหล่ง		0	มีรูปแบบกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อการดำรงชีวิตอยู่และพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตในแหล่ง
			3	ไม่มีรูปแบบกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อการดำรงชีวิตอยู่และพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตในแหล่ง
	2.4 แนวทางการลดการใช้ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ		0	ไม่มีแนวทางการลดการใช้ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ
			1	มีการประชาสัมพันธ์แนวทางการลดการใช้ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ โดยการติดประกาศ
			2	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดการใช้ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ
			3	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดการใช้ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว
	2.5 การฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความ		0	ไม่มีการฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
			2	จัดฝึกอบรมพนักงานบางฝ่ายเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
			3	มีการฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมประเมินผล

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม			
	2.6 การดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม		0	มีการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม
			3	มีการดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม
3. การใช้งาน	3.1 การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			2	มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการประชาสัมพันธ์/ติดประกาศ
			3	มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว
	3.2 การส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีการประชาสัมพันธ์
			2	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก
			3	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว
	3.3 การรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวใช้		0	ไม่มีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า
			1	มีแผนการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า โดยการติดประกาศ
			2	มีการดำเนินโครงการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า		3	มีการดำเนินโครงการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว
4. การจัดการของเสีย	4.1 โครงการรณรงค์การรักษาความสะอาดทิ้งขยะในพื้นที่ที่จัดให้		0	ไม่มีโครงการรณรงค์การรักษาความสะอาด ทิ้งขยะในพื้นที่ที่จัดให้
			1	มีโครงการรณรงค์การรักษาความสะอาด ทิ้งขยะในพื้นที่ที่จัดให้ แต่ไม่ได้ดำเนินการ
			2	มีโครงการรณรงค์การรักษาความสะอาด ทิ้งขยะในพื้นที่ที่จัดให้ กำลังดำเนินการ
			3	มีโครงการรณรงค์การรักษาความสะอาด ทิ้งขยะในพื้นที่ที่จัดให้ อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว
	4.2 ระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มีความมาตรฐาน
			2	มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน
			3	มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่สูงกว่ามาตรฐาน
	4.3 ระบบการคัดแยกขยะเปียก แห้ง (นำกลับมาใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่)		0	ไม่มีระบบการคัดแยกขยะเปียก แห้ง (นำกลับมาใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่)
			1	มีระบบการคัดแยกขยะเปียก แห้ง (นำกลับมาใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่) แต่ยังไม่มีความมาตรฐาน
			2	มีระบบการคัดแยกขยะเปียก แห้ง (นำกลับมาใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่) ที่ได้มาตรฐาน
			3	มีระบบการคัดแยกขยะเปียก แห้ง (นำกลับมาใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่) ที่สูงกว่ามาตรฐาน
รวม				

ร้านจำหน่ายของที่ระลึก

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
1. วัตถุดิบ	1.1 นโยบายการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีการดำเนินการที่ชัดเจน
			2	มีการดำเนินโครงการตามนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน
			3	มีโครงการที่ประสบความสำเร็จ ตามนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
	1.2 การไม่ใช้หรือเกี่ยวข้องกับวัตถุดิบที่ผิดกฎหมาย อาทิ สัตว์ป่าคุ้มครอง		0	มีการใช้หรือเกี่ยวข้องกับวัตถุดิบที่ผิดกฎหมาย อาทิ สัตว์ป่าคุ้มครอง
			3	ไม่มีการใช้หรือเกี่ยวข้องกับวัตถุดิบที่ผิดกฎหมาย อาทิ สัตว์ป่าคุ้มครอง
	1.3 การลด/ยกเลิกการใช้สารเคมีหรือวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการลด/ยกเลิกการใช้สารเคมีหรือวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีการลดการใช้สารเคมีหรือวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
			2	มีการยกเลิกการใช้สารเคมีหรือวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
			3	มีการยกเลิกการใช้สารเคมีและวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
	1.4 การจัดหาแหล่งน้ำและพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการจัดหาแหล่งน้ำและพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการจัดหาแหล่งน้ำและพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			2	มีการจัดหาแหล่งน้ำหรือพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			3	มีการจัดหาแหล่งน้ำและพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. การดำเนินการ	2.1 การใช้ข้อความโฆษณาและการให้		0	ไม่มีการใช้ข้อความโฆษณาและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริง

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริง		1	มีการใช้ข้อความโฆษณาและการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง
			2	มีการใช้ข้อความโฆษณาและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน
			3	มีการใช้ข้อความโฆษณาและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริง
	2.2 กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีนโยบายการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			2	มีการดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			3	มีกระบวนการผลิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมผลการประเมิน
	2.3 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรอื่น ๆ		0	ไม่มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรอื่น ๆ
			1	มีแผนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรอื่น ๆ
			2	มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โฟม และทรัพยากรอื่น ๆ
			3	มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยกเลิกการใช้พลาสติกและโฟม
	2.4 การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการตลาด การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ (3Rs)		0	ไม่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการตลาด การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่
			1	มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการนำกลับมาใช้ใหม่
			2	มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการนำมาใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่
			3	มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการตลาด การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่
	2.5 การฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและ		0	ไม่มีการฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
			2	จัดฝึกอบรมพนักงานบางฝ่ายเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม		3	การฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมประเมินผล
3. การใช้งาน	3.1 การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			1	มีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการติดประกาศ
			2	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			3	มีการดำเนินโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว
	3.2 การนำผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาบริการเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค		0	ไม่มีการนำผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาบริการเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค
			1	มีแผนการนำผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาบริการเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค
			2	มีการนำผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาบริการเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค
			3	จำหน่ายเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแก่ผู้บริโภค
	3.3 การให้ข้อมูลวิธีการใช้งานที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อให้สามารถใช้งานได้เต็มที่ ประสิทธิภาพ		0	ไม่มีการให้ข้อมูลวิธีการใช้งานที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อให้สามารถใช้งานได้เต็มที่ ประสิทธิภาพ
			1	มีการให้ข้อมูลวิธีการใช้งานที่ถูกต้อง
			2	มีการให้ข้อมูลวิธีการใช้งานที่ถูกต้อง ครบถ้วน
			3	มีการให้ข้อมูลวิธีการใช้งานที่ถูกต้อง ครบถ้วน สามารถใช้งานได้เต็มที่ ประสิทธิภาพ
4. การจัดการของเสีย	4.1 การตรวจวัดปริมาณขยะ เพื่อหาแนวทางลดปริมาณขยะ		0	ไม่มีการตรวจวัดปริมาณขยะ เพื่อหาแนวทางลดปริมาณขยะ
			1	มีนโยบายการตรวจวัดปริมาณขยะ เพื่อหาแนวทางลดปริมาณขยะ
			2	มีดำเนินการตรวจวัดปริมาณขยะ เพื่อหาแนวทางลดปริมาณขยะ

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	แนวทางลดปริมาณขยะ		3	มีการตรวจวัดปริมาณขยะ ปฏิบัติตามแนวทางการลดปริมาณขยะ
	4.2 ระบบการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)		0	ไม่มีระบบการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
			1	มีระบบการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)
			2	มีระบบการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
			3	มีการผลการดำเนินการ ในการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
	4.3 ระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่ได้มาตรฐาน
			2	มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน
			3	มีระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่สูงกว่ามาตรฐาน
	4.4 การดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ทางอากาศ น้ำ และดิน		0	ไม่มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ทางอากาศ น้ำ และดิน
			1	มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ทางอากาศ น้ำ และดิน (อย่างน้อย 1)
			2	มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ทางอากาศ น้ำ และดิน (อย่างน้อย 2)
			3	มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ทางอากาศ น้ำ และดิน
รวม				

ร้านอาหาร

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
1. วัตถุดิบ	1.1 นโยบายการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น ตามฤดูกาล และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น ตามฤดูกาล และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			1	มีนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น ตามฤดูกาล และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			2	มีการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น ตามฤดูกาล
			3	มีการจัดซื้อ/จัดหาวัตถุดิบท้องถิ่น ตามฤดูกาล และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
	1.2 การไม่ใช้หรือเกี่ยวข้องกับวัตถุดิบที่ผิดกฎหมาย อาทิ สัตว์ป่าคุ้มครอง		0	มีการใช้วัตถุดิบที่ผิดกฎหมายในการปรุงอาหาร
			3	ไม่มีการนำวัตถุดิบที่ผิดกฎหมายมาใช้ในการปรุงอาหาร
	1.3 การใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น พลังงานทดแทน พลังงานหมุนเวียน		0	ไม่มีการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			2	มีการเลือกใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			3	มีการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมตรวจวัดและประเมินผล
	1.4 การจัดหาแหล่งน้ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการจัดหาแหล่งน้ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการจัดหาแหล่งน้ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			2	มีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			3	มีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมตรวจวัดและประเมินผล
2. การดำเนินการ	2.1 การบริหารจัดการขอบเขตธุรกิจ ที่ให้		0	ไม่มีการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีนโยบายการบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	ความสำคัญต่อประเด็น สิ่งแวดล้อม		2	มีการดำเนินการบางกิจกรรมตามนโยบายการบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			3	มีการดำเนินการทุกกิจกรรมตามนโยบายการบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
	2.2 ปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อกำหนดต่าง ๆ โดยเฉพาะกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม		0	หลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนด ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
			3	ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
	2.3 การฝึกอบรม พนักงานทุกคนเกี่ยวกับ บทบาทและความ รับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการจัดฝึกอบรมสำหรับพนักงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการจัดฝึกอบรมสำหรับพนักงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
			2	จัดฝึกอบรมพนักงานบางฝ่าย เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
			3	จัดฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาท ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมประเมินผล
	2.4 ระบบการใช้วัตถุดิบ เพื่อลดการเกิดการ สูญเสีย (Food loss) จากการขนส่ง เก็บรักษา และแปรรูป		0	ไม่มีระบบการใช้วัตถุดิบเพื่อลดการเกิดการสูญเสีย จากการขนส่ง เก็บรักษา และแปรรูป
			1	มีแผนการจัดระบบการใช้วัตถุดิบเพื่อลดการเกิดการสูญเสีย(Food loss) จากการขนส่ง เก็บรักษา และแปรรูป
			2	มีระบบการใช้วัตถุดิบเพื่อลดการเกิดการสูญเสีย (Food loss) จากการขนส่ง เก็บรักษา และแปรรูป
			3	มีระบบการใช้วัตถุดิบเพื่อลดการเกิดการสูญเสีย (Food loss) จากการขนส่ง เก็บรักษา และแปรรูป และประเมินผล
	2.5 แนวทางการลดการ ใช้น้ำ ไฟฟ้า และ ทรัพยากรอื่น ๆ เช่น		0	ไม่มีนโยบายส่งเสริมการลดการใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ
			1	มีแผนการจัดแนวทางส่งเสริมการลดการใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ
			2	มีการดำเนินการตามแนวทางส่งเสริมการลดการใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	กระดาษเช็ดปาก สารทำ ความสะอาด		3	มีการดำเนินการตามแนวทางส่งเสริมการลดการใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรอื่น ๆ พร้อมทั้งตรวจวัด และประเมินผล
3. การใช้งาน	3.1 รายการอาหารที่ใช้ วัตถุดิบท้องถิ่น ตาม ฤดูกาล และเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม		0	ไม่ใช้วัตถุดิบหลักในท้องถิ่น ตามฤดูกาล และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีนโยบายการใช้วัตถุดิบหลักในท้องถิ่น ตามฤดูกาล และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			2	ใช้วัตถุดิบหลักในท้องถิ่น ตามฤดูกาล
			3	มีนโยบายการใช้วัตถุดิบหลักในท้องถิ่น ตามฤดูกาล
	3.2 โครงการส่งเสริมให้ นักท่องเที่ยวเลือก บริโภคอาหารที่ไม่ ทำลายสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกบริโภคอาหารที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการทำโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกบริโภคอาหารที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
			2	มีโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกบริโภคอาหารที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
			3	มีโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกบริโภคอาหารที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม พร้อมสำรวจความพึง พอใจ
	3.3 แนวทางส่งเสริมการ ลดการใช้ภาชนะบรรจุ และการเกิดขยะอาหาร เช่น ปริมาณอาหารที่ เสิร์ฟ		0	ไม่มีแนวทางการส่งเสริม เพื่อลดการใช้ภาชนะบรรจุและการเกิดขยะอาหาร
			1	มีนโยบายเพื่อจัดทำแนวทางการส่งเสริม เพื่อลดการใช้ภาชนะบรรจุและการเกิดขยะอาหาร
			2	มีแนวทางการส่งเสริม เพื่อลดการใช้ภาชนะบรรจุและการเกิดขยะอาหาร
			3	มีการส่งเสริม เพื่อลดการใช้ภาชนะบรรจุและการเกิดขยะอาหาร พร้อมทั้งประเมินผล
	3.4 การออกแบบ ร้านอาหารเพื่อลดการใช้ พลังงาน สำหรับความ เย็นและแสงสว่าง		0	ร้านอาหารไม่มีการออกแบบเพื่อลดการใช้พลังงาน สำหรับความเย็นและแสงสว่าง
			1	การออกแบบร้านอาหารเพื่อลดการใช้พลังงาน สำหรับแสงสว่าง
			2	การออกแบบร้านอาหารเพื่อลดการใช้พลังงาน สำหรับอากาศถ่ายเท และเย็นสบาย
			3	การออกแบบร้านอาหารเพื่อลดการใช้พลังงาน สำหรับความเย็นและแสงสว่าง

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
4. การจัดการของเสีย	4.1 การตรวจวัดปริมาณขยะ เพื่อหาแนวทางลดปริมาณขยะ		0	ไม่มีการตรวจวัดปริมาณขยะ
			1	มีแผนการจัดทำการตรวจวัดปริมาณขยะ
			2	มีการตรวจวัดปริมาณขยะ
			3	มีการตรวจวัดปริมาณขยะ และแนวทางการลดปริมาณขยะ
	4.2 ระบบการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)		0	ไม่มีระบบการใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
			1	มีแผนการจัดระบบการใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
			2	มีระบบการใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
			3	มีระบบการใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) พร้อมการตรวจวัดและประเมินผล
	4.3 ระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการจัดการขยะที่เป็นระบบ
			1	มีแผนการจัดการขยะที่เป็นระบบและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			2	มีการจัดการขยะที่เป็นระบบและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
			3	มีการจัดการขยะที่เป็นระบบและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งตรวจวัดและประเมินผล
	4.4 ทางอากาศ น้ำ และดิน		0	ไม่มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ ก่อนปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการจัดการเพื่อลดมลพิษ ก่อนปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม
			2	มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ ก่อนปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม
			3	มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษก่อนปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม และตรวจสอบวัดผลต่อเนื่อง
รวม				

ที่พัก

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
1. วัตถุประสงค์	1.1 นโยบายการจัดซื้อ/จัดหาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในที่พักร ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและหาได้ในท้องถิ่น		0	ไม่มีนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
			1	มีนโยบายการจัดซื้อ/จัดหาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
			2	มีการจัดซื้อ/จัดหาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
			3	มีการจัดซื้อ/จัดหาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
	1.2 การจัดหาเพื่อการอุปโภคบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการจัดหาเพื่อการอุปโภคบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการจัดหาเพื่อการอุปโภคบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			2	มีการจัดหาเพื่อการอุปโภคบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
			3	มีการจัดหาเพื่อการอุปโภคบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งการประเมินผล
	1.3 ระบบพลังงานไฟฟ้าพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงแดด พลังงานลม		0	ไม่มีพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน
			3	มีการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงแดด พลังงานลม
2. การดำเนินการ	2.1 การบริหารจัดการขอบเขตธุรกิจ ที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีนโยบายการบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			2	มีการดำเนินการบางกิจกรรมตามนโยบายการบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			3	มีการดำเนินการทุกกิจกรรมตามนโยบายการบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
	2.2 ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ		0	หลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนด ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
			3	ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม			
	2.3 สิทธิในที่ดินถูกต้องตามกฎหมาย ไม่บุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรืออุทยานทางธรรมชาติ	0		ดำเนินการธุรกิจในพื้นที่ดินไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรืออุทยานทางธรรมชาติ
		3		ดำเนินการธุรกิจในพื้นที่ดินที่มีสิทธิถูกต้องตามกฎหมาย หรือบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรืออุทยานทางธรรมชาติ
	2.4 การฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	0		ไม่มีการจัดฝึกอบรมสำหรับพนักงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
		1		มีแผนการจัดฝึกอบรมสำหรับพนักงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
		2		จัดฝึกอบรมพนักงานบางฝ่าย เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
		3		จัดฝึกอบรมพนักงานทุกคนเกี่ยวกับบทบาท ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมประเมินผล
	2.5 การออกแบบสิ่งปลูกสร้างที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและมีความสอดคล้องพื้นที่	0		การออกแบบสิ่งปลูกสร้าง ไม่ได้คำนึงถึงด้านสิ่งแวดล้อมและความสอดคล้องพื้นที่
		1		การออกแบบสิ่งปลูกสร้างมีการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม
		2		การออกแบบสิ่งปลูกสร้างมีการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและมีความสอดคล้องพื้นที่
		3		การออกแบบสิ่งปลูกสร้างมีการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ช่วยลดการใช้พลังงาน และมีความสอดคล้องกับพื้นที่
	2.6 การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกสร้าง	0		ไม่มีการทำประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกสร้าง
		1		มีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกสร้าง
		2		มีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกสร้าง และดำเนินการตามชี้วัด
		0		ไม่มีการคำนึงถึงการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	2.7 การใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างอย่างคุ้มค่า		1	เน้นการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างที่ต้นทุนต่ำ
			2	ใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างอย่างคุ้มค่า
			3	เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และใช้อย่างคุ้มค่า
3.การใช้งาน	3.1 การตรวจวัดปริมาณการใช้พลังงาน		0	ไม่มีการตรวจวัดปริมาณการใช้พลังงาน
			1	มีนโยบายจัดทำแบบประเมินการตรวจวัดปริมาณการใช้พลังงาน
			2	มีการตรวจวัดปริมาณการใช้พลังงาน
			3	มีการตรวจวัดปริมาณการใช้พลังงาน และข้อปฏิบัติเพื่อลดการใช้พลังงาน
	3.2 การตรวจวัดปริมาณการใช้น้ำ		0	ไม่มีการตรวจวัดปริมาณการใช้น้ำ
			1	มีการจัดทำแบบประเมินเพื่อตรวจวัดปริมาณการใช้น้ำ
			2	มีการตรวจวัดปริมาณการใช้น้ำ
			3	มีการตรวจวัดปริมาณการใช้น้ำ และนโยบายลดการใช้น้ำอย่างพอเพียง
	3.3 การตรวจวัดปริมาณการใช้ทรัพยากร และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ		0	ไม่มีการตรวจวัดปริมาณการใช้ทรัพยากรและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
			1	มีการจัดทำแบบประเมินเพื่อตรวจวัดปริมาณการใช้ทรัพยากร
			2	มีการตรวจวัดปริมาณการใช้ทรัพยากร
			3	มีการตรวจวัดปริมาณการใช้ทรัพยากร และนโยบายลดการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม
	3.4 ระบบประหยัดพลังงาน หรือส่งเสริมให้เกิดการประหยัดพลังงาน		0	ไม่มีระบบประหยัดพลังงาน หรือส่งเสริมให้เกิดการประหยัดพลังงาน
			1	มีการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าบางส่วน ที่มีระบบประหยัดพลังงาน
			2	ใช้ระบบประหยัดพลังงาน และตรวจเช็คสภาพความทั้งหมดขององค์กร
			3	มีระบบประหยัดพลังงาน ทั้งการส่งเสริมให้พนักงานและลูกค้าร่วมกันประหยัดพลังงาน
			0	ไม่มีการติดตั้งระบบประหยัดน้ำ

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	3.5 ระบบประหยัdnน้ำหรือส่งเสริมให้เกิดการประหยัdnน้ำ		1	มีแผนการติดตั้งระบบประหยัdnน้ำภายในสถานประกอบการ
			2	มีการติดตั้งระบบประหยัdnน้ำภายในสถานประกอบการ
			3	มีระบบประหยัdnน้ำและส่งเสริมให้เกิดการประหยัdnน้ำ
	3.6 ระบบประหยัdnหรือส่งเสริมเพื่อลดการใช้ทรัพยากร และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ		0	ไม่มีระบบประหยัdnหรือส่งเสริมเพื่อลดการใช้ทรัพยากร
			1	มีแผนการจัดทำระบบการส่งเสริมเพื่อลดการใช้ทรัพยากร
			2	มีการส่งเสริมเพื่อลดการใช้ทรัพยากรและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
			3	มีการส่งเสริมเพื่อลดการใช้ทรัพยากรและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ พร้อมตรวจวัดและประเมินผล
	3.7 การลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย เช่น ยาฆ่าแมลง สีทาอาคาร และสารทำความสะอาด		0	มีการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย
			1	มีแผนการลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย
			2	มีการลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย
			3	มีการลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย พร้อมทั้งมีการตรวจวัดและการประเมินผล
	3.8 การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		0	ไม่มีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			2	เลือกใช้ผลิตภัณฑ์บางส่วนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			3	เลือกใช้ผลิตภัณฑ์บางส่วนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีการตรวจวัดและประเมินผล
	3.9 โครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้		0	ไม่มีโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการที่พักที่ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการทำโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการที่พักที่ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
			2	มีการทำโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการที่พักที่ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	บริการที่พักที่ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		3	มีการทำโครงการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการที่พักที่ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พร้อมสำรวจความพึงพอใจ
	3.10 กิจกรรมและ/หรือโครงการส่งเสริมรณรงค์การลดการใช้ทรัพยากร รวมถึงป้ายขอความร่วมมือ		0	ไม่มีกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริม รณรงค์การลดการใช้ทรัพยากร
			1	มีแผนการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมเพื่อลดการใช้ทรัพยากร
			2	มีกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมรณรงค์การลดการใช้ทรัพยากรภายในองค์กร
			3	มีกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมรณรงค์การลดการใช้ทรัพยากรภายในองค์กรและผู้ใช้บริการ
4. การจัดการของเสีย	4.1 ระบบช่วยกำจัด/ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก		0	ไม่มีระบบช่วยกำจัด/ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
			1	มีแผนการจัดระบบกำจัดและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
			2	มีระบบช่วยกำจัดและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
			3	มีระบบช่วยกำจัดและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และมีการตรวจวัดประเมินผล
	4.2 การตรวจวัดปริมาณขยะ เพื่อหาแนวทางลดปริมาณขยะ		0	ไม่มีการตรวจวัดปริมาณขยะ
			1	มีแผนการจัดทำการตรวจวัดปริมาณขยะ
			2	มีการตรวจวัดปริมาณขยะ
			3	มีการตรวจวัดปริมาณขยะ และแนวทางการลดปริมาณขยะ
	4.3 ระบบการใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)		0	ไม่มีระบบการใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
			1	มีแผนการจัดระบบการใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
			2	มีระบบการใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
			3	มีระบบการใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) พร้อมการตรวจวัดและประเมินผล
			0	ไม่มีการจัดการขยะที่เป็นระบบ

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	
	4.4 ระบบการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางบกต่อสิ่งแวดล้อม		1	มีแผนการจัดการขยะที่เป็นระบบและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
			2	มีการจัดการขยะที่เป็นระบบและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
			3	มีการจัดการขยะที่เป็นระบบและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งตรวจวัดและประเมินผล
	4.5 การดำเนินการเพื่อลดมลพิษ การปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อมทางอากาศ น้ำ และดิน		0	ไม่มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ ก่อนปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม
			1	มีแผนการจัดการเพื่อลดมลพิษ ก่อนปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม
			2	มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษ ก่อนปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม
			3	มีการดำเนินการเพื่อลดมลพิษก่อนปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม และตรวจสอบวัดผลต่อเนื่อง
รวม				

การเดินทางภายในแหล่ง

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้
1. วัตถุประสงค์	1.1 ระบบการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม		0	ไม่มีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม
			1	มีการคัดเลือกประเภทหรือขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม
			2	มีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสมกับการบริการ
			3	มีการคัดเลือกประเภทและขนาดยานพาหนะที่เหมาะสม และคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
	1.2 การเลือกใช้พลังงานทางเลือก และ/หรือพลังงานทดแทน		0	ไม่มีการใช้พลังงานทางเลือก หรือพลังงานทดแทน
			3	มีการใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานทดแทน
	1.3 การตรวจสอบอัตราการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงของยานพาหนะ		0	ไม่มีการตรวจสอบ
			1	มีการตรวจสอบ แต่ไม่เพียงพอ

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้
2. การดำเนินการ	2.1 การจัดเส้นทางเดินทางที่เหมาะสม คำนึงถึงการลดการใช้พลังงาน เวลา และความปลอดภัย		2	มีการตรวจสอบตามมาตรฐาน
			3	มีการตรวจสอบที่ดีกว่ามาตรฐาน
			0	ไม่มีการจัดเส้นทางเดินทาง
			1	มีการจัดเส้นทางตามความเหมาะสมของพื้นที่ แต่ไม่ได้คำนึงถึงการประหยัดเวลาและพลังงาน
	2.2 การจัดเส้นทางเดินเท้า และ/หรือทางจักรยาน เพื่อส่งเสริมการลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล		2	มีการจัดเส้นทางที่คำนึงถึงการประหยัดเวลา และพลังงาน
			3	มีการจัดเส้นทางที่คำนึงถึงการประหยัดเวลา พลังงาน และความปลอดภัย
			0	ไม่มีการจัดเส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางจักรยาน
			1	มีการจัดเส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางจักรยาน
	2.3 ระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวก และปลอดภัย เพื่อส่งเสริมการลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล		2	มีการจัดเส้นทางเดินเท้าและเส้นทางจักรยาน
			3	มีการจัดเส้นทางเดินเท้าและเส้นทางจักรยาน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวใช้ เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล
			0	ไม่มีระบบขนส่งสาธารณะ
			1	มีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวก
			2	มีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกและปลอดภัย
			3	มีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกและปลอดภัย รวมถึงการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวใช้ เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล
			0	ไม่มีนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ
			1	มีนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ แต่ไม่มีการดำเนินการที่ชัดเจน

ขั้นตอน	เกณฑ์	คะแนน	ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้
	2.4 นโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะ ด้านการปล่อยมลพิษ		2	มีการดำเนินโครงการตามนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ อย่างชัดเจน
			3	มีโครงการที่ประสบความสำเร็จ ตามนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับ
3. การใช้งาน	3.1 การให้ข้อมูลการเดินทาง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างสะดวกตรงเวลา		0	ไม่มีการให้ข้อมูลการเดินทาง
			1	มีการให้ข้อมูลการเดินทาง แต่การดำเนินการไม่เป็นไปตามที่แจ้งไว้
			2	มีการให้ข้อมูลการเดินทางที่สะดวกและตรงต่อเวลา
			3	มีการให้ข้อมูลการเดินทางที่สะดวก ตรงต่อเวลา และมีระบบช่วยวางแผนการเดินทาง
	3.2 ระบบการจัดการให้สามารถใช้ยานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพตามอัตราบรรทุกของยานพาหนะ		0	ไม่มีระบบจัดการให้สามารถใช้ยานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพ
			1	มีระบบ แต่ไม่สามารถจัดการให้ใช้ยานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพ
			3	มีระบบและสามารถจัดการให้ใช้ยานพาหนะได้เต็มประสิทธิภาพ
4. การจัดการของเสีย	4.1 การดูแลบำรุงรักษาสภาพเครื่องยนต์ ด้านการใช้พลังงานและการปล่อยมลพิษ		0	ไม่มีการดูแลบำรุงรักษาสภาพเครื่องยนต์
			1	มีการดูแลบำรุงรักษาสภาพเครื่องยนต์ด้านการประหยัดน้ำมัน
			2	มีการดูแลบำรุงรักษาสภาพเครื่องยนต์ด้านการประหยัดน้ำมัน และการปล่อยมลพิษ
			3	มีการดูแลบำรุงรักษาสภาพเครื่องยนต์ด้านการประหยัดน้ำมัน และการปล่อยมลพิษนอกเหนือจากที่ทางการกำหนด
รวม				

ภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จังหวัดสุโขทัย

คุณสุวิน พึ่งเงิน
พัฒนาการจังหวัด
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุโขทัย

นายบุญทอง อุ่นขจรวงศ์
ผู้อำนวยการสำนักงานขนส่งจังหวัดสุโขทัย
คุณเครือวรรณ ปานทับ
เจ้าหน้าที่สำนักงานขนส่งจังหวัดสุโขทัย

คุณนุชจรี ผ่องใสศรี
เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

คุณนิตยา ภูศรี
นักโบราณคดีชำนาญการ รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย

ผู้ประกอบการร้านอาหาร คริวเลือกข้าว
จังหวัดสุโขทัย

คุณปราโมทย์ เพ็ชรมาก
คนขับรถคอกหมูประจำทาง

นายประครอง สายจันทร์
ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 4
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่าง
ยั่งยืน (องค์การมหาชน) : อพท. 4

คุณอัญชัญ อินหันต์
นายกสมาคมการท่องเที่ยวสุโขทัย
และประธาน Cluster ผ้าทอสุโขทัย

คุณพิระ ช่วยบำรุง

ผู้อำนวยการ

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย

คุณไอลดา ยาทัม

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย

เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร

เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

คุณปองเลิศ เฉลิมสิริโรจน์

ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย

คุณบุญเตือน ปะโลม อายุ 63 ปี
เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย
ผู้ขั้บรารางและบรรยายข้อมูล

คุณสนอง พรหมเพ็ชร
ผู้ประกอบการสินค้าเครื่องสังคโลก

จังหวัดกำแพงเพชร

คุณธนากรณ์ มณีกุล
นักวิชาการวัฒนธรรม
ณ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

คุณภัทรพงษ์ เก่าเงิน หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์
กำแพงเพชร

คุณอรทัย กฤษไพสิน
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร

ว่าที่ร้อยตรีหญิง สุชาดา ประเซต
การเงินและบัญชี
สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร

จ.ส.ต. สานนท์ วรพันธ์
นักวิชาการขนส่งชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มวิชาการขนส่ง
สำนักงานขนส่งจังหวัดกำแพงเพชร

คุณทิพย์รัตน์ สมทอง
ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกำแพงเพชร

คุณเพทชาย สารชาติ
หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์และการท่องเที่ยว
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร

คุณอรพรรณ พุกเฉื่อย
เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร

จังหวัดพิษณุโลก

เจ้าหน้าที่ ศูนย์ประวัติศาสตร์ พระราชวังจันทน์

คุณฐิติมา ไพรศรีสวัสดิ์

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงาน
จังหวัดพิษณุโลก

คุณพิพัฒน์พงษ์ พุทธวงศ์

ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูล
สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก

คุณสบธนา อันประเสริฐ

ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัด
พิษณุโลกและเพชรบูรณ์

คุณฉัตรกร ยุทธทัตพล

คุณภาณุ ลาติฟ

สำนักงานพลังงานจังหวัดพิษณุโลก

คุณขจรเกียรติ แพงศรี

ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก

คุณสิงห์ พงษ์สุทธิ

คุณเสริมศักดิ์ พุ่มเมือง

คุณบรรจง ดีเหลือ

คุณธรรมบุญ รังทอง

สภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก

จังหวัดเพชรบูรณ์

คุณวิโรจน์ เข้มเหล็ก

ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์

คุณณอมรัตน์ กรดงาม

ยุทธศาสตร์จังหวัดเพชรบูรณ์

คุณธนิต จิตละมัย

สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย
ปฏิบัติราชการแทน สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา
จังหวัดเพชรบูรณ์

คุณกัญญาวิรี์ เดชรักษา

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบูรณ์

คุณพิชญ บุญญาสุ
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
คุณจารุจินต์ พัดบัว
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติการ
คุณสุจิตรา ชาตีสุทธิ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ

ดร. วิศัลย์ โฆษิตานนท์
ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์

คุณกษิต โฆษิตานนท์
ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก

คุณเด่นชัย กระต่ายเผือก
ผู้ประกอบการธุรกิจมะขามหวานเด่นชัย

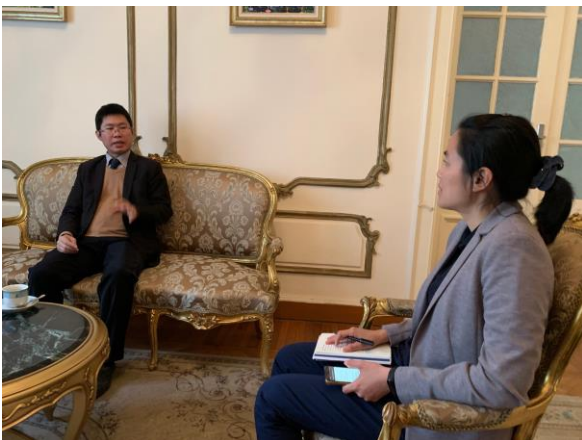

คุณสุริยา สุดสวาท
หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ชาวบ้านจำหน่ายสินค้าบริเวณเขาค้างนอก
อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ

ประเทศอียิปต์

สัมภาษณ์คุณจุฑาเกียรติ มั่นตภาณวัฒน์ นักการทูตชำนาญการ ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์

สัมภาษณ์คุณธิดา ลาวบุบผา ผู้ประกอบการร้านอาหารไทย ณ ไคโร

สัมภาษณ์ Mr.Kimo Azuvic Azuvietch
ไกด์ท้องถิ่น

สัมภาษณ์ Mr. Mohamed Hussein
ไกด์ท้องถิ่น

สัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวบริษัทพาทัวร์อีบีพี